

Kalaallit Nunaanni timimik atuinerit

Inersimasut timimik atuisarnerat, pequtigisartagaat, periarfissaat
aammalu aporfigisartagaat pillugit misissuineq

Zakarias Engell
Jens Høyer-Kruse

**Kalaallit Nunaanni timimik atuinerit.
Inersimasut timimik atuisarnerat,
peqqutigisartagaat, periarfissaat
aammalu aporfigisartagaat pillugit
misissuineq**

Nalilersueqqissaarisut aqqissuisullu:
Zakarias Engell aamma Jens Høyer-Kruse
CISC, Syddansk Universitet
Campusvej 55
5230 Odense M

**Nalilersueqqissaarnissamut
tunnngavigisat:**

Ilisimatuussutsikkut suliniummut
”Kalaallit Nunaanni aalariatsit”-mut
tunnngatillugu isumasiuilluni apersuinerit
ingerlanneqarsimasut aallaavigalugit
takussutissiat tabelillu suliarineqarput.

Saqqummersitsisoq:
CISC, Institut for Idræt og Biomekanik,
SDU
Saqqummerpoq: Movements, 2023:3
ISBN: 978-87-94345-53-8
ISBN: 978-87-94345-54-5 (digitalitut)

Aningaasatigut tapiinerit:
Misissuineq Kalaallit Nunaanni
Timersoqatigiit Kattuffiata Nordea Fonden-
illu aningaasaliisuuffigaat.

Tunuliaqut

Kalaallit timiminnik aalatitsisarnerat pillugu
misissuinerimi nalunaarsuinerit inernerit aallaavigalugit
nalunaarusiami uani nalilersueqqissaarnerit
suliarineqarput, misissuineq 2022-mi maajip
aallartinneraniit juunip naalernerata tungaanut
ingerlanneqarpoq. Kalaallit 1.153-it 15-iniit
amerlanernillu ukiullit apeqqutinik akiortuisimapput..

Innuttaasut timiminnik aalatitsisarnerat pillugu
kommunit, Naalackersuisut, kattuffiit allallu
attuumassuteqartut misissuinerup kingunerisaanik
sukumiinerusumik paasisaqarnerulerput, suullu
assigiinngitsut innuttaasut aalanerulernissaannut
kaammattuutaasarnersut timimillu atuinissaraluannut
suut aporfusarnersut aamma paasilluarnerulerpaat.
Siunissami Kalaallit Nunaanni aalanerulersitsissagaanni
tulleriiarinissamut pilersaarusiornissamullu paasisat
iluaqutaasussaapput. Suliniut aqqutigalugu kalaallit
amerlanerit timimik atuinerup nuannersuanik
timersornerlu aqqutigalugu peqatigiilluni
aallussisarnissaat, ataasiakkaanut innuttaasunullu
iluaqutaasumik sunniuteqarnissaa kissaatigaarput..

’Kalaallit Nunaanni timimik atuinerit’ annertunerusumik
paasisaqarfigineqarsinnaavoq uani:

[https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/
forskningsprojekter/projekter/2021_groenland_i_
bevaegelse](https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/forskningsprojekter/projekter/2021_groenland_i_bevaegelse)

<https://www.gif.gl>

Imai

1. Aallaqqaasiut.....	5
1.2 Atuarnissaanut ilitsersuut	6
2. Eqikkaaneq	8
3. Periuseq	16
4. Sunngiffimmi timimik aalatitsisarneq	21
4.1 Pinngortitami aalluttakkat	27
4.2 Aalaakkaasumik sunngiffimmi aallutat ataqatigiinnerilu	30
4.3 Ukiup qanoq ilinerani aalluttakkat.....	38
4.4 Peqqutaasut	43
4.5 Pinngortitami aallussinissamut patsisaatinneqartartut	48
4.6 Periarfissat	50
5. Ornitassamukartilluni aalaneq	60
5.1 Suliffimmukartilluni ilinniarfimmukartilluniluunniit timi atorlugu orniguttarneq	62
6. Sulinermi ilinniarnermilu timimut ilungersunartumik suliaqarneq	66
7. Angerlarsimaffimmi timimik aalatitsisarnerit	70
8. Sivisuumik nappaateqarnerup innarluuteqarnerullu kinguneri	75
8.1 Sivisuumik peqqissutsimikkut ajornartorsiutillit innarluutillilu	75
8.2 Timikkut isumaliortaatsikkullu peqqissuseq	78
9. Danmarkimut assersuussineq	82
9.1 Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu sunngiffimmi timimik aallussisinnaaneq	83
9.2 Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut sunngiffimminni aalallutik aallutaqarsinnaanerannut periarfissat.....	87
9.3 Kalaallit Nunaanni inersimasut timitik atorlugit aallutaqarnissaminnut patsigisartagaasa Danmarkimut sanilliunneqarneri.....	89
10. Najoqqutat	94
11. Kakkiussat.....	95

1. Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiit Kattuffiata kalaallit inersimasut timiminnik atuisarnermikkut ileqqui, peqqutigisartagaat, aporfilu suunersut ukiuni 2021-2022-milu annerusumik misissuiffigai (Dalgas & Kreutzmann, 2022). Tassani paasisat aallaavigalugit inersimasut timiminnik aalatitsisarnerminni suut ileqqorineraat, suut kajumissuseqartitsissutigisarneraat suullu aporfigisarneraat pillugit Timersoqatigiit Kattuffiata nuna tamakkerlugu apeqqutit aalajangersimasut aallaavigalugit akiortugassanik nuna tamakkerlugu ingerlatsinissaq kissaatigilersimavaa. Taamaalillutik paasisaqarfigerusullugu timersornermi, timigissarnermi, timimillu atuinerni peqataaffiginnittarnerit qanoq sumiiffinni anguniagassanilu assigiinngitsuni agguataarneqarsinnaanersut.

2021-2022-mi misissueqqissaarnek aammalu apeqqutit akiortugassat tunngavigalugit misissuinerit Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu suliarineqarlutillu ingerlanneqarput, ilisimallualikkanik toqqammavissaqalernissaq tassani anguniagaalluni, toqqammavissammi pigilernerisigut iliuusissat suliniutillu ingerlanneqarnissaannut tapertaalluarlutillu isumassarsiortitsillutillu pitsaassuseqartumik ingerlatsinnaanissamut atortussaqaalersitsisussaassammata Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiit Kattuffiatu 2030-mut nunarsuarmi timimik aalatitsinerpaanissamut anguniagaanik tapertaassallutik. (Vision 2030: https://www.gif.gl/aalasa_dk).

Apeqqutinik akiortuilluni immersugassat suliarineqarput kalaallit timiminnik atuinissaminnut suut kajumissuseqassutigilertarneraat, ilaasalu suut peqqutigalugit timiminnik atuinissartik taamaatiinnartarneraat paasisaqarfiginerulerlugulu ilisimasaqarfiginerulernissaa anguniarlugu. Naak kalaallit peqqissusiannik paasiniaalluni siornatigut pitsaasunik misissuinerinik ingerlatsisoqartarsimagaluartoq (Larsen, et al., 2019) timersornikkullu ileqqut misissorneqarluareeraluatut (Eske, Forsberg, & Storm, 2020), taamaattoq kalaallit ilaasa timiminnik atuinissaminnut suut peqqutigisarneraat, soorlu ilaat soq annikinnerpaamik timiminnik atuisarnerisut annikitsuaqqamik taamaallaat ilisimasaqarfigaarput. Piumassuseqaalersitsisutaasartut, ulluinnarni inuuneq, inooriaatsimik tunuliaqutaasut, aporfiit timimillu atuinissamut periarfissat imminnut ataqatigiinnerinut tunngasut ilisimasaqarfigissallugit amigaatigineqarput. Tamakkua inuiaqatigiinni timimik atuinerulersitsinissaq pilersinneqassappat ilisimalissallugit pingaaruteqartuupput.

Misissuinermi uani anguniagaavoq Kalaallit Nunaanni inersimasut timimik atuinermikkut ileqquinik ilisimasaqalernissaq paasisaqalernissarlu, taakkununga ilanngullugit paasiniarneqarput peqqutaasut suuneri, periarfissat, aporfiit, inuiaqatigiinnilu inissisimaneq, ulluinnarni/sulinermi inuuneq aammalu timimik atuiiffusuni assigiinngitsuni peqataasarnermut ileqqoqarneq. Tamakkuninnga ilisimasaqarnerup sammivilimmik toraagaqartumillu qanoq suliniuteqartoqarsinnaaneranik ineriartortitsisoqarsinnaalersissavaa, taamaasillutillu ilisimasat kalaallit timiminnik atuinerulerlutillu timersortunut timigissartunullu peqataanerulernissaasa annertunerulersinniarnernanni iluaqutaasussaassallutik. Misissuineq ingerlanneqarnikuvoq Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiit Kattuffia pitsaasunik ilisimasaqarluarluni toqqammavissaqarnerulerniassammata, nunarsuamilu nunatut 2030-mi timimik aalatitsinerpaanngornissamut pitsaassuseqartumik kattuffik ineriartortitsinissaminut toqqammavissaqarluarniassammata.

Misissuinermit sukumiisumik ilisimasaqarfigineqalerput

- Kalaallit Nunaanni innuttaasut inersimasut timiminnik atuillutik aalasarnermikkut ileqqui.
- Aalariaatsinut assigiinngitsunik aallussinissamut innuttaasut qanoq piomassuseqalertarnerat.
- Timimik atuinermik ileqqoqalernissamut periarfissaatitaasut innuttaasunut qanoq isumaqartiginersut (Soorlu pinngortitamut qanittumiinneq, atortunik piareersimasunik peqarneq aaqqissuussaasumillu neqeroorutit pigineqarneri).
- Inersimasut Kalaallit Nunaanniittut timimik atuinissaminnut aporfiiit suut annerusut minnerusulluunniit aporfisarneraat.
- Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni timimik atuilluni aalanissamut ileqqut qanoq assigiinngiaartiginerat.
- Suaaassutsip, ukiut, inuiaqatigiinni inooriaasiusup najukkallu sumiinnerata aallutassanut assigiinngitsunut peqataanissamut qanoq imminnut atalluinnartiginerat.
- Kalaallit Nunaanni innuttaasut timimik atuillutik aalanissaminnut ileqqui Danmarkimut naleqqiullutik qanoq inissisimanerat.

1.2 Atuarnissaanut ilitsersuut

Nalunaarusiap aallaqqaataani misissuinermit inernerit eqikkarneri allaaserineqarput, tamatuma kingorna periuserineqarsimasoq ingerlaasiusimasorlu nassuiaatigineqarlutik.

Tamatuma kingorna nalunaarusiap inerniliineri sukumiinerusut ataasiakkaat paasisaqarfiginiarlugit atuarneqarsinnaapput, taakkualu sumi aalanerup ingerlanneqartarneraneritut agguataarneqarsimallutik: sunngiffimmi aalaneq, ornitassamut sumuugaluarnersumut ingerlanermit aalaneq, sulinermit/ilinniarnermi angerlarsimaffimmilu aalaneq. Sunngiffimmi aalasarnerup ataani pinngortitamiilluni aalasarnerit immikkut inissalerlugit ilanngunneqarnikuupput, taamaasillutik aalasarnerit allat assigiinngitsorpasuit immikkut aallunneqartartut inissikkuminaatsinneqartut inissaqarsinnaallutik.

Tamakkua kingornatigut peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnermut innarluuteqarnermulluunniit attuumassuteqartumik aalanissamut ileqqoqarnerit sammineqarput, nalunaarusiallu naanerani Danmarkimi timimik aalatitsinissamut tunngatillugu nunatsinnut assersuuteqarnerit sammineqarput.

Nalunaarusiap quppernerini kingullerpaajupput bilagit assigiinngitsut sammineqarsimasunut assigiinngitsunut inernerusimasut takussutissartaat.

Nalunaarusiap aallaqqaataani misissuinermit inernerit eqikkarneri allaaserineqarput, tamatuma kingorna periuserineqarsimasoq ingerlaasiusimasorlu nassuiaatigineqarlutik.

Tamatuma kingorna nalunaarusiap inerniliineri sukumiinerusut ataasiakkaat paasisaqarfiginiarlugit atuarneqarsinnaapput, taakkualu sumi aalanerup ingerlanneqartarneraneritut agguataarneqarsimallutik: sunngiffimmi aalaneq, ornitassamut sumuugaluarnersumut ingerlanermit aalaneq, sulinermit/ilinniarnermi angerlarsimaffimmilu aalaneq. Sunngiffimmi aalasarnerup ataani pinngortitamiilluni aalasarnerit immikkut

inissalerlugit ilanngunneqarnikuupput, taamaasillutik aalasarnerit allat assigiinngitsorpassuit immikkut aallunneqartartut inissikkuminaatsinneqartut inissaqarsinnaallutik.

Tamakkua kingornatigut peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnermut innarluuteqarnermulluunniit attuumassuteqartumik aalanissamut ileqqoqarnerit sammineqarput, nalunaarusiallu naanerani Danmarkimi timimik aalatitsinissamut tunngatillugu nunatsinnut assersuuteqarnerit sammineqarput.

Nalunaarusiap quppernerini kingullerpaajupput bilagit assigiinngitsut sammineqarsimasunut assigiinngitsunut inernerusimasut takussutissartaat.

2. Eqikkaaneq

Kalaallit Nunaanni inersimasut timiminnik aalatitsisarnerisa misissuiffigineqarnerat ingerlanneqarpoq 2022-mi maajip juunillu qaammataanni apeqqutit akiortugassat atorlugit ingerlatsisoqarneratigut. Kalaallit Nunaanni e-boks atorlugu innuttaasunut inersimasunut 7.437-nut immersugassat nassiussorneqarput taamaasillutik immersuisussat qarasaasiakkut immersuisinnaasimallutik. Inuit 1.153-it misissuinermit peqataapput, tassa 16 procentimik amerlassusillit akiortuisimapput.

Misissuinermit timimik atuisarnikkut ileqqut assigiinngitsunut agguataarneqarput:

- *Sunnigiffimmi* timigissarlunilu timersornermik ingerlatsinermit tunngatillugu
- *Ornitassamut ingerlanermi* timimik atuneq soorlu cykilerluni arpalluniluunniit
- *Sulinermit ilinniarnermiluunniit* atasumik suliassat timimut ilungersunartut
- *Angerlarsimaffimmi* suliassanik isumaginninnermit attuumassuteqartumik timip aalatinnera

Sunnigiffimmi timip aalatinnera

Uani immikkoortumi misissuiffigineqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut qanoq amerlatigisut (15-inik ukiulinniit ukioqqortunerit) assigiinngitsunut timersuutitut timigissarnernulluunniit pinngortitami ingerlanneqartunut peqataasarnersut (soorlu piniarnerit, aalisarnerit nuniannerit nunallu pissarititaanik katersinerit il.il.) Timersuutaasartut timigissaataasartullu ingerlanneqarsinnaasunut assigiinngitsunut 17-inut agguataarneqarsimapput (aallunneqartartunut assigiinngitsunut 90-inut attuumassuteqartut). Inernerit sukumiinerusumik sammeneqarput kapitalimi ima qulequtaqartumi 'sunnigiffimmi timimik atuinermut'.

Ingerlanneqartartut annersaraat 'illoqarfimmi nunaqarfigisamiluunniit pisuttuarnerit (ornitassamukarluni pisunnermit attuumassuteqanngitsut)', tassani inersimasut 80 procentii qaammataini kingullerni 12-ini ikinnerpaamik ataasiarlutik pisuttuarsimapput, angutit arnallu assigiinngissusiat nikingavallaanngilaq. Aallunneqartartut aappaattut pingajuattullu inissisimasoq tassa Kalaallit Nunaanni inersimasut 47 procentiisa 43 procentiisalu qaammataini kingullerni 12-ini aallussimasaraat 'timimik atuilluni pinnguarneq spilernerluunniit' kiisalu 'sunnigiffimmi aallutassat allat' soorlu sanalunnerit, iganerit nerisassiornerillu, nipilersornerit il.il. 'Timimik atuilluni pinnguarneq spilernerluunniit' kiisalu 'sunnigiffimmi aallutassat allat' pineqartillugit arnat amerlanerit taakkunannga aallussisarsimapput.

Misissuinerit aamma paasinarsisippaat kalaallit arnat angutitut sanilliullutik amerlanerusut makkuninnga aallussinerusartut 'timigissartarfiit timimillu sungiusarneq', 'illoqarfigisami nunaqarfigisamiluunniit arpannerit', 'eqaarsarnerit' 'isumaliortaatsikkut sungiusarnerit' aammalu 'qitinneq'. Akerlianilli angutitut peqataaffigineqarnerusarput 'iligiikkaarluni arsalerisarnerit', 'imaani aallutaqarnerit', 'cykilernerit', allallu timersuutit aallunneqartartut kiisalu 'arsariaatsit allat'. Illoqarfinni nunaqarfinniluunniit pisuttuartsimasut ukiumikkut nikingassuteqarpallaanngillat, kisiannili 'timigissartarfirmiissimasut timiminnillu sungiusarsimasut', 'illoqarfimmini nunaqarfimmini arpassimasut', 'eqaarsaarsimasut', 'iligiikkaarlutik arsalerisimasut' ukiumikkut agguataarnerisa nikingassutaat assigiinngissuteqarnerullutik. Taakkunanimi taasani sisamaasuni inuusuttut (15-24-nik ukiullit)

akunnattunik ukiulinnut ingammillu 60-init amerlanernilluunniit ukiulinnut sanilliullutik amerlanerujussuugamik.

'Timigissartarfimmiinneq timimillu sungiusarneq' 'illoqarfinni pingaarnersaasumi' aallunneqarnerujussuuvoq, inersimasullu akornanni 'illoqarfissuarpalaarnerusuni' (48 procentit aamma 45 procentit), tamanna 'najugaqarfinni anginerulaartunut' aammalu 'najugaqarfinni minnerusuniittunut' (32 procentit aamma 36 procentit) sanilliullugit aallunnerusarpaat. Inunnit qaammatini kingullerni 12-ini ikinnerpaamik ataasiarlutik 'eqaarsaarsimasunut' sanilliukkaanni tamanna killormut inissisimavoq, tassa inersimasut affaat sinnilaarlugit amerlatigisut 'najugaqarfinni najugarfinnilu minnerusuni' najugaqartut (52 procentii) ukiup kingulliup ingerlanerani eqaarsaarsimammata, 'illoqarfiit pingaarnersaanni' najugaqartut ikinnerpaajullutik (24 procentiullutik). Taamatuttaaq ippoq 'iligiikkaarluni arsarnermi', 'immami aallutaqartartuni' 'qitinnermullu' tungasuni, inersimasut taakkuninnga aallussisartut amerlanersaat 'najukkani minnerni' aallussisartuupput.

Immikkut timersuutini, timigissaataasartuni aalallunilu aallunneqartartuni Kalaallit Nunaanni inersimasut ukiuni kingullerni aalluttagaat tassaaneruvoq 'pisuttuarnerit akunnattumik sukkassuseqartut' tassa inersimasut amerlanersaasa (61 procentit) ikinnerpaamik ukiumut ataasiarlutik aallutarisarpaat. Taakkununnga tullinnguullutik 'nukkassarnerit', 'qasujaallisarnerit' aammalu 'illoqarfinni nunaqarfinniluunniit arpannerit', inersimasut sisamararterutaasa ukiuni kingullerni aallussimasutut nalunaarutigisimavaat. Akulikinnerusumik aallunneqartartut imaappoq ikinnerpaamik sapaatip-akunneranut marloriaq 'akunnattumik sukkassuseqarluni', 'nukkassarnerit', 'qasujaallisarnerit' kiisalu 'timigissarluni eqaarsaarnerit' aallunneqartarput.

Pinngortitami aalluttakkat

Kalaallit Nunaanni timimik aalatitsilluni aallunneqartartut amerlanersaat pinngortitami ingerlanneqartarput timersuutitut timigissarnermilluunniit taaneqarsinnaaneq ajortut. Tassaasinnaapput 'qaqqani pinngortitamilu pisunnerit pisuttuarnerillu', taannalu silami aallunneqarnerpaasarpoq, Kalaallit Nunaannilu inersimasut pingasuugaangata marluk (67 procentit) ukiuni kingullerni taamatut aallussisarsimapput. Misissuinerit aamma takutippaat aalisarnerit piniarnerillu ingammik angutinit aallunneqartartuusut, nuniannerit, nunap pissarititaanik katersinerit, pupittarnerit, mannissarnerit il.il. arnanit aallunneqarnerusartut. Taakkua saniatigut arnat arlalissuit qaammatit aqqaneq-marluk kingulliit ingerlanerini tamanna aallussimasarpaat (70 procentit). Pinngortitami ileqqusumik aallunneqartartut quppernemi 29-32-mi 'pinngortitami aallunneqartartuni' atuarneqarsinnaapput.

Aalaneq, timersorluni timigissarluni pinngortitamilu aallussilluni

Sunnigiffimmi timimik atuilluni ileqqut atorneqartartut misissuineri assigiinngitsunut pingasunut agguataarneqarput: 1) 'aalaneq', 2) 'timersorluni timigissarlunilu aalaneq' aammalu 3) 'pinngortitami aalaneq'. Immikkoortunut taakkununnga ilanngunneqassagaanni taava aalanermik ileqqoqarneq pineqartut arlaannik sapaatip-akunneranut ikinnerpaamik ataasiarluni aallussisimasoqartariaqarpoq.

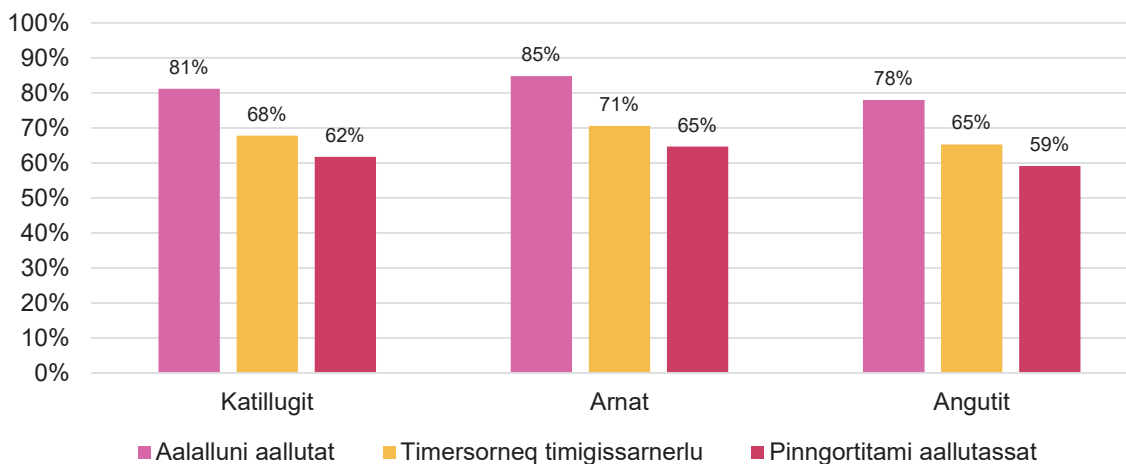
- 'Aalaneq' aalanerit assigiinngitsut 19-it akornanniittunut minnerpaamik ataatsimut aalaakkaasumik aallussisimasoqartariaqarpoq, kiisalu pinngortitami aalanerit 'qaqqami/

pinngortitami pisuttuarnerit pisunnerilluunniit 'sisoraatit pisuutit/qaqqasiutit' atorlugit ingerlatsisimasariaqarluni.

- 'Timersorluni timigissarluniluunniit aalaneq' aalaakkaasumik aallunneqartartunut 19-iusut akornanni 15-ineersut arlaat ataaseq aalluttaraanni kiisalu aallunneqartartoq 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi cykilterarnej' ilanngunnagu.
- 'Pinngortitamik aallussineq' sapaatip-akunneranut ikinnerpaamik ataasiarluni pinngortitami aallussisarnej misissuinermi pineqarpoq, tassa pinngortitamiinnermi ingerlatanut sunulluunniit attuumassuteqartussaalluni.

Kalaallit Nunaanni inersimasut misissueqqissaarfigineqarneranni paasinarsivoq arnat angutitut sanilliullugit amerlanerusut aalaakkaasumik timiminnik atuillutik aallussisartuusut. Tassa arnat inersimasut 85 procentii, 71 procentii aammalu 65 procentii 'timiminnik atuilluarlutik aalasarput', 'timersorlutillu timigissartartuupput' kiisalu 'pinngortitami timiminnik atuilluarlutik'. Kalaallit Nunaanni angutitut sanilliussissagaanni taava angutit 78 procentii, 65 procentii aammalu 59 procentii taakkuninnga aallussisartuupput. Sukumiinerusumik misissuigaanni taava kikkut 'timiminnik atuilluarlutik aalasarnerisut', 'timersorlutillu timigissartartuunissaminut' kiisalu 'pinngortitami timiminnik atuilluarluunissaminut' periarfissaqarnerussarnerisut naatsorsueqqissaarnikkut arnat angutillu immikkooruteqarnerisut takuneqarsinnaanngilaq, tassa ukiui, sulerisuunerit, sumi najugaqarneri sumilu inunngorsimaneri (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) aallaavigissagaanni ataavartumik aallussisartut misissussagaanni tamakkua iluaqutaanersut takuneqarsinnaanngilaq.

Takussutissiaq 1 – Kalaallit Nunaanni inersimasut timimik atuillutik aalasarnerat, timersortarlutik aalaakkaasumilluunniit pinngortitamiittarnermikkut.

N=1.153

'Timimik atuilluni aalasarnerit' kiisalu 'timersorneq timigissarnerlu' aallunneqartorujussuupput, pingaartumik 15-24-nik, 25-34-nik, 35-44-nik ukiullit akornanni aammalu 45-59-inik ukiullit akornanni. 60-iniilli ukiullit utoqqaanerillu akornanni allaaneruvoq, taakkua ukioqatigiaanut allanut sanilliullugit 15-20 procentpointinik

ikinnerusut 'aalaneq' aammalu 'timersorneq timigissarnerlu' aalluttarmassuk. Illuatungaanili misissuinerup takutippaa 'pinngortitamiinnermi timimik atuineq' ukioqqortusiartornermi annertunerulersartooq, tassa Kalaallit Nunaanni 60-iniit utoqqaanerillu akornanni pinngortitami timimik atuinerit aalaakkaanerulertarput.

Naatsorsueqqissaarnerit takutippaat Nuummi inersimasunut naleqqiullugu 'najugaqarfinni annerni' 'timimik atuilluni aalaneq' aammalu 'timersorneq timigissarnerlu' annikinnerusumik aallunneqartartooq. Inersimasunullu Nuummi najugaqartunut sanilliullugu 'qitiusumik illoqarfiusuni' 'timersornerup timigissarnerullu' aallunneqarnissaat annikinneroqaaq. Illuatungaanili takuneqarsinnaavoq 'qitiusumik illoqarfiusuni', 'najugaqarfinni annerulaartuni' aammalu 'najugaqarfinni minnerusuni' 'pinngortitami aallutaqartarneq' Nuummi inersimasunut naleqqiullugu aallunneqarnerusartooq. Taakkua inernerit quppernerit 29-36-mi atuarneqarsinnaapput.

Aaqqissuussaaneq

Sunnigiffimmi aalaakkaasumik timimik atuilluni aallussisarnerit amerlanerpaartaat 'nammineq aaqqissukkamik nammineeirluniluunniit' ingerlanneqartarput. Inersimasut pingasuugaangata marluk (68 procentiisa) taamatut aallusaqartarnerit nalunaarutigisimavaat. Taakkunanili arnat 12 procentinik angutininnaanniit amerlanerupput, aalaakkaasumillu timimik atuilluni aallussisarnerit peqatigiiffinni aallunneqartartut amerlanerpaanut tullersortaapput (21 procentii). Danmarkimi peqatigiiffinni timersuummik aallussisartut Kalaallit Nunaanni amerlanerusarput 27 procentiugamik. Akerlianilli timimik atuinissamut suliffeqarfik Kalaallit Nunaanni Danmarkimut sanilliullugu sunniuteqarnerujussuavoq. Kalaallit Nunaanni inersimasut 12 procentii aalaakkaasumik suliffeqarfimmik aaqqissugaanik timersortarput, taamatut aallussisartut Danmarkimi 5 procentiinnaasut. Nalunaarusiami quppernerit ukua takusigit 37-41 aamma 82.

Ukiup qanoq ilinera malillugit aallunneqartartut

Aallunneqartartut aasakkut ukiukkullu silap assigiinngilluinnartarnera pissutigalugu Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimmini aallusinnaasaat assigiinngittartorujussuavoq. Aallunneqartartut ilaat ukioq naallugu aalaakkaanerusumik peqataaffigineqarsinnaasarpot. Taakkununga ilaalluni 'nukkissartarnerit' 'nalunnguarterneq' 'timigissarluni eqaarsarneq' aammalu 'qasujaallisarluni sungiusarterneq' aallunneqartartut allat soorlu 'akunnattumik sukkasuseqartumik pisuttuarnerit', 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi cykilerit', 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi arpannerit' ukiup qanoq ilinera malillugu aallunneqartarnerat assigiinngiaartorujussusartut.

Pingortitamili timimik atuinerit ukiup qanoq ilinera malillugu assigiinngittartorujussuupput, assersutigalugu 'aalisartarnerit', piniartarnerit', qaqqani/pinngortitami pisuttuarnerit' aasaanerusumi aasallu naajartornerani ukiup qaammataaniit aallunneqarnerusarput. Ukiup nikerarnerata nalaani aallunneqartartut suunersut sukumiinerusumik quppernerit 33-38-mi atuarneqarsinnaapput.

Ornitassamukartilluni timimik atuineq

Misissuinerit ornitassamut ingerlaariaatsit assigiinngitsut soorlu pisunnerit, arpannerit imaluunniit cykilerit pineqarput. Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni

ornitassamukartilluni pisunneq assut atugaavoq. Inersimasut 42 procentiisa oqaatigaat sapaatip-akunneranut ulluni tallimani amerlanerniluunniit pisuttarlutik, pisiniarfiliarnerminni, paaqqinnittarfiliarnerminni, sunngiffimmi aallutanukarnermi, ikinngutinut ilaqtanulluunniit pulaartarnerminni. Misissueqqissaarnerup aamma takutippaa 8 procentit ornitassaminnukartillutik pisunngisaannartut imaluunniit aamma 14 procentit qaqutikkut sapaatip-akunneranut ataasiarlutik ornitassaminnukartillutik pisuttarlutik. Arpalluni cykilerluniluunniit orniguttarneq saassagutsigu misissueqqissaarnerup takutippaa inersimasut 17 procentii aammalu 11 procentii arpallutik cykilerlutilluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akuttunerumilluunniit ingerlasartut. Matumani aamma maluginiartariaqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut 7 procentii sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit arpanngikkunik cykilertartut.

Misissuinerup aamma takutippaa illoqarfik nunaqarfilluunniit mikinerugaluttuinnartillugu, taava ulluinnarni ornitassamut pisuttarneq atugaanerusartoq. Tamannalu tupaallannangilaq pisiniarnissamut, paaqqinnittarfiliarnissamut, sunngiffimmilu neqeroorutinut ornigunnissamut il.il. ungisippallaarneq ajormat. Quppernemi 59-64-imi Kalaallit Nunaanni ornigulluni timimik atuisartut qassiunersut misissuisimanermeersut takuneqarsinnaapput.

Suliffimmi/ilinniarfimmi aalasarneq

Kalaallit Nunaanni inersimasut katikkaanni taava sisamararterutaat sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit ilinniarnerminni sulinerminniluunniit suliassaminnut tunngatillugu timimik sakkortuumik atuisariaqartarput (27 procentii). Taakkua 15 procentii sapaatip-akunneranut tallimariarlutik akulikinnerumilluunniit ilinniarnerminnut atatillugu sakkortuumik timiminnik atuisariaqartartuupput. Taakkununga ilanngullugu misissueqqissaarnerup takutippaa innuttaasuni inersimasut affai sinnerlugit sulinerminni ilinniarnerminniluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akuttunerumik timimut sakkortusinnaasumik aallutaqartartut. Taamaattumik sapaatip-akunneranut ataasiarluni sulinermut ilinniarnermulluunniit tunngatillugu timimik sakkortuumik atuneq Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni nalinginnaasuvoq.

Inersimasut sisamaagaangata pingasut 'akunnattumik sivilissusilimmik ilinniarsimasaminnik suliffeqartut imaluunniit sivilunerumik ilinniagaqartut' misiginngisaannarpaat (45 procentit) imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerumik timimut ilungersunarsinnaasumik sulinerminnut attuumassuteqartumik suliassaqartarlutik (31 procentit). Inersimasulli 'ilinniarsimangitsutut sulisut' 13 procentii 17 procentiilu sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akuttunerumilluunniit timimut ilungersunarsinnaasumik suliagarneq ajorput. Inersimasut ikinnerpaat sapaatip-akunneranut ulluni tallimani amerlanerniluunniit timimut ilungersunarsinnaasumik suliagaqartarput, 'ilinniarnerup nalaanni' (5 procentit), inersimasulli tallimariaammik arfinileriaammilluunniit taamatut atugaqartartut tassaapput 'ilinniarsimangitsutut suliffillit' (33 procentit). Quppernemi 65-68-mi Kalaallit Nunaanni kikkut qanorlu amerlatigisut timimut sakkortuumik suliffeqartut ilinniagaqartulluunniit pillugit misissueqqissaarnerit inernerit takuneqarsinnaapput quppernemi 65-68-mi.

Angerlarsimaffimmi aalaneq

'Igameq, nerriviianeq, erruineq' arnat inersimasut sisamaagaangata pingasut sapaatip-akunneranut tallimariarlutik amerlanerusuniluunniit suliarisarpaat (72 procentit) angutit inersimasut affaasa missaat (53 procentit) isumaginnittartut. 'Iganerup, nerriviianerup, erruinerullu' angutininut sanilliullugu arnanit isumagineqarnerusarnera aamma illuatungaartigut takuneqarsinnaavoq, angutit 7 procentii nalunaaruteqarsimagamik 'igameq, nerriviianeq erruinerlu' suliarinnngisaannarlugit qaqutikkuunnarlunniit isumagisarlugit, arnat inersimasut 2 procentii taamaaliorneq ajortut. 'Eqqiaanermut' aamma 'atisanik errorsinermut' tunngatillugu angerlarsimaffimmi timimik atuisarnerni arnat amerlanerujussuit taakkuninnga suliaqartartuupput. Kisiannili 'illumi suliaasanut allanut' tunngatillugu soorlu illup aserfallatsaaliorneqarnissaanut, umiatsiamut, angallataasunut, qimminik paarsinissamat, pisat salinnissaannut allanullu 'nammineerluni isumagisassanut' tunngatillugu angutit arnanut sanilliullugit amerlanerusut tamakkuninnga isumaginnittartuupput. Taamaasilluni angutit 35 procentii sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit angerlarsimaffimmi isumagisassanik allanik suliarinnittartuusarput, arnat 21 procentii tamakkuninnga suliaqartartut. Taakkuninngalu arnat 23 procentii angutillu 9 procentii taagorneqartunik kingullernik isumaginninneq ajorput. Quppernerni 69-73-imi inersimasut angerlarsimaffinni timiminnik aalatitsillutik isumaginnittarnerannut tunngasut atuarneqarsinnaapput.

Timimik aalatitsinissamat kajumissaataasut

Suliasat assigiinngitsut misissuiffigineqarnerini aallussinissamat tunngavigineqartarput 'peqqinnissaq' (peqqissuuniarlunga peqqinnerulerniarlungaluunniit), 'kajumigigakku' (aallutissallugu nuannarigakku) aammalu 'iluarusunnissaq' (imminut iluarusutsikkusullunga) pequtigineqarluartarput, pequtigineqartartunilu taakkunani 4,5-it skalami 1-miit 5-imiippat, inersimasut timimik atuinissaannut isumaqataaangilluinnarnerminngarnit isumaqataalluinnartuunissamat naliliisarneq aallaavigissagaanni. Misissuinerup aamma takutippaa pequtaatinneqartartut 'imminut allanullu unammineq', 'isikkorikkumalluni isikkoriinnarusulluniluunniit', 'pissanganartorsiorusulluni' aammalu 'aallutassap aallunnissaa ileqqutoqaammat' agguaqatigiisitsinerni ikinnerpaanik nalilerneqarsimavoq 3,7-imiillunilu aamma 3,5-imiikkami. Aallunneqarnerisali suuneri apeqqutaallutik kajumilernerulernissamat pequtaasut assigiinngitsorujussuarmik sunniuteqartarput.

Assersuutigalugu unammerusunnermut tunngatillugu ('imminut allanullu unammiliarluni') 'iligiikkaarluni arsariaatsini' agguaqatigiinnera 4,5-iusoq aammali 'eqaarsaarnermut' 4,1-iulluni, 'arpannermut' 4,0 kiisalu timigissartarfinnut timilu atorlugu sungiusarnermut' tunngatillugu 3,8. 'Iligiikkaarluni arsariaatsini' 'peqqissuunnissaq peqqissuuginnarnissarlu', 'eqaarsaartartunit', 'timigissartarfinnut timilu atorlugu sungiusarnermut', aammalu 'arpannermut' naleqqiullugit pequtigineqarnera annikinnerujussuavoq. Sunngiffimmi timimik atuilluni aalanissamat kajumilertitsissutaasartut suunersut sukumiinerusumik nassuiarneqarput quppernerni 42-47-mi.

Timip aalatinnissaanut periarfissat

Kalaallit Nunaanni inersimasut arlallit assigiinngitsunik aallussinissaminnut sunillu aallussaqaarnissaminnut najugaqarfimminni periarfissagissaartuunerarlutik isumaqataalluinnarput. Periarfissalli suunerinik misiginerit sumi najugaqarnermut ukiullu

agguaqatigiinnerinut tunngatillugu assigiinneqaat.

Assersuutigalugu 'illoqarfiit pingaarnersaanni' inersimasut 67 procentiisa nalunaarutigaat 'illup iluani timersuutiniq aallussaqaarnissamut' periarfissagissaaqalutik, 'najugaqarfinni annerulaartuni minnernilu' najugaqartut 47 procentiinut naleqqiullutik. Taamatutaaq timigissartarfinni timigissarnissamut periarfissagissaarnermik naliliinerit aamma misissuinerimi assigiinnigissuteqarput. 'Illoqarfiit annersaanni' inersimasorpasuit naliliippat 'timigissartarfinni' timigissarnissaminnut periarfissagissaartuullutik (62 procentit) inersimasunut 'najugaqarfinni annerulaartuni minnernilu' najugaqartunut sanilliullutik (32 procentit). Tamannali killormut inissisimavoq 'pinngortitami qaqqanilu', 'imaani' aammalu 'pisuttarfinni pisuffissianilu', 'angerlarsimaffimmi' periarfissagissaarnerit eqqarsaatigissagaanni. Tassani inersimasut 'najugaqarfinni annerulaartuni minnernilu' najugallit naliliisimapput aallutassani taakkunani sisamani allaniittunut naleqqiullutik periarfissagissaartuullutik.

Misissuinerutaaq paasinarsisippaa 'pinngortitami qaqqanilu', 'angerlarsimaffimmi', aammalu 'aqqusinerni', 'pisuttarfinni, pisuffissianilu' periarfissat angutini arnanut sanilliullugu naammaginarinneqaannginnerusut. Inersimasuunerusut 'pinngortitami qaqqanilu', 'imaani' kiisalu 'angerlarsimaffimmi' timimik atuinissaminnut inuusunnerusunut naleqqiullutik periarfissagissaarnerupput. Quppernerna 49-52-imi inersimasut sunngiffimminni timiminnik atuinissaminnut qanoq periarfissagissaartiginerannut tunngasut sukumiinerusumik paasisaqarfigineqarsinnaapput.

Aalanissaamut aporfiusut

Kalaallit Nunaanni timimik atuinernulernissamut aporfittut patsisit annersaraat 'suliffiga ilaqtakkalu piffissamik atuiiffiginissaat pingaartinnerugakku', 'silap qanoq innera aporfigisarakku', 'nukissaaleqillungalu qasusarnermik'. Inersimasullu illoqarfiit annersaanni najugaqartut taakkunannga aporfeqartarnerat takussaanerpaajuvoq. Inersimasut najugaqarfinni annerulaartuni minnernilu najugallit aporfiginerusarpaat (illoqarfiit annersaanniittunut najugaqarfinnilu annerniittunut naleqqiullutik) sunngiffimminni annerusumik timiminnik atuinernulernissaminnut soqutiginnittuunnginnertik.

Angutit arnanut sanilliullugit amerlanerit sunngiffimminni timiminnik aalatsinerulernissaminnut tunngatillugu makkua aporfiginerusarpaat 'piffissamik tiguvallaarami', 'innarluuteqarama aaqqinneqarsinnaanngitsumillu nappaateqarlunga' kiisalu 'sila arlalitsigut aporfiliisarami'. Misissueqqissaarnerup paasinarsisippaa angutit arnanut sanilliullugu amerlanerit naliliisartut sunngiffimminni timimik atuinernulernissaminnut soqutiginnigatik. Akerlianilli Kalaallit Nunaanni angutit arnanut sanilliullugit annikinnerusumik ukua patsisigisarpaat 'ajoqusernissara annilaangagigakku', 'peqataalernissamut tulluuttuunnginnissara ernumagigakku', 'timimik atuinernulernissannut tunngatillugu atortussanik sumiiffissanillu amigaateqarama', najugaqarfinni aallukkusutakka aallussinnaannginnakkitt' aammalu 'aallutassamik uannut tulluuttumik nassaarsinnaannginnama'. Sunngiffimmi timi atorlugu aallussinerulernissamut aporfitt suunersut sukumiinerusumik paasisaqarfigineqarsinnaapput quppernerna 53-58-imi.

Kalaallit Nunaanni timimik atuinernulernissamut aporfittut patsisit annersaraat 'suliffiga ilaqtakkalu piffissamik atuiiffiginissaat pingaartinnerugakku', 'silap qanoq innera aporfigisarakku', 'nukissaaleqillungalu qasusarnermik'. Inersimasullu illoqarfiit annersaanni

najugaqartut taakkunanga aporfeqartarnerat takussaanerpaajuvoq. Inersimasut najugaqarfinni annerulaartuni minnernilu najugallit aporfiginerusarpaat (illoqarfiit annersaanniittunut najugaqarfinnilu annerniittunut naleqqiullutik) sunngiffimminni annerusumik timiminnik atuinerunissaminnut soqutiginnittuunnginnertik.

Angutit arnanut sanilliullugit amerlanerit sunngiffimminni timiminnik aalatitsinerulernissaminnut tunngatillugu makkua aporfiginerusarpaat 'piffissamik tigusivallaarami', 'innarluuteqarama aaqqinneqarsinnaanngitsumillu nappaateqarlunga' kiisalu 'sila arlalitsigut aporfiliisarami'. Misissueqqissaarnerup paasinarsisippaa angutit arnanut sanilliullugu amerlanerit naliliisartut sunngiffimminni timimik atuinerulernissaminnut soqutiginnigat. Akerlianilli Kalaallit Nunaanni angutit arnanut sanilliullugit annikinnerusumik ukua patsisigisarpaat 'ajoqusernissara annilaangagigakku', 'peqataalernissamut tulluuttuunnginnissara ernumagigakku', 'timimik atuinerulernissannut tunngatillugu atortussanik sumiiffissanillu amigaateqarama', najugaqarfinni aallukkusutakka aallussinnaannginnakkit' aammalu 'aallutassamik uannut tulluuttumik nassaarsinnaannginnama'. Sunngiffimmi timi atorlugu aallussinerulernissamut aporfiit suunersut sukumiinerusumik paasisaqarfigineqarsinnaapput quppernemi 53-58-imi.

Peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnerit aalanissamulluunniit innarluuteqarnerit kinguneri

Misissuinermi peqataasut 62 procentiisa nalunaarutigaa 'peqqissutsimikkut sivisunerusumik ajornartorsiuteqaratillu innarluuteqartuunatik'. Ataatsimut naliliissagaanni Kalaallit Nunaanni inersimasut 15 procentiisa nalunaarutigaa 'nappaateqarlutik aaqqissinnaanngitsumik', peqataasut 11 procentii 'isiginiarnermikkut innarluuteqarlutik', 5 procentiilu 'tusaaniarnermikkut innarluuteqarlutik'. 7 procentit 'timip tamakkiisumik atornissaa angusinnaajunnaarsimavaat', 5 procentillu nalunaarutigisimavaat 'isumaliortaatsimikkut nappaateqarlutik/pissusilersortarnikkut ajoquteqarlutik'. Misissuinerup takutippaa 'ataavartumik nappaateqarnek' angutini arnanilu assigiinngissuteqartoq, arnat 10 procentiisa tamanna patsisaaneraraat angutit 19 procentiisa tamanna aporfiginerarpaat.

Misissuinerup takutippaa innuttaasut ikinnerusut peqqissutsimikkut ajornartorsiortuullutillu innarluuteqartuusut, 'timiminnik aalatitsilluartuusut', 'timersornermik timigissarnermillu aallutaqartuusut' kiisalu 'pinngortitamiilluartuusartut' inunnut sivisunerusumik peqqissutsiminnik ajornartorsiuteqaratillu innarluuteqanngitsunut sanilliutissagaanni. Erseqqissumik oqaatigalugu inersimasut 6, 9 aammalu 7 procentpointinik ikinnerusut sivisunerusumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqarsimasut innarluuteqartulluunniit 'timiminnik atuilluartuupput', 'timersortartuupput timigissartartuullutillu' kiisalu 'pinngortitamiilluartuupput', inersimasunut sivisunerusumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqarsimanngitsunut innarluuteqanngitsunullu sanilliukkaanni. Immikkoortut arfineq-pingajuaanni sivisunerusumik timiminnik ajornartorsiuteqarsimasut innarluutillilluunniit timiminnik atuinerannut tunngasut paasisaqarfigineqarsinnaapput. Taakkununga tunngatillugu timimik aalatitsinerit atuinerillu inersimasut isumaliortaatsimikkut peqqissusiannut tunngatillugu qanoq ataqatigiittoqarnerisq paasisaqartoqarsinnaavoq.

3. Periuseq

Misissuineq ingerlanneqarpoq siornatigut misissuisoqarnerani paasisat ilisimalikkallu aallaavigalugit (Dalgas & Kreutzmann, 2022) suliarineqarsimasunik atuilluni apeqqutinik akiortuilluni immersuisoqarneratigut. Misissuinerit taakkua marluk imminnut ataqatigiissutut isigineqassapput, suliniutilli assigiinngillat tamarmilli kalaallit timersoriaasiinik timiminnillu aalatitsisarnerannik paasisaqrnerulernissamut iluaqutaasut.

CISC, Syddansk Universitetimiittup Timersoqatigiit Kattuffiat, Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfik aammalu Magenta (Kalaallit Nunaanni e-Boksiniq atuinerik ingerlatsisut) suleqatigalugit apersuinerit akiortugassat suliaarat. Apeqqutit akiortugassat qarasaasiakkut Kalaallit Nunaanni atorneqartutigit nassiusorneqarput, taamaaliornerlu Kalaallit Nunaanni periusiuvoq nutaajusoq misilinneqarnikuunngitsorlu. Aatsaavissuaq misissuineq taamatut periuseqarluni Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarpoq. Periuserineqartup piviusunngortinneqarnissaanut suleqataasut tamarmik ikiuulluarsimaqaat aammali unamminartoqaqalunilu ilikkagaqarfusimaqaaq.

Apeqqutit akiortugassat nalunaarusiami matumani nalilersueqqissaarnissamut tunngaviupput Danmarkimilu taamatut apeqqutinik akiortuilluni ingerlanneqareersimasumut, 'Danmarkimi timimik atuinerit', tassunga assingusussaagaluarluni apeqqutinili arlalinni aallaanerujussuunngortinneqarpoq. Misissuinerummi siulliup paasinarsisimmagu kalaallit timimik atueriaatsimik isiginninnerat aallaanerujussuusoq, taamaattumillu apersuutigineqartut imaasa tulluarsarnissaat pingaaruteqartorujussuusimavoq. Taakkua ilagaat timimik aalatitsinerit assigiinngitsut soorlu (angerlarsimaffimmi, suliffimmi/ilinniarnermi, ornitamukarnermi, sunngiffimmilu) Danmarkimi atorneqartut Kalaallit Nunaanni atorneqarsinnaannginnerat pinngortitamili aallunneqartartut immikkut annertunerusumik aallunneqarlutik apeqqutinut ilanngussuunneqarsimallutik. Taakkua saniatigut apeqqutit periarfissanut kajumilersitsinernullu tunngasut apersuinermi siullermi akiortorneqarsimasunut tulluarsarlugit allanngortinneqarput. Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu apeqqutit imarisaat aamma tulluarsarneqaaqipput – sunngiffimmi aallunneqarsinnaasut kalaallinut tulluarsarneqarsimallutik. Apeqqutit akiortugassat misiligarneqarput nutserneqarlutillu, kalaallisut qallunaatullu akiortorneqarsinnaanngortillugit.

Kalaallit Nunaanni innuttaasut inersimasut agguataarneqarneri (15-inik ukiullit utoqqaanerulusu), misissuinerimut peqataaqqullugit allagarsitinneqartut Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfimmiit suliarineqarput 2022-mi maajimi. Innuttaasut immikkoortiterneqarput inersimasut Kalaallit Nunaanni 1. januar 2022-mi najugaqartut 7.837-it akornanni nalaatsortumik toqqaasarnertigut, aallaavigineqarlutik suaassuseq, ukiut, qanoq ittumi qassinillu inuttussuseqartumi najugaqarnerisut aallaavigalugit (tassa innuttaasut akornanni inersimasut 17 procentiisa missaanniittut). Toqqarneqartunit ukiumi tassani januaarimiit 26-t toqoreersimasuupput 374-illu qarasaasiakkut attaveqarfigineqarsinnaassanatik toqqarnikuusimallugu, taamaattumik innuttaasut inersimasut Kalaallit Nunaanni najugaqartut 7.437-it misissuinerim peqataasinnaanngorsimapput.

Apeqqutit akiortugassat kalaallit digitalikkut allagarsisarfiatigut e-Boksikkut ingerlanneqarpoq. Innuttaasut misissuinerimut peqataaqqullugit allagarsisut tamarmik qarasaasiakkut linki toorlugu iserfigisinnaasaannik nassitsiffigineqarput, taamaattumik apeqqutit taamaallaat qarasaasiakkut akiortorneqarsinnaasimapput, soorlu

qarasaasiakkut, Ipadikkut mobilikkulluunniit. Linki tuugassaq e-Boks aqputigalugu iserfigineqarsinnaasimavoq. Akissuteqartullu nassiussaata apeqputit akiortugassanut atorineqartartumik SurveyXactimit katersorneqarput, akiortugassat kalaallisuujujupata qallunaatuujupataluunniit assigiimmik katersorneqarlutik.

Innuttaasunut 7.437-inut nassiussuineq siulleq pisimavoq maajip 23-anni 2022, eqqaasissuteqarnerlu siulleq juunip arfernganni nassiunneqarsimavoq eqqaasissullu kingulleq tulliusoq juunip 20-anni nassiunneqarsimalluni.

Akiortorneqarsimasunik amerlanerpaanik pissarsiniarluni Timersoqatigiit Kattuffiat innuttaasut attaveqaataat aqputigalugu (Facebook aqputiginerullugu) siammarterisimavoq kiisalu radiukku avisiitigullu aamma ussassaaruteqarsimalluni. Taamaaliortoqarpoq misissuineq malugitikkusullugu aammali inuit e-Boksiminni allagarsisimanertik pillugu alakkaanissaat qulakkeerumallugu. Taakkua saniatigut Timersoqatigiit Kattuffiat akissuteqartut akornanni 10.000 kroninik eqqorneqarsinnaasunik 'neqitaqartitsivoq'.

Apeqputinik akissuteqarsinnaaneq juunip 14-anni matuneqarpoq. Innuttaasut inersimasut 1.153-it misissuinermit peqataanissartik angumerisimavaat, tassa 16 procentit akissuteqarsimapput. Immersukkat innuttaasunit tamanit tutsuiginassusilimmik peqataaffigineqarnersut nalilersoqqissaarniarlugit akissuteqarsimasut suaassutsinut, ukiunut najugaqarfii suunerinut 'oqimaalutarneqarsimapput'.

Inernerit immikkoortiterneqarneri

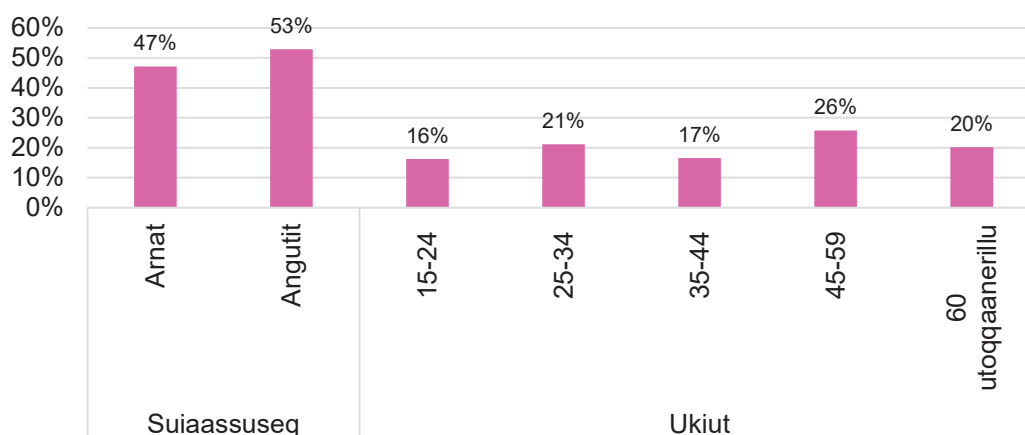
Nalunaarusiami nalilersuinerit nalunaarusiap ingerlanerani saqqummiunneqartartut nalunaarsukkani nalilersuiffigalugit oqimaaqatigiissinneqarsimapput. Misissueqqissaarnermi angutit arnallu, najugaqarfup sumiinneri/suoneri (assigiinngitsut sisamaasut), inunngorfik (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) aammalu peqataasut ukiui tulluusaaffigineqarsimapput. Taamaaliortoqarsimavoq misissuinermi arnat angutinit amerlanerusut peqataasimammata, inuit Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut nunatsinni inuusimasunit amerlanerullutik, inuusuttut utoqqaallu utoqqaasanit amerlanerullutik kiisalu inersimasut 'illoqarfiit pingaarnersaanneersut' aammalu 'najugaqarfinni (200-699-inik inulimmi) najugaqarfinnilu minnerusuni (50-199-inik inulimmi)' najugaqartut amerlanerullutik 'illoqarfinni qitiusunut' aammalu 'najugaqarfii annerusunut' (700-3000-nik inulinnut) sanilliullugit. Nalunaarsukkat oqimaaqatigiissarnerisigut akissuteqartut tunuliaqutaasa nikingavallaarneri assigiissaarnerussammata. Taamaattumik akissuteqartut oqimaaqatigiissinneqarsimapput, nalunaarsukkanilu oqimaaqatigiissitsinerit tutsuiginassusilimmik peqataaffigineqarnerat aamma paasissutissat takutitaat qularnaannerusumik inerineqarsinnaalerlutik. Tabel 1-imi innuttaasut immikkoortiternerisa misissuinermi peqataasut oqimaaqatigiissinnginnerini oqimaaqatigiissinnerinilu immikkoortinneri takuneqarsinnaapput.

Tabel 1 – Kalaallit Nunaanni innuttaasut misissuinerimi peqataasunut nallersuuneri (procentit).

		Kalaallit Nunaanni innuttaasut (Nunatta naatsorsueqqissaartarfia- neersut)	Misissuinerimi peqataasut (oqimaaqatigiissinnagit)	Misissuinerimi peqataasut (oqi- maaqaatigiissillugit)
Suaassuseq	Arnat	47	58	47
	Angutit	53	42	53
Ukiut	15-24 ukiullit	17	14	16
	25-34 ukiullit	21	27	21
	35-44 ukiullit	17	20	17
	45-59 ukiullit	26	27	26
	60-inik ukiullit utoqqaanerillu	20	12	20
Najugaqarfiup suunera	Illoqarfiit pingaarnersaat	35	40	35
	Illoqarfiit anginerit	29	27	29
	Najugaqarfiit 700-3000-nik inullit	22	17	23
	Najugaqarfiit (50-699-inik inullit)	14	16	14

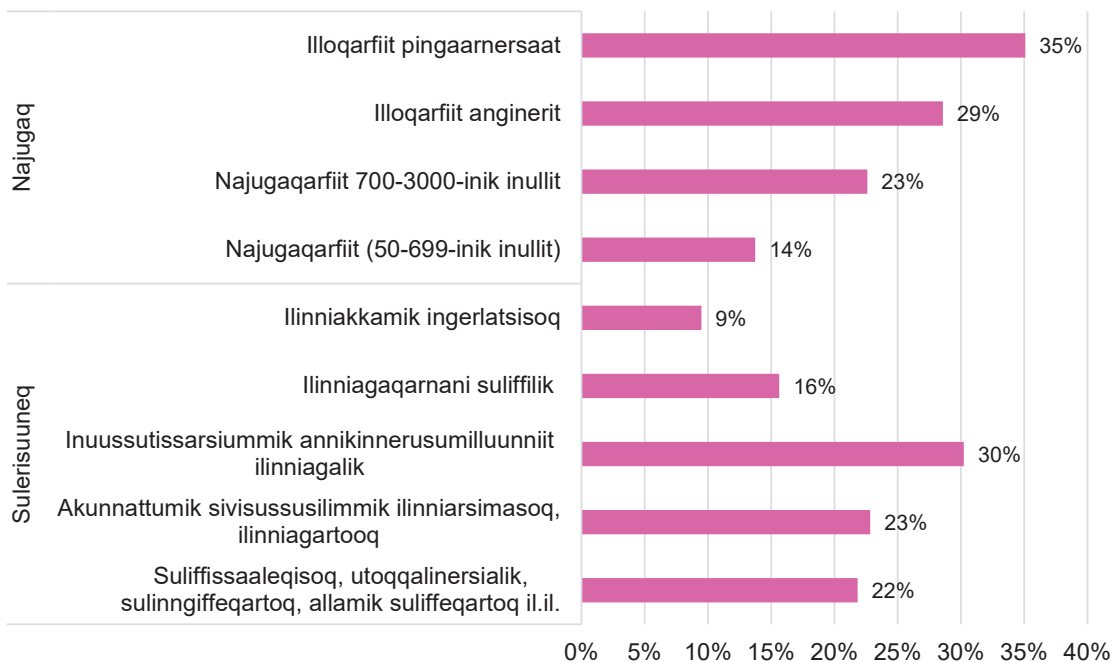
Ataani takuneqarsinnaapput apeqqutinik akiortuisimasut agguataarneqarneri paasissutissat ersarissut. Misissuinerup ingerlanerani nuna tamakkerlugu agguaqatigiisitsinerit takutinneqarumaarput, arnat angutillu misissuinerimi inerner, ukioqatigiiaanut tallimanut agguataarinerit, najugaqarfiillu assigiinngitsut sisamanut agguataarneri kiisalu aallunneqartut tallimangorlugit immikkoortitat pisariaqarfiisigut immikkoortinneqarnerisa takutinnerat. Agguataarinikkut timimik aalatitsisarnerit timersuutillu aallunneqartartut kiisalu kajumilersitsinerit, periarfissat aporfillu innuttaasut akornannit assigiinngitsuneersut pillugit naatsorsuutiginninnerit takutinneqartassapput.

Takussutissiaq 2 – Akissutit suaassutsimut ukiunullu agguataarneqarneri

N= 1.153

Takussutissiaq 3 – Najugaqarfiit suunerisa aallunneqarnerusartullu agguataarneqarneri

N= 1.153

Assigiinngissuseq qaqugukkut assigiinngissutiviusarpa?

Nalunaarusiami takussutissianilu amerlasuuni inernerit procentinngorlugit takuneqarsinnaasarpur, soorlu Kalaallit Nunaanni inersimasut aalajangersimasunik timersorlutillu timigissartartut qassiunersut. Tassani qassit aallussisimanerintu ukiumut agguataarneqarnerintu imaluunniit najugaqarfiisa qanoq ittuunerini/sumiinnerini assigiinngissuteqartoqarsinnaavoq. Assigiinngissutaalli procentinngorlugu qanoq annertutigissava 'nalunaarsuutini annertuumik' assigiinngissutivittut nalilerneqassappat? Nalunaarsuutini annertuumik assigiinngissuteqartumik naliliissagaanni taava nalunaarsuilluni qularnassusia qassiunersoq naatsorsortussaavarput (p-værði).

Nalinginnaasumik p-værði 5 procentinik annertussuseqartarpoq, imaappoq assigiinngissutsit annertussusiat 95 procentimik qularnaassuseqartoq qularineqassanngitsoq, innuttaasut amerlassusiannut tunngatillugu nalaatsornikkut pisutut isigissanngikkaanni. P-værdip qassiunera apequtaavoq apeqqutigineqartumut qassit akissuteqarsimanersut. Imaappoq apeqqutinik akissuteqartut ima ikitsigitillugit, pissusiviusut ilaannakuusumik takutissinnaasarpaat.

Allaatigisamat suliarineqartumut ilanngullugu immikkoortuni arlalinni aamma ataqatigiissitsinermi ilanngussat imaluunniit matematikki atorlugu qularutissaasinnaasut ilanngullugit naatsorsuinerit imaluunniit ataqatigiissuunerannik ilanngussinerusarpur. Nalilersueqqissaarnerit tamakkua misissuineri atorineqartut pissutsinik sukumiisumik paasisaqarfiginniarluni suliarineqartarput, nassuiaatiginialugulu Kalaallit Nunaanni innuttaasut aalajangersimasumik aallutaqarneri, timimut ilungersunarsinnaasumik

sulisarnerat ulluinnarnilu ornitaminnukartillutik timiminnik atuisarneri eqqarsaatigalugit il.il.

Pineqartut ilaanni kinguariarnertut isikkulimmik peqartillugu tabelit ataqatigiissutsimik nalilersuiffigineqarnerat takutinneqartanngillat. Taarsiullugu saqqummersitamut kakkiussatut quppernerit kingullersaanni taakkua ilanngunneqarsimapput.

Assigiinngissutiaqqat (1-4 procentpointit) akornuteqarsinnaasumik nalilersueqqissaarnerupput – ingammik eqimattat ikittuaqqat pineqartillugit (ukiut, najugaqarfiit suuneri/qanoq ittuuneri aammalu aallutaq/inuussutissarsiut) assersuunneqarsimagaangat – taamaattumik mianersortumik atuarlugillu nalilersorneqartussaapput – naak inuttussuseq malillugu equngassutsit oqimaaqatigiissaanikkut suliaqarsimagaluarluta. Imminuttaaq aperisoqartariaqarpoq assigiinngissutsit annertunerat naammannersoq soqutiginarnerlorluunniit. Tamanna 'ilumut nalileruminassuseqarnerisutut' taaneqartarpoq, ima paasineqartariaqarluni pingaaruteqavinnerisutut ilumut pisunut naleqqiussinnermi. Assigiinngissutsit ima mikitigaat eqqartuinissamut piffissap atornissaa immaqalu iliuseqarfiginissaat imminut akilersinnaassanerluni?

Pineqartut ilaanni kinguariarnertut isikkulimmik peqartillugu takussutissiat ataqatigiissutsimik nalilersuiffigineqarnerat takutinneqartanngillat. Taarsiullugu saqqummersitamut kakkiussatut quppernerit kingullersaanni taakkua ilanngunneqarsimapput.

Assigiinngissutiaqqat (1-4 procentpointit) akornuteqarsinnaasumik nalilersueqqissaarnerupput – ingammik eqimattat ikittuaqqat pineqartillugit (ukiut, najugaqarfiit suuneri/qanoq ittuuneri aammalu aallutaq/inuussutissarsiut) assersuunneqarsimagaangat – taamaattumik mianersortumik atuarlugillu nalilersorneqartussaapput – naak inuttussuseq malillugu equngassutsit oqimaaqatigiissaanikkut suliaqarsimagaluarluta. Imminuttaaq aperisoqartariaqarpoq assigiinngissutsit annertunerat naammannersoq soqutiginarnerlorluunniit. Tamanna 'ilumut nalileruminassuseqarnerisutut' taaneqartarpoq, ima paasineqartariaqarluni pingaaruteqavinnerisutut ilumut pisunut naleqqiussinnermi. Assigiinngissutsit ima mikitigaat eqqartuinissamut piffissap atornissaa immaqalu iliuseqarfiginissaat imminut akilersinnaassanerluni?

4. Sunngiffimmi timimik aalatitsisarneq

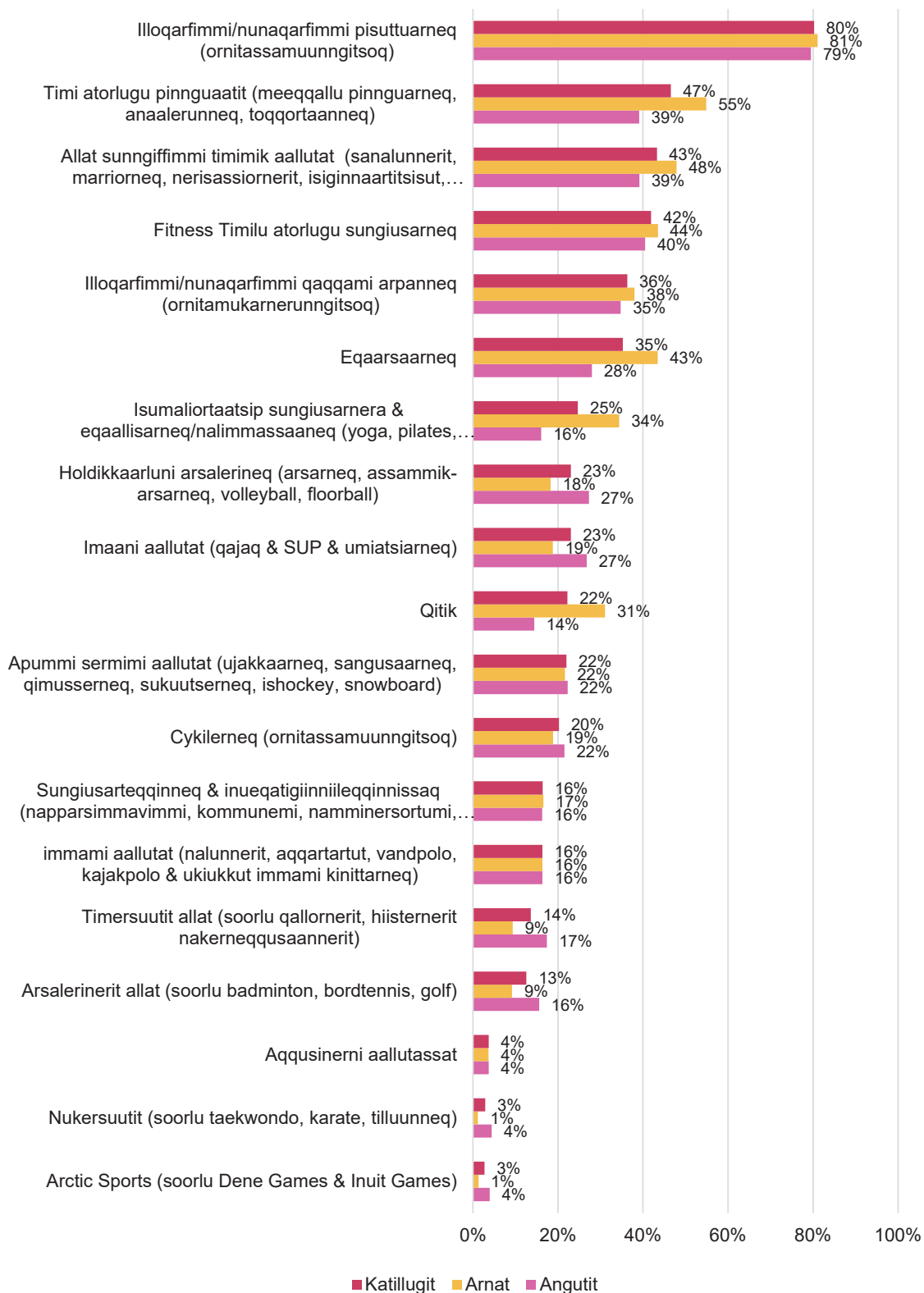
Inuit ilaannut sunngiffik tassaasarpog timi atorlugu timigissarnerit timersornerillu imaluunniit aallutat allat timimut ilungersunartut aallunneqartarfiat. Immikkoortumi uani Kalaallit Nunaanni inersimasut (15-inik ukiullit ukioqqortunerillu) timersuutinik timigissariaatsinillu assigiinngitsunik aallussisartut sammineqarnerussapput pinngortitamilu aallussisartut (soorlu piniarnerit, aalisarnerit, nuniannerit naasunillu katersinerit il.il.). Inersimasut qanoq akulikitsigisumik aallussisarnersut kikkullu aallussisarnersut aaqjissuussamillu aallussisarnersut sammineqassapput.

Pingaarnertut ingerlatat

Misissuinerup takutippaa Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni 'illoqarfimmi nunaqarfimmiluunniit pisuttuarneq' ingerlanneqartaqisoq (ornitassamukarnerunngitsumik). 80 procentit ikinnerpaamik ataasiarlutik qaammatini kingullerni 12-ini taanna aallussimasarpaat, angutillu arnallu assigiinngissusiat annikitsuararsuuvoq. Aallunneqartartut aappaattut pingajuattullu sammineqartarpoq 47 procentinik 43 procentinilu qaammatini kingullerni 12-ni 'timi atorlugu pinnguarluni aallussinerit' aammalu 'sunngiffimmi timimik atuinerit allat' soorlu sanalunnerit, nerisassiornerit, nipilersornerit il.il. aallunneqartarsimagamik. 'Timi atorlugu pinnguarluni aallussinerit' kiisalu 'sunngiffimmi timimik atuinerit allat' misissueqqissaarnermi paasinarsivoq arnat angutinik amerlanerit taakkuninnga aallussisimasut.

Misissuineruttaaqaq paasinarsisippaa 'timigissartarfinniinnerit timimillu sungiusarnerit' pineqartillugu arnat angutinik amerlanerusartut (44 procentit, angutilli 40 procentimiillutik), 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi arpannerit' (38 procentit, angutini 35 procentit), 'eqaarsaarnerit' (43 procentit, angutini 28 procentit), 'isumaliortaatsip sungiusartittarnera' (34 procentit, angutini 16 procentit) aammalu 'qitik' (31 procentit, angutini 14 procentit). Misissuinerup akerlianik paasinarsisippaa angutit 'iligiikkaarluni arsalerinernut' arnaninngarnit peqataanerusartut (27 procentit, arnani 18 procentit), 'imaani aallutassat' (27 procentit, arnani 19 procentit), 'cykilernerit' (22 procentit, arnani 19 procentit), 'timersuutit allat' (17 procentit, arnani 9 procentit) aammalu 'arsalerinerit allat' (16 procentit, arnani 9 procentit).

Takussutissiaq 4 – Kalaallit Nunaanni inuit qaammatini kingullerni 12-ini ukuningga aallussisimapput

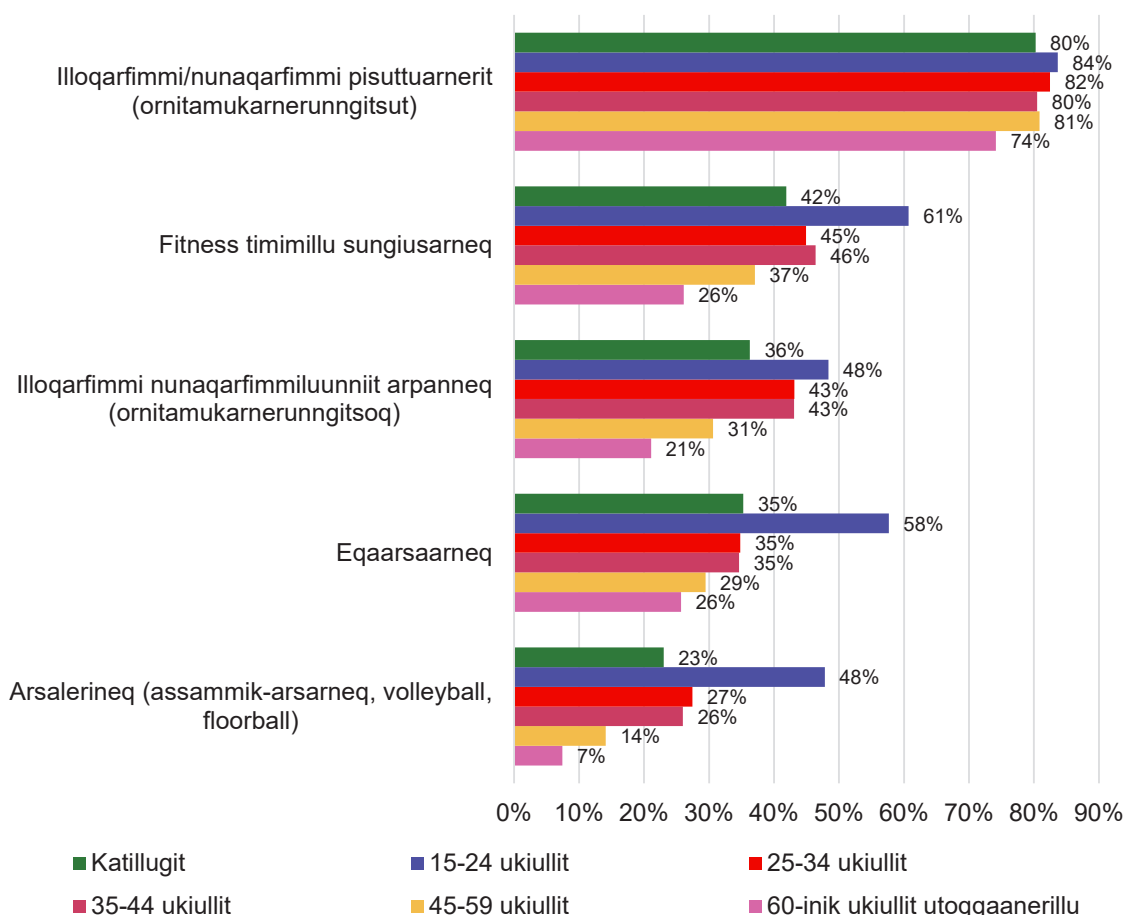

N=1.073

Ukiut immikkoortiterneqarneri sukumiinerusumik misissoraanni, aallutassanik ukunanga qaammatini kingullerni 12-ini minnerpaamik ataasiarlutik ataatsimik arlalinnilluunniit aallutaqarsimasut illoqarfisami nunaqarfisamiluunniit pisuttuarsimasut isigigaanni taava takuneqarsinnaavoq ukiut immikkoortiternerisa assigiinngissusiat annikitsuararsuusoq. Tamatuma kingorna 'fitness timilu atorlugu sungiusarneq', 'illoqarfimmi nunaqarfimmiluunniit arpanneq', 'eqaarsarneq' aammalu 'iligiikkaarluni arsalerineq' aallulluarneqartarput. Aalluttakkani taakkunani sisamani inuusuttut (15-iniit 24-nut ukiullit) aallussinerusarput, utoqqasaanut ingammillu 60-inik ukiulinnut utoqqaanerusunullu sanilliukkaanni.

Sukumiinerusumik misissussagutsigu nunap sortaani taakkua aallunneqarnerpaajullutillu aallunneqannginnerusarnerisut, taava paasinarsivoq, 'fitness timilu atorlugu sungiusarnerit' 'illoqarfiit annersaanni' aammalu 'illoqarfinni anginerusuni inersimasunit aallunneqarnerusartoq (48 procentimiik 45 procentimut) assersuuteqarfisigagaanni 'najugaqarfiit annerit' kiisalu 'najugaqarfiit akunnattut minnerillu' (32 procentimiik 36 procentimut). Qaammatini kingullerni 12-ini ikinnerpaamik ataasiarlutik 'eqaarsarsimasuni' allatut takussutissiivoq. Inersimasut (52 procentii) affai sinnilaarlugit amerlatigisut najugaqarfinni 50-699-inik inulinni ukiup kingulliup iluani 'eqaarsarsimapput', taakkutut

Takussutissiaq 5 – Inersimasut qaammatini kingullerni 12-ini aallutaqarsimasut ukiunut agguataarneqarneri

N=1.073

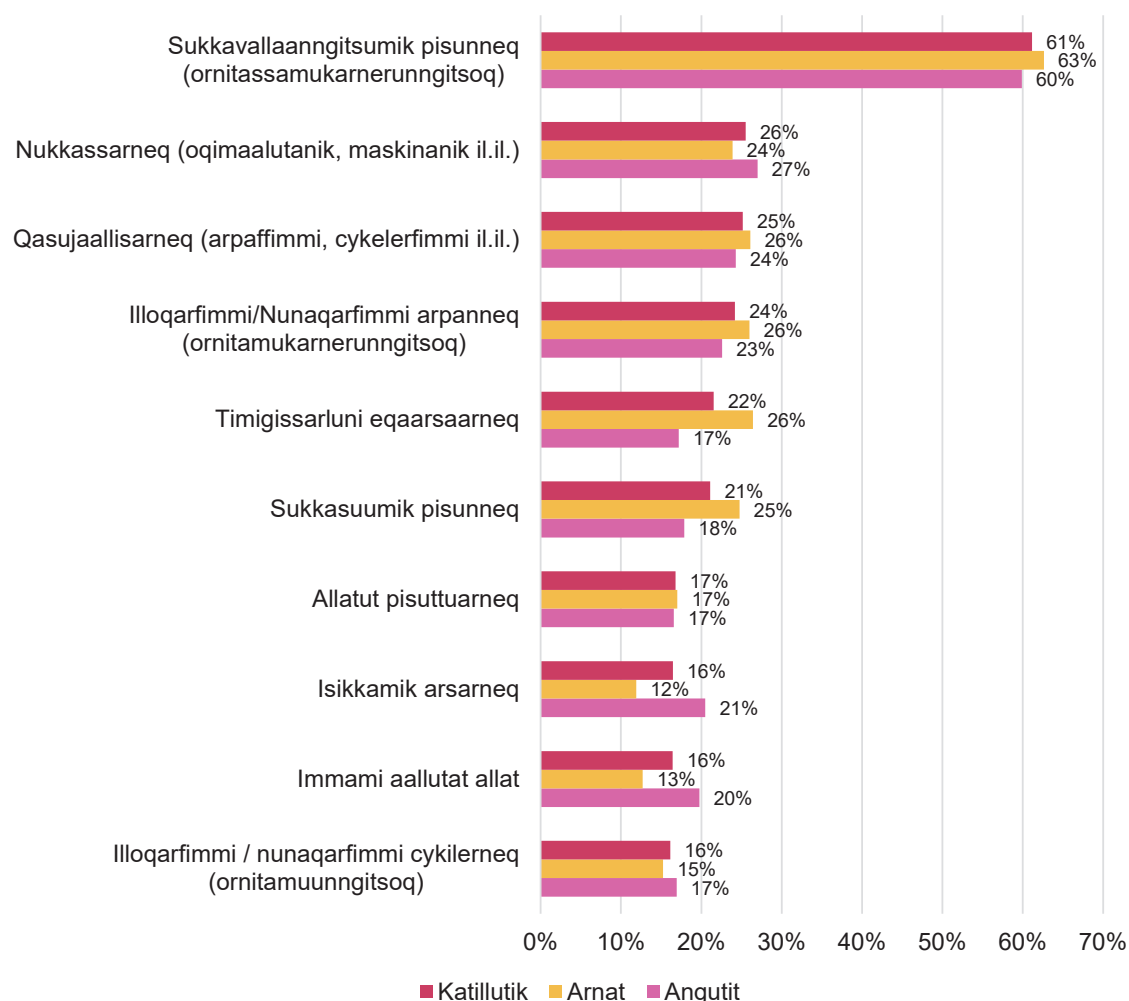
inissisimasut 'illoqarfiit annersaanni' ikinnerpaajusut (24 procentit). Taakkununga assingupput 'iligiikkaarluni arsalerinerit', 'imaani aallussinerit' aammalu 'qitik', inersimasut amerlanerit taakkununga aallussisartut tassaammata najugaqarfinni 50-699-inik inulinni najugaqartuusut, tassa allani najugaqartunut sanilliullugit. (tabel 7 kakkiussani).

Sunngiffimmi timersuutit timigissaataasartullu aalajangersimasut

Immikkoortut siuliini Kalaallit Nunaanni aallutat suuneri malillugit inersimasut agguataarneqarneri sammeneqarput, qaammatit 12-it kingullit ingerlaneranni assigiinngitsuni aallutaqarsimasut. Ataani arnat angutillu qassiunersut, aalajangersimasunik timersuutit, timigissaatit, aalariaatsinillu ukiumi kingullermi sammisaqarsimasut erseqqissaatigineqarput. Nalilersueqqissaarnermi takuneqarsinnaavoq ingammik 'akunnattumik sukkassuseqarluni pisuttuarnerit' Kalaallit Nunaanni inersimasorpassuarnik sunngiffimmi aallunneqartarsimasoq, ikinnerpaamik ataasiarluni. Tamatuma kingorna 'nukkassarnerit sukataarlunilu sungiusarnerit', 'qasujaallisarnerit' aammalu 'illoqarfigisami nunaqarfigisamiluunniit arpannerit' inersimasut sisamararterutaasa ukiuni kingullerni aallutarisimavaat (26 procentit, 25 procentit aammalu 24 procentit).

Takussutissiami ataaniittumi takuneqarsinnaavoq angutit arnallu immikkoortinneqarnerat, aallutassani assigiinngitsuni qulini ataatsimik arlalinniluunniit Kalaallit Nunaanni aallunneqarnerpaasuni peqataaffiginnissimasut. 'Akunnattumik sukkassusilimmi pisuttuarnermi' paasinarsivoq arnat angutillu assigiinngissusiat annikinnerusoq, ingammilli 'timigissajutaa eqaarsarneq' aammalu 'akunnattumik sukkassuseqartumik pisuttuarnerit' arnani aallunneqartaqisut angutitut naleqqiullugu (26 procentit aammalu 25 procentit angutit 17 procentit aammalu 18 procentit). Angutitut kalaallit tunngatillugu paasinarsivoq arnanut sanilliullugu 'arsarneq' assut peqataaffigineqartartoq 'aallutassallu imaani' (21 procentit aammalu 20 procentit arnani 12 procentit aammalu 13 procentit). Allani aallutassani taaneqanngitsuni takusiuk takussutissiaq 8 kakkiussamiittoq. Kakkiussani aamma inersimasut qnaoq peqataatigisarnersut najugaqarfiit sumiinneritut naleqqiullugu agguataarneqarsimasut takukkit: 'illoqarfiit pingaarnersaanni', 'illoqarfinni annerni', aammalu 'najugaqarfinni 700-3000-nik inulinni' kiisalu 'najugaqarfinni 50-699-inik inulinni'. Nalilersueqqissaarneranni takuneqarsinnaasoq Nuummi inersimasut soorlu 34 procentit aammalu 29 procentit 'nukkassartartut imaluunniit nukkasarlutik sungiusartartut' kiisalu 'naluttarimmi naluttartut', inersimasuni najugaqarfinni allani pingasuni najugaqartuni allatut isikkoqartoq (26, 17 aammalu 17 procentit kiisalu 7, 6 og 3 procentit).

Takussutissiaq 6 – Kalaallit Nunaanni inersimasut amerlanerpaartaasa ikinnerpaamik qaammatit 12-it ingerlanerini kingullerni aallussimasaat, arnanut angutinullu agguataaqqasoq. 10 (procentit)

N=1.073

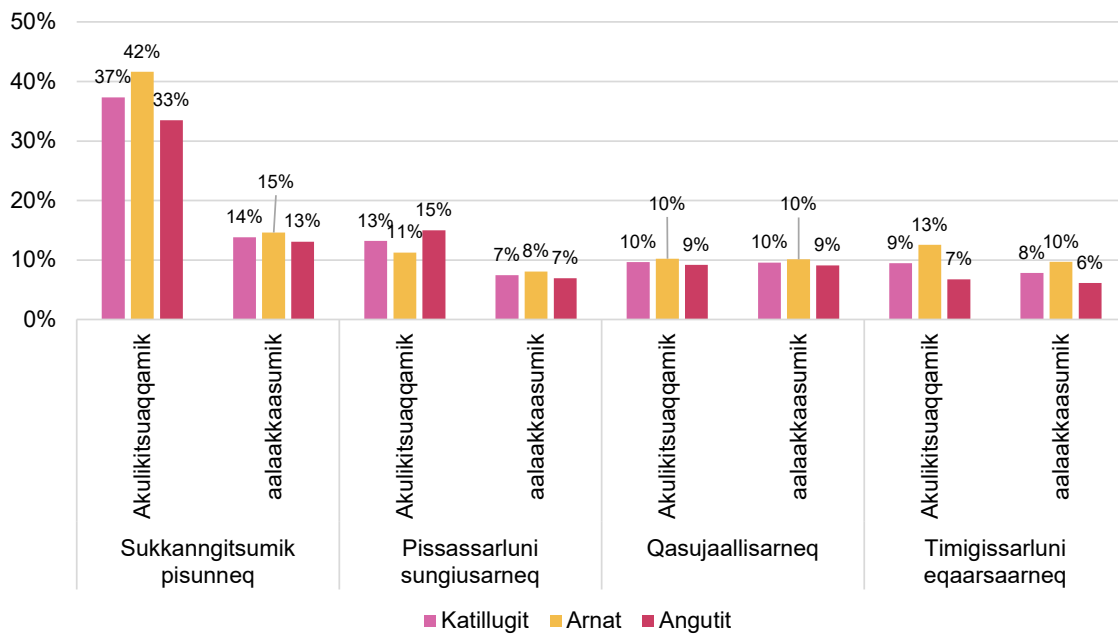
Sunngiffimmi aallutassat aallunnerisa akulikissusiat

Ingerlanneqartartut nalilersuiffigeqqissaarnerinut ilanngullugu, Kalaallit Nunaanni inersimasut qaammatini kingullerni 12-ini ikinnerpaamik ataasiarlutik aallussimasaanni misissuinerup paasinarsisippaat, aalaakkaasumik peqataaffiginnittoqartartillugu qanoq peqataasoqartarnersoq. Takussutissiami ataaniittumi Kalaallit Nunaanni inersimasut qassit qanoq akulikitsigisumik (sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit) (sapaatip-akunneranut ataasiarlutik marloriarlutilluunniit) taaneqartunik aallussisarnersut. Aallunneqartartut taaneqartut Kalaallit Nunaanni¹ amerlanernik aallunneqarnerpaasarnertik pissutigalugu toqqagaapput. Massakkut paasinarpoq arnat amerlanerit aalaakkaasumik akulikinnerusumillu 'akunnattumik sukkassusilimmik pisuttuartaartut' angutinut

1 Sunngiffimmi aallunneqartartut 108-t tabelinngortinneqarneri Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiit Kattuffiannut tunniunneqareerput.

sanilliussagaanni. Akerlianik angutit 15 procentii 'nukkassarlutillu nukkannartunik aallutaqartarput' sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit, arnat inersimasut 11 procentiinut sanilliullugit. Arnat angutillu 'qasujaallisartartut' assigiinnangajapput, 'timigissarluni eqaarsarneq' aamma arnanik angutininnarnik aalaakkaasumik akulikitsumillu aallunneqarnerusartoq.

Takussutissiaq 7 – Kalaallit Nunaanni inersimasut aalaakkaasumik akulikitsumillu sisamanik toqqakkanik ukiuni kingullerni aallussisartut.

N=1.073

Maluginiagassaq: Aallunneqartartut sisamat toqqagaapput, Kalaallit Nunaanni inersimasunik amerlanernik peqataaffigineqartaramik.

Akulikitsorujussuarmik sapaatip-akunneranut pingasoriarluni akulikinnerusumilluunniit aallunneqartarami *aalaakkaasumik* isumaqarpoq sapaatip-akunneranut ataasiarluni marloriarluniluunniit aallussisoqartartoq.

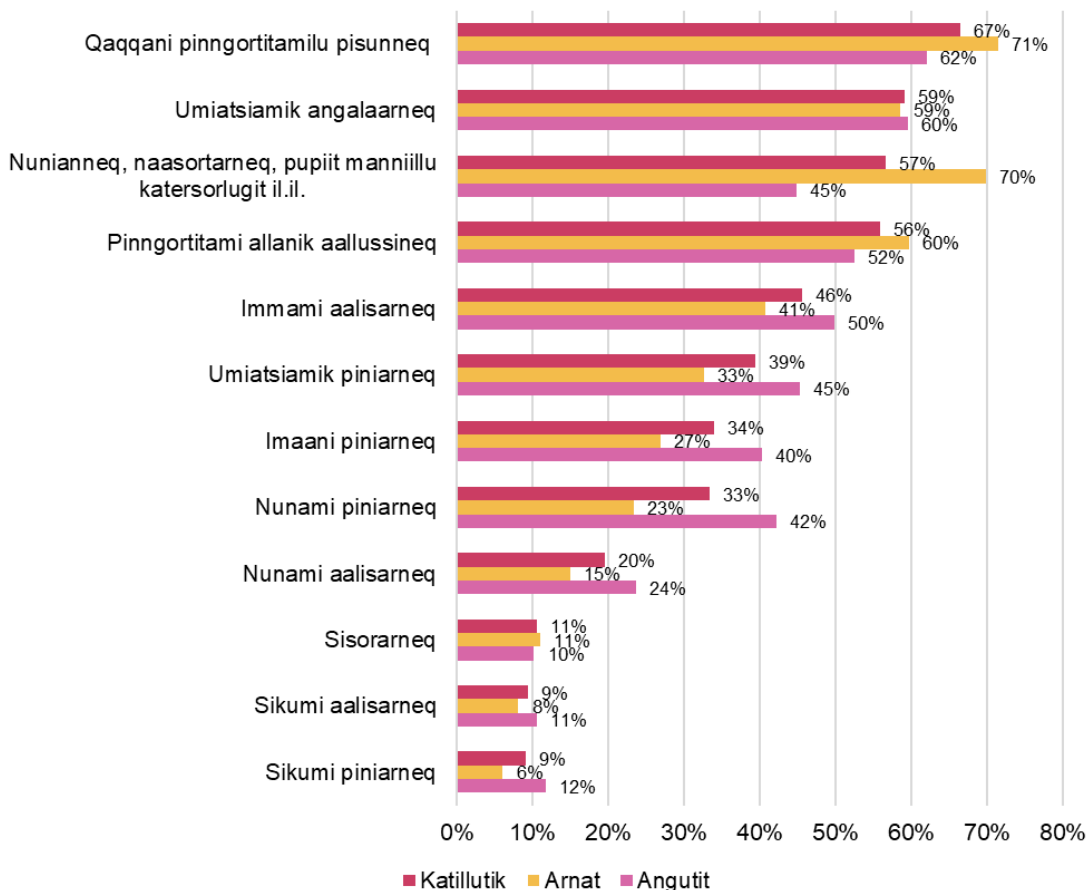
4.1 Pinngortitami aalluttakkat

Aallaqqaasiummi periutsinillu nassuiaanermi taaneqareersutut pinngortitami aallunneqartartut qanoq peqataaffigineqartigisarnerat aamma paasinianeqarpoq, timimik aalatitsilluni aallunneqartartuni timersornermilli timigissarnermilluunniit taaneqartanngitsuni. Tulliuttuni sammineqassapput Kalaallit Nunaanni inersimasut pinngortitami aalluttagaat.

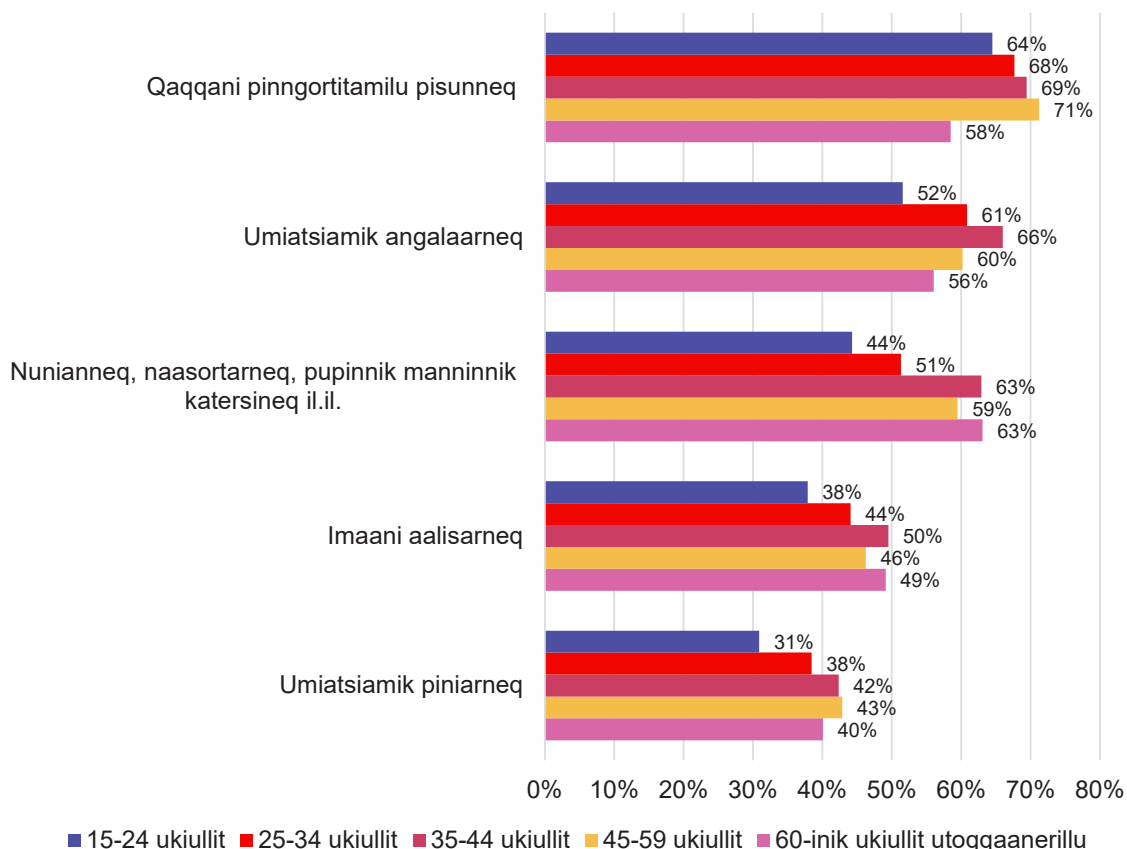
Takussutissiami ataaniittumi kisitsisit takutippaat, Kalaallit Nunaanni inersimasut qassit pinngortitami aallussisarnerut. 'Qaqqani pinngortitamilu pisuttuarnerit' Kalaallit Nunaanni inersimasunit aallunneqarnerpaajusarpoq ukiuni kingullerni pingasuugaangata marluusut taamatut aallussisimagamik (67 procentit). Arnat angutillu pinngortitamiittarnerat assigiinngissuteqalaaginnarput, soorlutaaq illoqarfimmi nunaqarfimminniluunniit pisuttartut assigiinngissuteqalaaginnartut. Nalilersueqqissaarnermi aamma takusinnaavarput aalisarnerit, piniarnerit pisaqarniartarnerillu assigiinngitsuusut ingammik angutit aalluttagaanni, nuniarnerit, naasunik katersinerit, pupinnik, manninnik il.il. arnanik aallunneqarnerusartut. Taakkununga ilanngullugu arnat amerlanerit qaammatini kingullerni 12-ini (70 procentiisa) tamakku aallussimasarpaat.

Takussutissiaq 8 – Kalaallit Nunaanni inersimasut qaammatini kingullerni 12-ini minnerpaamik ataasiarlutik ukuninnga aallussisimapput, suaassuseq malillugu immikkoortillugit. (procentit)

Takussutissiaq 9-mi ataaniittumi Kalaallit Nunaanni inersimasut qassit, ukiui immikkoortiterlugit, qaammatini kingullerni 12-ini pinngortitami aallutassat tallimaasut ilaat arlallilluunniit aallussimasarpaat. Aallutassat takussutissiami takutinneqartut qanorluunniit ukioqaraluaaraanni peqataaffigineqarluartarput, innuttaasunillu nalinginnaasumik peqataaffigineqartarlutik. Taakkua saniatigut misissuinerup takutippaa pinngortitamik kikkut aallussisarnerat aallunneqartartunut allanut sanilliullugu allaanerusut (takussutissiami 5-imi takutinneqareersumi). Siornatigut takuarput sunngiffimmi peqataaffigineqartartut ukiut amerliartortillugit ikiliartortartut, pinngortitami aallunneqartartut killormut inissisimasut. Imaappoq 15-24-nik aammalu 25-34-nik ukiulinni pinngortitamiittartut ikinnerusarput, soorlu 'nuniattut, naasunik, pupinnik manninnik il.il. katersisartuniit', 'imaani aalisartartunit' aammalu 'umiatsiamik piniartartunit' qaammatini kingullerni aallunneqarsimasunut tunngatillugu 35-44-nik ukiulinnut, 45-59-nik ukiulinnut aammalu 60-inik ukiulinnut utoqqaanerusunullu naleqqiullugu. 'Qaqqami/pinngortitami pisuttuurtunut' aammalu 'umiatsiartunut' peqataasartut utoqqasaajunerupput 25-59-inik ukiullit, taakkuninnga inuusuttunit utoqqarnillu aallussinerusaramik.

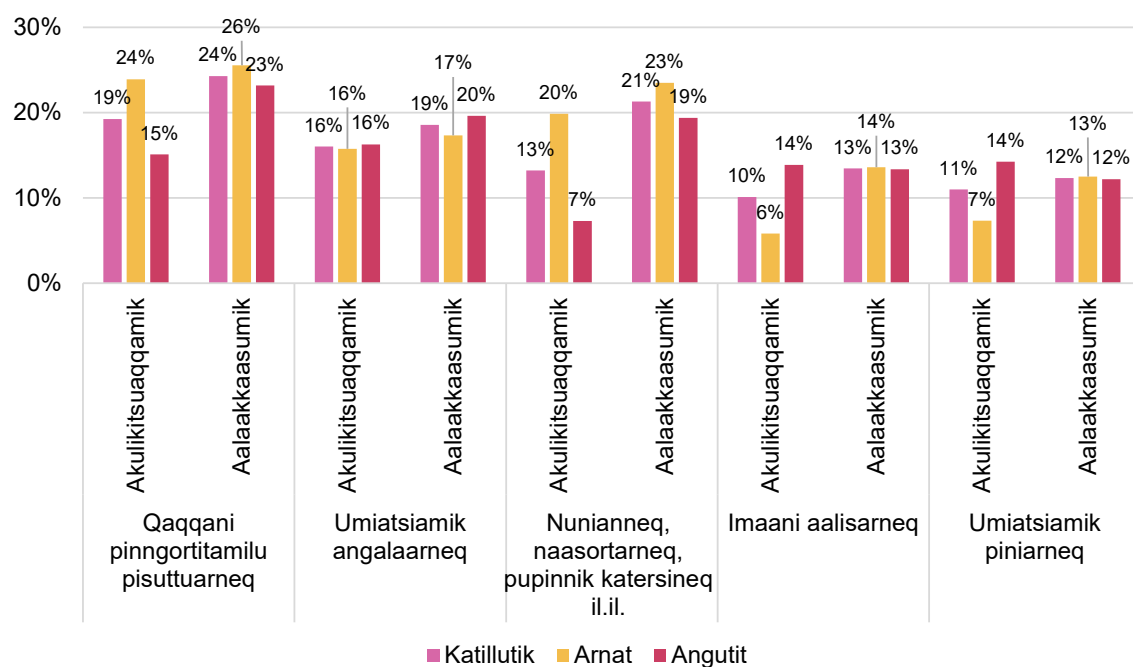
Takussutissiaq 9 – Kalaallit Nunaanni inersimasut ukiui malillugit immikkoortitikkat, qaammatini kingullerni 12-ini pinngortitamiissimasut

N=1.153

Pinngortitami aallunneqartartut tallimat qanoq akulikitsigisumik aallunneqartarnersut takutippaat, aallutat ilaat arnanik angutininnarnik aallunneqarnerusut, pinngortitami aallutassat ilaannut killormoortoq. Arnat angutininnarnik amerlanerit (sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunnit) 'qaqqani pinngortitami pisuttuarterput' kiisalu 'nuniallutik, naasunik, pupinnik assigisaannillu katersillutik' (24 procentit aammalu 20 procentit angutinili 15 procentit aammalu 7 procentit). Killormut takuneqarsinnaavoq angutit arnaninnarnik amerlanerit akulikinnerusumik 'imaani aalisartartut' 'umiatsiamiillu piniartartut' (14 procentit aammalu 14 procentit arnanili 6 procentit aammalu 7 procentit).

Takussutissiaq 10 – Kalaallit Nunaanni inersimasut akulikinnerusumik aalaakkaasumillu ukiup ingerlanerani pinngortitamiittartut, arnanut angutinullu agguataarlugit (procentit)

N=1.153

Malugisassaq: Aallunneqartartut tallimat toqqagaapput, Kalaallit Nunaanni inersimasunit amerlanerit aalaakkaasumillu aallunneqartarmata. *Akulikitsorujussuarmik* isumaqarpoq aallutaq sapaatip-akunneranut pingasoriarlugu akulikinnerusumilluunnit aallunneqartartoq, *akulikitsumik* isumaqartoq sapaatip-akunneranut ataasiarluni marloriarluniluunnit sammisaq aallunneqartartoq ukiup ingerlanerani.

4.2 Aalaakkaasumik sunngiffimmi aallutat ataqatigiinnerilu

Immikkoortuni tullinnguuttuni takutinneqarput Kalaallit Nunaanni inersimasuni qassit sunngiffimmini timiminnik atuisarnerisut. Inersimasut qassit timimik atuillutik timersorlutillu timigissartarnerisut, angutit arnallu assigiinngissusiat, ukiut, inersimasullu assigiinngitsuni sumiiffinni sisamani najugaqarneri malillugit. Kalaallit Nunaanni kikkut peqatigalugit aallussisoqartarnerisut kiisalu aaqqissuussamik aallussisarnerisut (soorlu timersoqatigiiffimmi, nammineerlutik, inoqatinut attaveqaatit aqutugalugu aaqqissuussamik il.il.).

Kalaallit Nunaanni inersimasut timimik aalatitsisarnerat aalaakkaasumillu aallutagaat

Misissuinermi Kalaallit Nunaanni inersimasut timiminnik aalatitsisarnerat katillugit sisamanut agguataarneqarlutik misissuiffigineqarput. Siullit pingasut timimik aalatitsinerisut immikkoortiterneqarsimapput 1) 'aalalluni aallutassat'; 2) 'timersornerit timigissarnerillu' kiisalu 3) 'pinngortitami aallutaq'. Taakkua arlaannut ilaassagaanni sapaatip akunneranut ikinnerpaamik ataasiarluni aallutaq ataaseq ingerlanneqarsimasussaavoq.

- 'Aalalluni aallutassani' aallunneqarsinnaasunit 17-iusunit ataaseq aalaakkaasumik aallunneqassaaq kiisalu pinngortitami aallunneqarsinnaasunut marlunnut 'qaqqami/pinngortitami pisuttuarnernut' aammalu 'siorarnerit (ujakkarnerit siorarnerillu)'.
- 'Timersorneq timigissarnerlu' aallunneqarsinnaasuni 17-iusunit 15-it akornanniittuni ikinnerpaamik ataatsimik aalaakkaasumik aallussisoqarsimasariaqarpoq 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi cykilerneq' ilaatinngu.
- 'Pinngortitami aallutami' inississagaanni ikinnerpaamik aallutamik ataatsimik sapaatip-akunnikkaartumik aallutaqarsimasariaqarpoq, misissuinermi pinngortitami aallunneqarsinnaasunut tunngatillugu.

Inuk ukiuni kingullerni sapaatip-akunnikkaartumik 'arpassimaguni' 'eqaarsaarsimaguniluunniit' taava 'timimik aalatitsinermik aallunneqartunik' aammalu 'timersuutiniq timigissarnermilluunniit' ingerlataqartutut nalilerneqarsinnaassaaq. Pineqartorli taamaallaat 'illoqarfigisamini/nunaqarfigisamini pisuttuaannarsimaguni' aammalu illoqarfigisamini/nunaqarfigisamini cykilersimaguni' ukiuni kingullerni sapaatip-akunneranut ataasiarluni, taava 'timimik aalatitsinermik aallussisutuinnaq' nalilerneqassaaq. Taamatuttaaq qaammatini kingullerni 12-ini sapaatip-akunnikkaartumik aallussisimaguni taamatut nalilerneqassaaq imaluunniit aalaakkaasumik sapaatip-akunnikkaartumik timersorlunilu timigissartarsimasimassaaq. (tabel 1).

Timimik aalatitsisarnerit immikkoortiterneqarnerisa sisamaat aaqqissuussaannermut tunngasuvoq. Tassani aalaakkaasumik ingerlatat (ikinnerpaamik sapaatip-akunnikkaartut) 'peqatigiiffimmi aallutat', 'timersortarfimmi' imaluunniit 'timigissartarfimmi ingerlatanut',

'suliffimmi aallutatut', 'innuttaasut attaveqatigiiffianni aaqqissukkatut', 'nammineq aqutatut' allatigullu tunngasutigut immikkoortinneqarput. Aaqqissuussaasumik aallussisarnermut naliliisoqarsinnaavoq, sapaatip-akunnikkaartumik aaqqissuussamik aallutaqaraanni. Taamaattumik akissuteqartoq sapaatip-akunnikkaartumik arsartaruni, taamaasillunilu peqatigiiffimmut ilaalluni, peqatigiiffimmi aallutaqartutut nalilerneqassaaq.

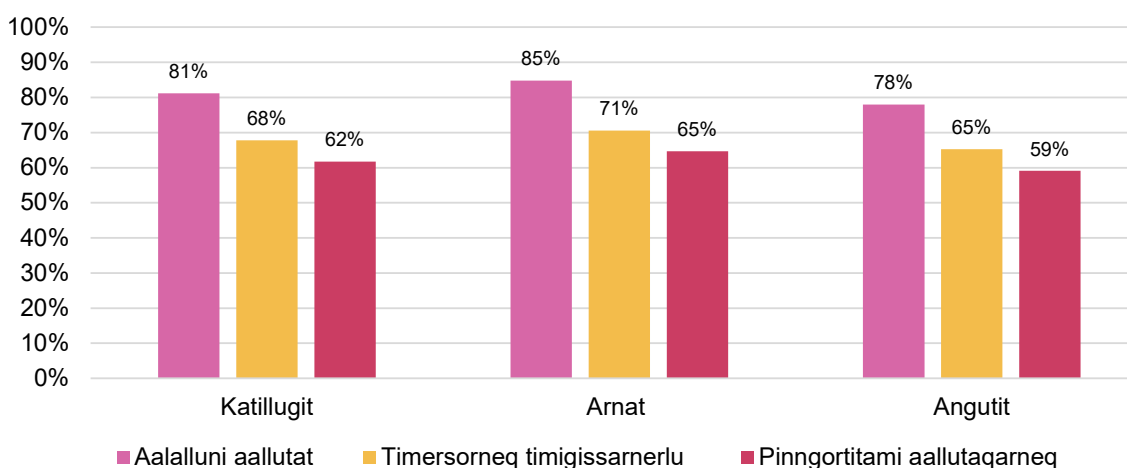
Tabel 2. Uani takutinneqarpoq aallutassat 19-it pinngortitamilu aallunneqarsinnaasut apeqqutinik akiortugassamiittut, immikkoortunullu pingasunut avinneqarsimasut, 'aalalluni aallutassat', timersorneq timigissarnerlu' aammalu 'pinngortitami aallutaqarneq'.

Aallutaq	Aalalluni aallutaq	Timersorneq timigissarnerlu	Pinngortitami aallutaq
Illoqarfimmi/nunaqarfimmi pisuttuarneq			
Illoqarfimmi/nunaqarfimmi qaqqamiluunniit arpanneq			
Cykilerneq		Illoqarfimmi/ nunaqarfim-mi cykilerneq pinnagu	
Fitness timillu sungiusarnera			
Isumaliortaatsikkut timillu eqaatsuunissaanut/ makittarinnissaanut sungiusarneq			
Iligiikkaarluni arsalerineq			
Arsalerinerit allat			
Apummi sikumi aallutassat			
Eqaarsaarneq			
Qitik			
Timi atorlugu akiuunneq			
Imermi aallutassat			
Imaani aallutassat			
Arctic Sports			
Aqqusinermi aallutassat			
Timersuutit allat			
Pinngortitami aallutassat	'Qaqqami pinngortitamilu pisunnerit ilaapput' aammalu 'sisoramerit		
Piginnaanngorsaqqilluni naqqaniit sungiusaqqinneq			
Timi atorlugu pinnguaatit			
Sunngiffimmi timi atorlugu aallutassat allat			
Maluginiagassaq: Qorsummiittut takutippaat misissuinermit ilaatinneqartut suuneri aappaluttumiittut ilaatinneqanngitsut. Sungaartumiittut misissuinermit ilaatigut ilaatinneqarput.			
Tabel 8-mi kakkiiussani aallunneqartartut suuneri tamakkiisumik takuneqarsinnaapput immikkullu aallunneqartartut aamma tassaniipput.			

Aalalluni aallutaq, timersorluni timigissarluniluunniit aallutaq kiisalu pinngortitami aallutat

Kalaallit Nunaanni inersimasunut tunngatillugu misissueqqissaarnerup takutippaa arnat angutiniit amerlanerusut aalaakkaanerusumik timiminnik aalatitsinerusartut. Arnat inersimasut 85 procentii, 71 procentii aammalu 65 procentii 'aalallutik aallutaqartarput', 'timersorlutillu timigissartartut' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarluartarlutik', Kalaallit Nunaanni angutininut assersuutissagaanni ima isikkoqarput 78 procentit, 65 procentit aammalu 59 procentit. Sukumiinerusumik misissueqqissaarinermi eqimattat sorliit 'aalallutik aallutaqartarnersut', 'timersorlutillu timigissartarnersut' kiisalu 'pinngortitami aalalluarnersut' aalannginnerusarnersulluunniit paasiniarneqarmat arnat angutillu assigiinngissusiat annertoorsuunngitsoq takuneqarsinnaavoq, taamatuttaaq aalaakkaanerusumik aallutaqartoqartarnersuq taakkunani pingasuni paasiniarneqarmat, ukiut, suliat, najugaqarfik, inunngorfisarlutik (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) (tabel 9 kakkiussami).

Takussutissiaq 11 –Kalaallit Nunaanni inersimasut aalaakkaasumik aalallutik aallutaqartartut, timersortartut pinngortitamilu aallussisartut.

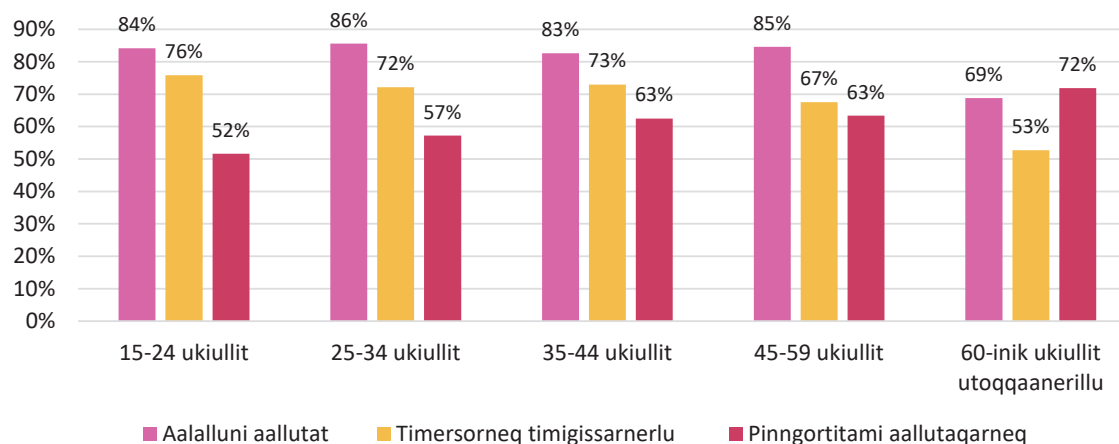
N=1.153

Ukiukkaartuni eqimattat immikkoortikkaanni 'aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarneq' amerlassusaat misissorluassaagaanni, taava soqutiginarumik assigiinngissuteqartut takuneqarsinnaalerpoq. 'Aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' peqataaffigineqaaq assigiiaarlunilu 15-24-nik ukiulinni, 25-34-nik ukiulinni, 35-44-nik ukiulinni aammalu 45-59-inik ukiulinni. 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu allatut isikkoqarput, 15-20 procentpoint missaannik ikinnerusut 'Aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' allatut ukiulinnut sanillullutik ikinnerupput. Akerlianilli 'pinngortitami aallutaqartarneq' Kalaallit Nunaanni inersimasut ukioqqortusiartorneranni amerlanerulertarput, taamaattumik Kalaallit Nunaanni 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu aalaakkaasumik pinngortitamiinnerusarput.

Misissueqqissaarnermi paasiniarneqarpoq sooq Kalaallit Nunaanni inersimasut 'aalalluni

aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarneq' aalluttarneraat, naatsorsueqqissaarnermi takusinnaagallarparput 60-inik ukiullit utoqqaanerillu 15-24-nik ukiulinnut naleqqiullutik ataqatigiinnerat taava suaassusaat, suliaat, najugaat inunngorfii (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) misissorneqarput. 60-inik ukiullit utoqqaanerillu misissoraanni 'aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' aallunneqannginnerupput 15-24-nik ukiulinnut sanilliukkaanni. Akerlianilli 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu 'pinngortitami aallutaqarnissaat' 15-24-nik ukiulinnut naleqqiullugu annertuneruvoq. (tabel 9 kakkiussani).

Takussutissiaq 12 – Kalaallit Nunaanni inersimasut aalallutik aallutaqartut, timersorlutillu timigissartartut pinngortitamilu aallutaqartartut agguataarneqarnerat

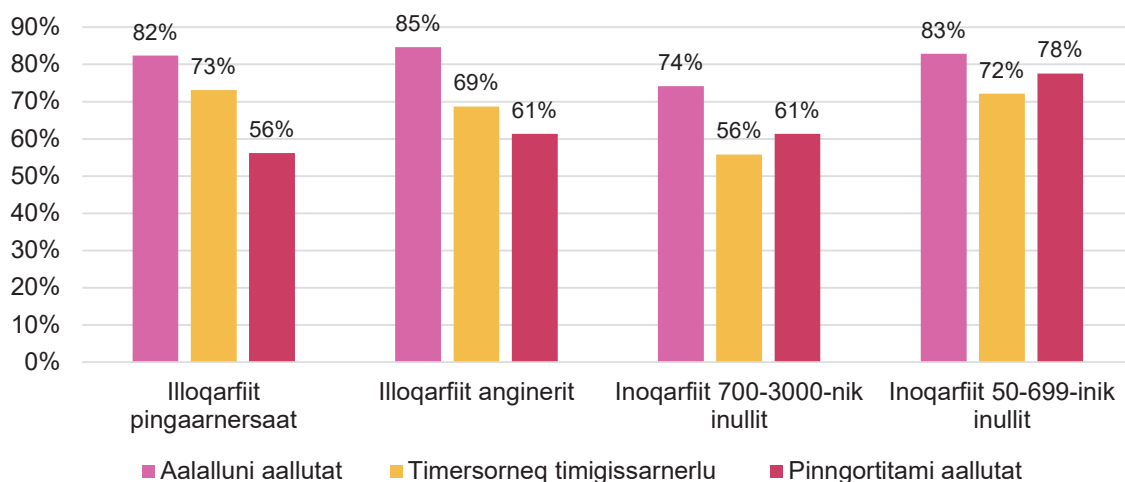

N=1.153

Najugaqarfiiit assigiinngitsut sisamanut agguarneqarsimasut misissoraanni inersimasut 'aalalluni aallutaqartartut' illoqarfinni kateriffiusuni amerlanerupput (85 procentit). 'Timersorlutillu timigissartartut' 'illoqarfiiit anginerni' takussaanerupput (73 procentit), procentpointimik ataatsimik ikinnerupput 'najugaqarfinni 50-699-inik inulinni'. Assigiinngissutsit annersaraat 'pinngortitami aallutaqarneq'. Inersimasut 'najugaqarfinni 50-699-inik inulinni' 'pinngortitami aallutaqarneq' atugaanerujussuuvoq. (78 procentit) najugaqarfigineqarsinnaasunut assigiinngitsunut pingasunut sanilliussagaanni (56 procentit, 61 procentit, aammalu 61 procentit).

'Aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarneq' sukumiinerusumik misissuiffigissagutsigu najugaqarfigineqartartuni sisamaasuni suut assigiinngissutaanersut paasiniarlugu, taava naatsorsueqqissaarnermi 'najugaqarfinni 700-3000-nik inulinni' 'Aalalluni aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerluunniit' Nuummiittunut sanilliullutik ikinnerujussuupput. Aamma 'illoqarfinni anginerni' Nuummiittunut sanilliugit 'timersorneq timigissarnerlu' annikinnerusumik aallunneqartarpoq. Akerlianilli 'illoqarfinni anginerni', 'najugaqarfinni 700-3000-nik inulinni' kiisalu 'najugaqarfinni 50-699-nik inulinni' najugaqartut 'pinngortitami aallutaqarnissamat' periarfissagissaanerujussuupput Nuummi najugalinnut sanilliullutik. Inernerit misissoqgissaarneqareerput suaassutsit, ukiut, suliat, inunngorfillu (Kalaallit Nunaanni avataanilu) (tabel 9 kakkiussani).

Takussutissaq 13 - Kalaallit Nunaanni inersimasut, najugaqarfinni assigiinngitsunut agguataarneqarnerat aalariatsini aallussineq, timersorneq timigissarnerlu kiisalu pinngortitami aallutaqarneq aallaavigalugit.

N=1.153

Inersimasut aallutatit kikkut peqatigalugit aalluttarpaat

Immikkoortup siuliani inersimasut aallutaminnik aallussigaangamik kikkut aallusseqatigisarneraat nassuiaatigineqarpoq, soorlu pisuttuarnerit (ornitamukarnerunngitsut), arpannerit, eqaarsarnerit, fitness, arsarneq il.il. aalalluni aallutassaatur inissinneqarnikuupput taakkunungalua ilaatinneqanngillat ornitassamukarnermi timimik atuineq, angerlarsimaffimmi timimik atuineq imaluunniit pinngortitami aallutaqarneq. Inersimasut kikkullu aalallutik aallutaqartarnerannut ilanngunneqassapput inersimasut pinngortitamiinnerminni aallutaqartarnerminni kikkut peqatigisarneraat. Akissuteqarsimasut arlalinnik akissuteqaramik akissutigineqartut 100 procentinngorsinnaanngillat.

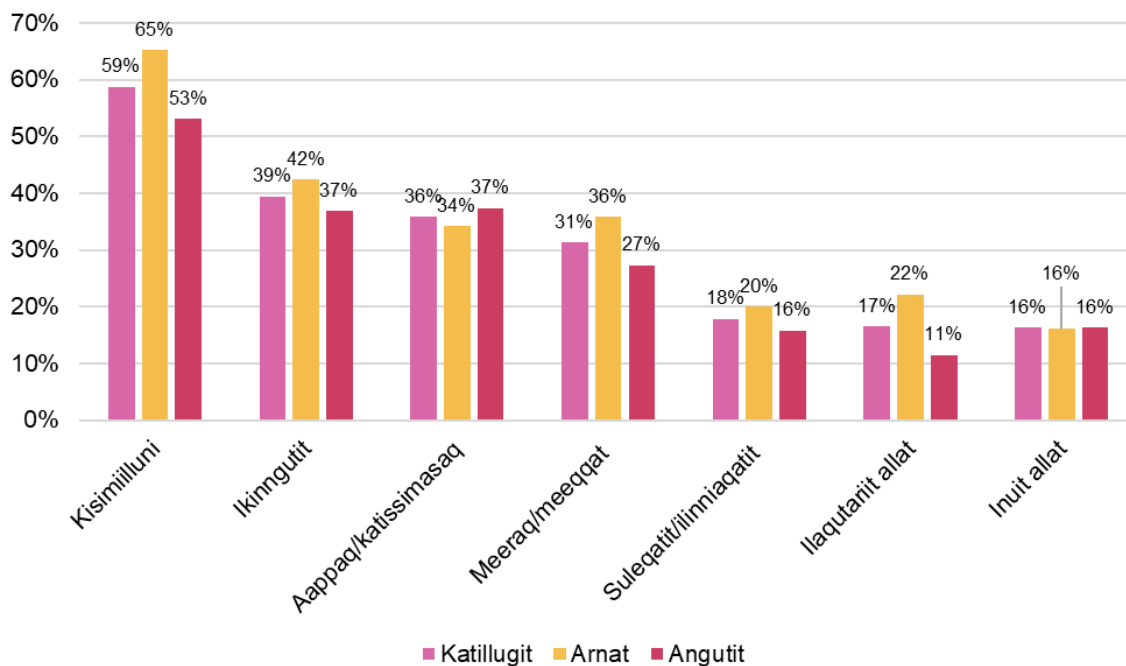
Kalaallit Nunaanni inersimasut amerlanerpaartaasa aallutartik kisimiillutik aalluttarpaat. Misissuinerup takutippaa Kalaallit Nunaanni inersimasut 59 procentii tassani inissisimasuusut. Tullinnguuppoq inersimasut peqatigiillutik (ikinngutigii) aallutaqartarnerat (39 procentit), amerlanerit pingajoraat aapparmik/katissimasamik peqateqartarneq (36 procentit). Inernerit misissoraanni arnat angutillu kikkut peqatigisarneraat assigiinngissuteqarpoq soqutiginarunik. Arnat 'kisimiillutik' aallutaqartut (65 procentit), 'ikinngutit ilagalugit' (42 procentit), 'meeraq/meeqqat' (36 procentit), 'suleqatit' (20 procentit) aammalu 'ilaqutariit allat' (22 procentit) angutininnaanniit amerlanerupput. Akerlianilli takusinnaavarput angutit amerlanerulaartut aalaakkaasumik 'aappartik/katissimasartik' peqatigalugu aallutaqarnerusartut arnanut sanilliullutik (37 procentit).

Ukiut, najugaq, suliffik, inunngorfillu (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit), takusinnaavarput naatsorsueqqissaarnikkut angutit arnanut sanilliullutik sunngiffimminni 'meeqqaminik, 'ilaquttamik allamik' aammalu 'kisimiilluni' akuttunerujussuarmik aallutaqartartut. Akerlianik misissuinermi paasinarsivoq angutit arnaningarnik sunngiffimminni timiminnik atuillutik 'inuit allat' peqatiginerusaraat.

Misissuinerup aamma takutippaa inersimasut 'ilinniakkamik ingerlataqartut', 'inuussutissarsiummik atorfilik imaluunniit sivikitsumik ilinniarsimasut', 'akunnattumik sivilissusilimmik ilinniarsimasut imaluunniit sivilissunerusumik ilinniagaqarsimasut' kiisalu 'suliunnaarsimasut (utoqqalinersiutillit, sulinnigiffeqartut, il.il.) 'kisimiillutik' timimik

atuilluni aallutaqartarnerat takussaannerusartoq 'ilinniagaqarnani suliffilinnut' sanilliullugu, taamatuttaaq assigiinngissutsit taaneqareerput nakkutigineqarnerinut sanilliukkaanni (tabel 10 kakkiussani).

Takussutissaq 14 – Kalaallit Nunaanni inersimasut 'aalallutik aallutaqartartut' inuit ukua aalaakkaasumik aallussisarnerarput, suaassuseq aallaavigalugu immikkoortikkaanni

N=1.153. Akissuteqartut arlalinnik akinissaminnut periarfissaqarput, taamaattumik inernerit 100% angusinnaanngilaat.

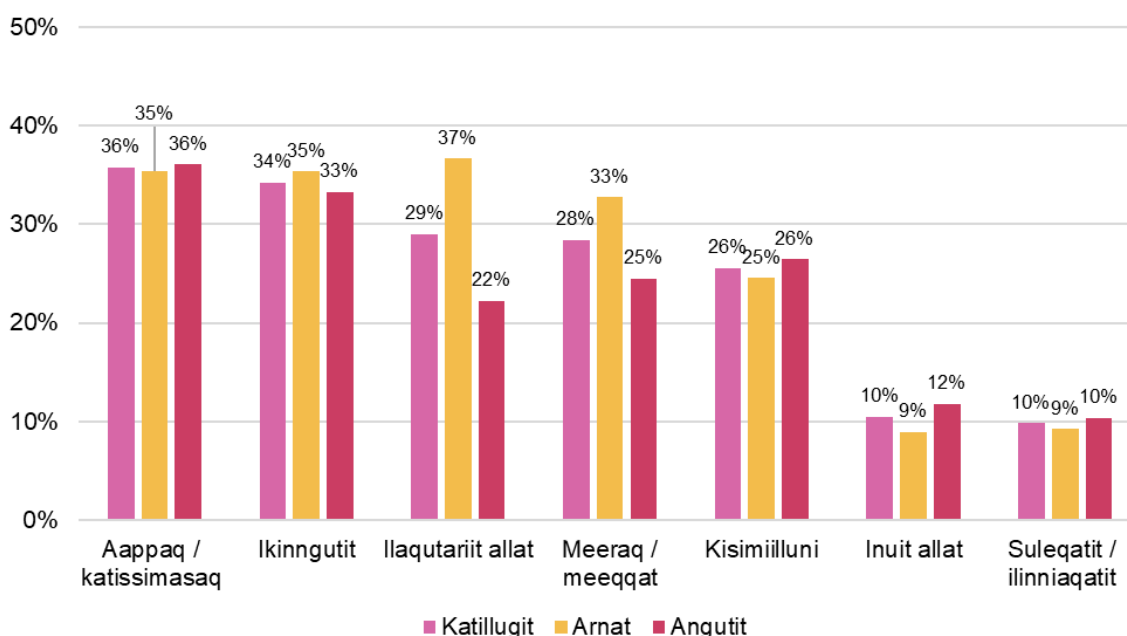
Inersimasut kikkut peqatigalugit pinngortitamiittarnerat pineqartillugu assiliaq allatorujussuaq isikkoqartarpoq. Aalalluni aallutaqartartuni ingammik inersimasut akornanni 'kisimiilluni' aallutaqartoqartariaqarluni, taava pinngortitami aallunneqartartuni sisamararterutaat 'kisimiittarput' (26 procentit illuatungaani 59 procentit). Taava inersimasut ikinnerulaartut 'ikinngutitik' ilagalugit pinngortitami aallutaqartartuupput kisitsisinut tamakkiisunut sanilliullugit allaanerularlutik (34 procentit illuatungaani 39 procentit). Akerlianik inersimasut amerlanerit 'ilaqutariit allat' peqatigalugit pinngortitami aallutaqartarput (29 procentit), aallutaqarlutik aalasartut 17 procentiusut.

Nalilersueqqissaarnerit nassuiarneqarneranni takusinnaavarputtaaq angutit akornanni, arnanut sanilliullugu 'ilaqutariit allat peqatigalugit' pinngortitamiittarnerat qaqutigoornerusoq, aamma ukiui, najugaat, suliffiat, inunngorfiat (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) misissoqqissaaraanni. Naatsorsueqqissaarneq atorlugu angutit arnanut sanilliullutik 'suleqatiminnik/ilinniaqatiminnik' peqateqarlutik 'kisimiillutillu' pinngortitami aallutaqarnissaat qularnaanneruvoq. Misissueqqissaarnerullu takutippaa inersimasut akornanni 'illoqarfinni anginerusuni', 'inoqarfinni 700-3000-nik inulinni', 'inoqarfinni 50-699-inik

inulinni' 'meeraq/meeqqat' aammalu 'ilaqutariit allat' peqatigalugit illoqarfiit annersaannut sanilliullugu pinngortitamiiitoqarnerusartoq (tabel 11 kakkiussami).

Ilanngullugu erseqqissaatigineqarsinnaavoq angutit arnanit ikinnerusut 'kisimiillutik' aalalluni aallutassanik peqataasartut. Akerlianik inissisimapput pinngortitami aallutassat, tassani angutit arnanit amerlanerusut pinngortitami aallutaqarnerusarput. Takussutissiap ataaniittup inernerani takuneqarsinnaavoq arnat angutillu assigiinngissusaat annertoorsuunngitsoq, kisiannili akissuteqartut ukiui, najugaat, suliffiat, inunngorfiallu (Kalaallit Nunaanni avataanilu) aallaavigigaanni taava assigiinngissutsit erseqqarinnerulertartut, takussutissiami takuneqarsinnaasunut sanilliullugit erseqqarinnerusumik.

Takussutissiaq 15 – Kalaallit Nunaanni inersimasut aalaakkaasumik pinngortitami aallutaqartarnerat ukunanga peqateqarlutik, arnat angutillu immikkoortillugit.

N=1.153. Akissuteqartut arlallit assigiinngitsunik akissuteqarsimagamik procentinngortitat 100 % angusinnaanngilaat.

Aalanerup qanoq aaqquissuussaasumik ingerlanneqartarnera

Akissuteqartut aamma qinnuigineqarsimapput aalaakkaasumik timiminnik aallussigaangamik qanoq aaqquissuussaasumik ingerlatsisarnersut. Tamannali pinngortitami aallunneqartartunut atuutinnigilaq. Takutitassiami ataaniittumi ersersinneqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut qanoq sumullu attuumassuteqartillugu aalaakkaasumik aalallutik, timensorlutik timigissarlutillu aallutaqartarnerasut.

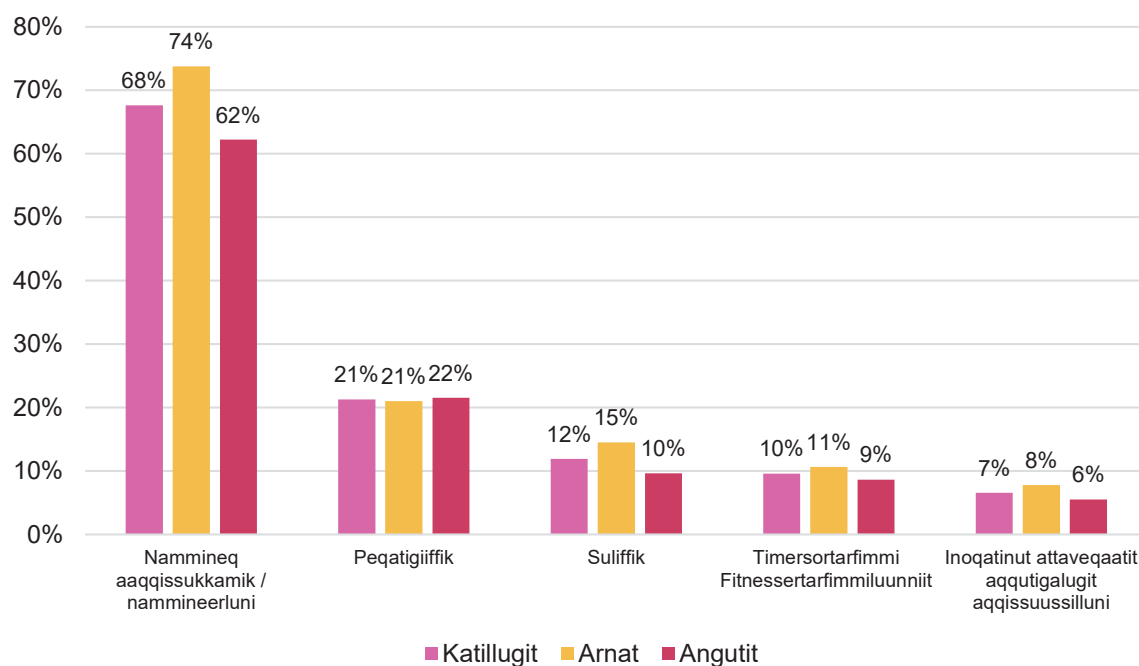
Timi atorlugu sunngiffimmi aallutaqarnerni amerlanerpaartaat 'nammineq aaqquissukkamik namminersuussilluniluunniit' aallutaqartoqartarpoq. Inersimasut pingasuugaangamik marluk taamaaliortarlutik (68 procentit). Arnali angutinit 12 procentpointinik amerlanerusarput, aallunneqartartut peqataaffigineqarnerpaat aappaattut peqatigiiffinni aallutat

peqataaffigineqartartuupput (21 procentit).

Inersimasut sunngiffimmini sumut attuumassuteqartillugu aallutaqartarnersut angutit arnallu assigiinngissuserujussuat takuneqarsinnaalertarpoq, ukiut, najugaqarfik, suliffik, inunngorfigisarlu (Kalaallit Nunaanni avataanilu) aallaavigissagaanni. Angutit ikinnerusut 'namminneq aaqqissukkaminnik namminersuussillutilluunniit aallutaqannginnerusartut' arnanut sanilliullutik, Angutit sunngiffimmini 'allanut tunngatillugu' aallutaat arnaninngaanniit allaaneruserput.

Misissuinerit takutippaat Kalaallit Nunaanni inersimasut Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut suliffeqarfiup 'suliffeqarfimmi' aaqqissugaanut peqataannginnerusartut, Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunut naleqqiullutik. Akerlianik inersimasut Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut sunngiffimmini aallussisarput 'nammineq aaqqissukkaminnik namminersuutigisaminnilluunniit' Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunut naleqqiullutik aammalu suaassusiat, ukiui, najugaat, suliffiallu misissuiffigigaanni (tabel 12 kakkiussani).

Takusutissiaq 16 – Kalaallit Nunaanni inersimasut 'aalallutik aallutaqartartut' ataani taaneqartuni aalaakkaasumik sammisaqartartut ukunani aaqqissugaasarput.

N=1.153

Akissuteqartut arlalinnik akissuteqarnissaminnut periarfissaqaramik inernerisa katinneri 100%-inngorsinnaanngillat.

4.3 Ukiup qanoq ilinerani aalluttakkat

Kalaallit Nunaanni sunngiffimmini inersimasut aalluttagaat ukiup qanoq ilineranut attuumasorujussuupput. Aasakkut ukiukkullu sila pissutigalugu assigiinngissuteqartarnerat sammineqassaaq. Ukiullu ingerlanerani aallunneqartartut aalajangersimasut aalaakkaasaqsut takuneqarsinnaavoq.

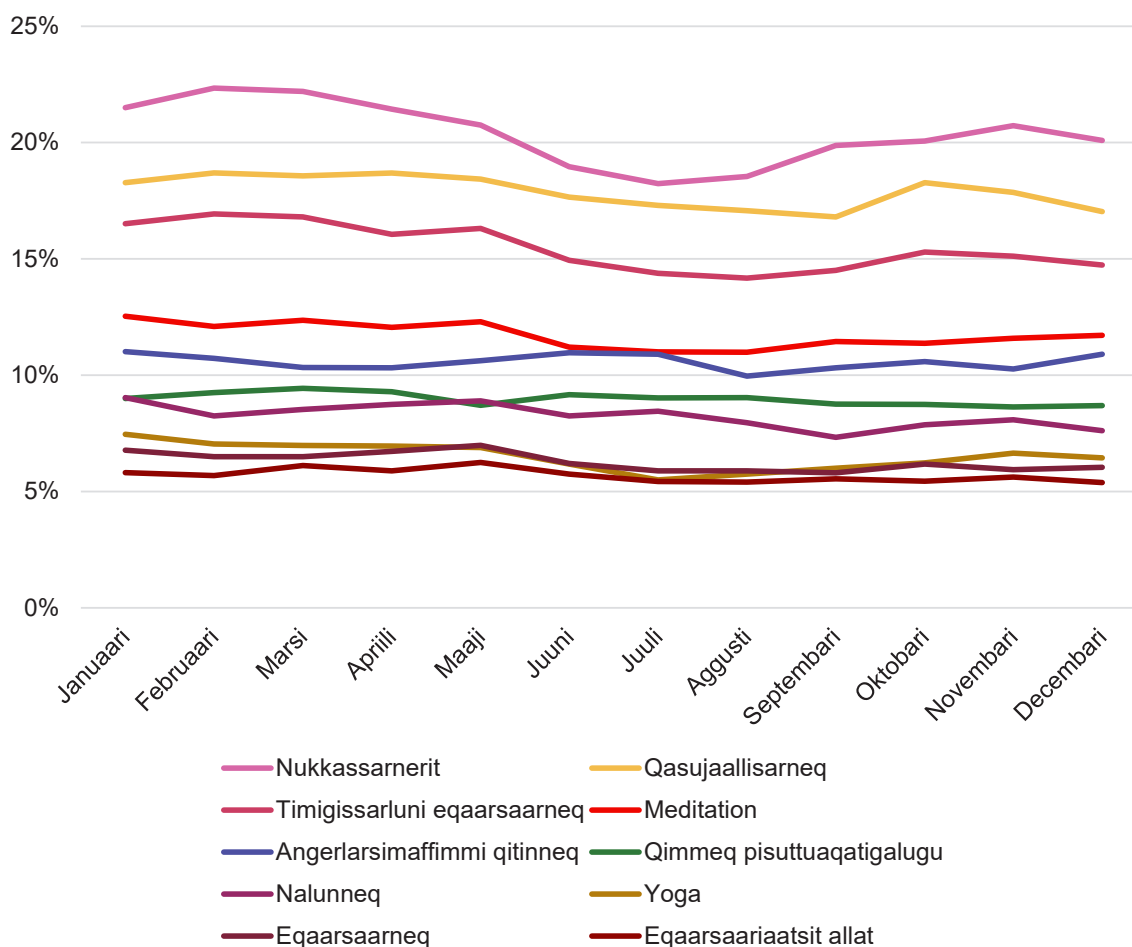
Idrættens Analyseinstitut 2020-mi misissukkamik saqqummiussivoq, Kalaallit Nunaanni inersimasut timersortarnerat timigissartarnerallu tassani misissuiffigineqarsimalluni. Kalaallit Nunaanni inersimasut ukiuunerani timersornermut timigissarnermullu peqataavallaarneq ajortut nassuiaatigineqarluni. (Eske, Forsberg, & Storm, 2020). Ukiup ingerlanerani aallunneqartartut assigiinngissusiat pequtaallutik, uani misissuinermi apeqqutit allat ilanngunneqarput, qaqugukkut aallussisoqartarnersoq, ukiullu nikerarnerani peqataaffigisartakkat misissuiffigineruniarlugit.

Sunnigiffimmi aallunneqartartut 20-t inerneru ukiup qanoq ilineranut attuumassuteqartut saqqummiunneqassapput. Aallunneqartartut 20-t annerit toqqarneqarnerinut patsisaavoq Kalaallit Nunaanni inersimasut taakkua allunnerusarmatigit. Kingornalu pinngortitami ukiup qanoq ilinera malillugu aallunneqartartut aamma saqqummiunneqassapput.

Ukiup qanoq ilinera sunngiffimmilu aalluttakkat

Takussutissiaq 17-imi takuneqarsinnaapput aallunneqartartuni 20-ni qulit inersimasunit sunngiffimmi aallunneqarnerpaajusartut. Misissuinerup takutippaa aalluttakkat taakkua qulit ukioq naallugu aalaakkaasumik peqataaffigineqartartut. 'Nukkassarneq nukkanartumillu aallutaqartartut' peqataaffigineqartarnerat aalaakkaaneruvoq, aasaanerani ukiumut naleqqiullugu 4 procentiinnarnik appariaateqarfiusarami. (18 procentit illuatungaani 22 procentit). Inersimasut 17-19 procentii 'qasujaallisartarput ukioq kaajallallugu. Aallunneqartartuni arfineq-pingasuni sinneruttuni peqataaffigineqartarneri 1 aamma 3 procentimik aasaanerani ikileriarlutik ukioq kaajallallugu aallunneqartartuupput.

Takussutissiaq 17 – Inersimasut ukioq kaajallallugu aallutassanik ukuninga qulinik ingerlataqartarput.

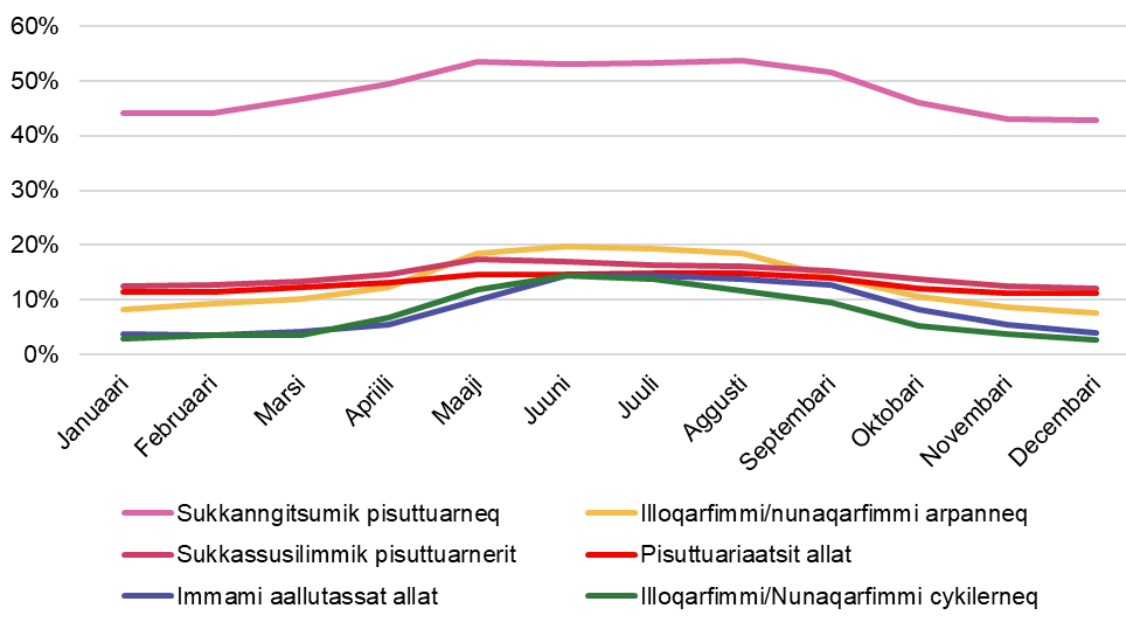
N=1.153

Takussutissiaq 18-imi aamma 19-imi sammineqartartut sinneri qulit saqqummiunneqarput, taakkualu assigiissutigaat Kalaallit Nunaanni aallunneqarnerpaat 20-t akornanniikkamik ukiullu qanoq ilinera apequtaalluni inersimasunit peqataaffigineqartarnerat nikerarujussuuartarami. Misissuineri takussutissiaq 18-imi arfinillit aasaanerani inersimasunit assut peqataaffigineqartarneri ersippoq. Tupinnarpallaanngilaq tamanna, silamimi aallunneqartaramik ukiukkullu pisariusorujussuussalluni aallunnissaat.

Misissuinerup takutippaa 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi cykilerneq (ornitamukarnerunngitsut)' ukiup qanoq ilinera malillugu allannguuteqartartoq. Tassani taamaallaat 3-4 procentit, novembarimi, decembarimi, januaarimi februarimilu 'illoqarfimmi/nunaqarfimmi cykilerartoqartarpoq', inersimasut 14 procentiisa juunimi juulimilu sunngiffimminni 'illoqarfimminni/ nunaqarfimminni cykilerarnerartut'. Aalluttaga 'arpanneq (ornitassamukarnerunngitsumut)' aamma ukiup qanoq ilinerani assigiinngissuteqaqaaq, cykilertertulli annertutiginnitsumik. Maajimiit aggustimut 18 aamma 20 procentit 'illoqarfimminni/nunaqarfimminni arpattarnerarput', novembarimiit februaarimut 8 aammalu 9 procentit najukkaminni arpattartut. 'Pisuttuarneq akunnattumik sukkassuseqartumik'

ukiup qanoq ilineranik aamma sunnerneqartaqaaq, taamatulli annertutiginnitsumik. 'Akunnattumik sukkassusilimmik pisuttuartartunut' tunngatillugu misissuineri Kalaallit Nunaanni inersimasut 43-44 procentiisa novembarimi, decembarimi, januaarimi februaarimilu aalluttarpaat, innuttaasut affaat sinnerlugit amerlassusillit (53-54 procentit) maajimi, juunimi, juulimi aggustimilu 'akunnattumik sukkassuseqartumik pisuttuartartut'.

Takussutissiaq 18 – Inersimasut ukiup qanoq ilinera malillugu ukuningga arfinilinnik aallussisarput.

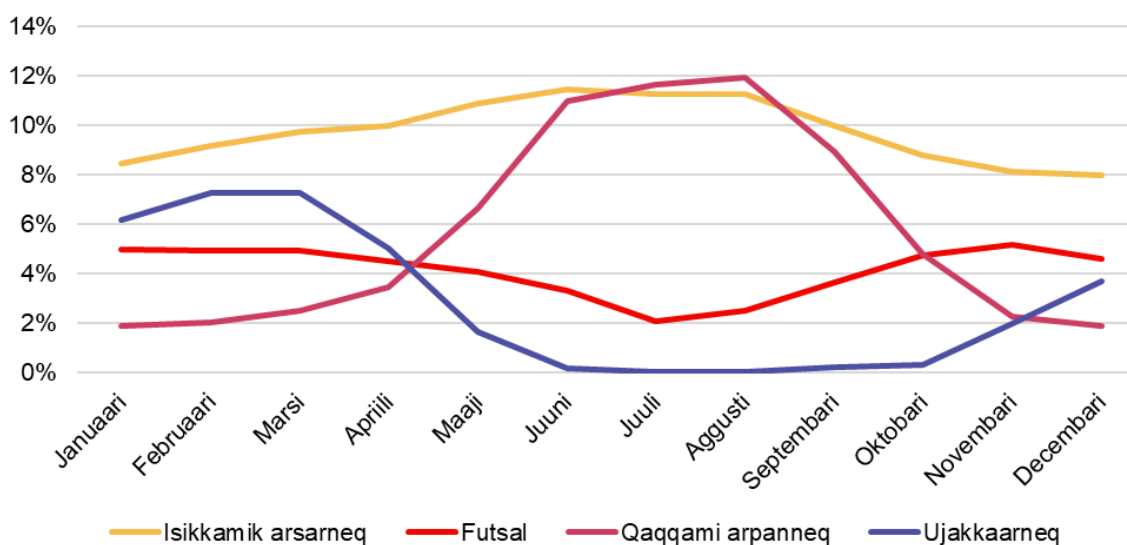

N=1.153

Takussutissiaq 19-imi aallutassat assigiinngitsut sisamat takuneqarsinnaapput aamma ukiup qanoq ilineranut attuumassuteqartumik aallunneqartartut. Ukiup qanoq ilinera malillugu aallunneqartaqaat 'qaqqami arpannerit' aammalu 'ujakkaarneq'. Innuttaasut 2 procentii ukiuunerani qaqqami arpattarnerarput, 10 procentit sinnilaarlugit amerlassusillit aasaanerani qaqqani arpattarnerartut. Ujakkaarnermut tunngatillugu ukiup qanoq ilinera tupinnannngitsumik killormoorpoq, januaarimiit apriliimit 5 – 7 procentit aalluttarneraramikku, aasaanerani ukiakkullu ikittuarannguanit aallunneqartartoq.

Aallutassani 'arsarneq' aammalu 'futsal' aamma ukiup qanoq ilineranut allannguuteqartartoq ersippoq, 'qaqqani arpannertulli', 'ujakkaarnertulli' ingasatsiginngitsumik. 11 procentit tikillugit amerlatigisut aasaanerani 'arsartarput', Ukiakkut ukiukkullu 8-9 procentiusut. 'Futsal' killormut inissisimavoq, tassani peqataasartut ukiakkut, ukiukkut, upernaakkut peqataaffigineqartarami, 5 procentit missaat aalluttaramikku, aasaanerani 'futsal'ertut' 2-3 procentiusut.

Takussutissiaq 19 – Inersimasut ukiup qanoq ilinera malillugu aalluttagaat.

N=1.153

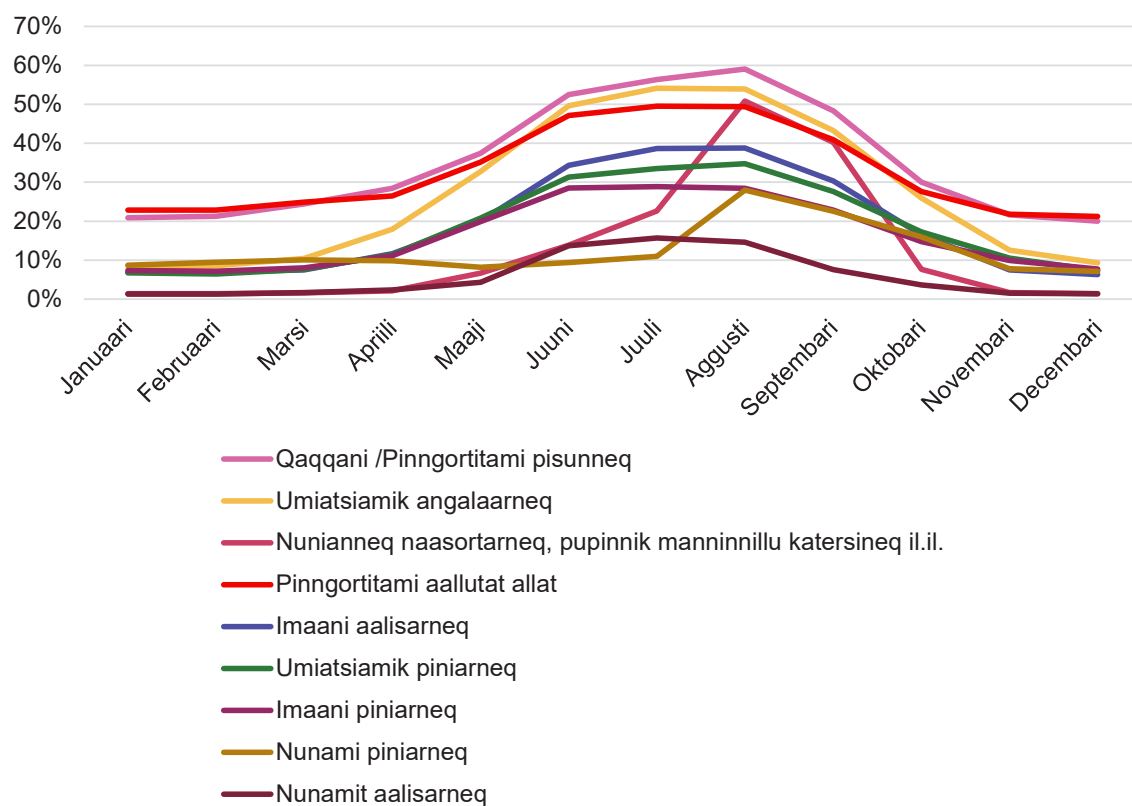
Pinngortitami aallussineq

Ukiup qanoq ilinera ilutigalugu timi atorlugu aallunneqartartut qanoq allanngorartiginersut misissuinermit ersippoq, misissuinermit takuneqarsinnaavoq pinngortitami aallunneqartartut annertussusiat nikeriarujussuartartoq, ingammik ukiup qanoq ilinerani aallunneqartartut eqqarsaatigalugit. Takussutissiaq 20-mi aamma 21-mi ersippat aallunneqartartut 12-it apeqqutinik immersugassani immikkoortoq 5-imi *'pinngortitami timi atorlugu aallunneqartartut'*.

Takussutissiaq 20-mi pinngortitami aallunneqartartut 12-iusuni qulingiluat takuneqarsinnaapput. Taakkunani aallunneqartartut aasaanerani ukiuuneranilu assigiinngissuteqartorujussuupput, aasakut aallunneqartartut amerlanerullutik ukiukkut aallunneqartartut. 'Qaqqani pinngortitamilu pisuttuarnerit' kiisalu 'pinngortitami aallutat allat'-ni takuneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni inersimasut 20 procentii ukiuunerani aallussisartut, aasaanerani aallussisartut 55-60 procentit aammalu 50-55 procentit. Inersimasut 'nuni allutillu pupinnik naasunik manninnillu il.il. katersisartut, ukiup qanoq ilinera malillugu assigiinngittaqaat. Tamanna tupinnangilaq, paarnat, naasut, pupiit il.il. taamaallaat piffissap aalajangersimasup iluani katersorneqarsinnaasaramik. Taamaakkaluortoq soqutiginarnera annikillinngilaq, misissuinermit takuneqarsinnaagami Kalaallit Nunaanni inersimasut affaat tikillugit nuni allutillu, naasunik pupinnik, manninnik il.il. aggustip qaammataani katersisartut (51 procentit), inersimasut ikittuararsuit ukiuunerani taamaaliortartut (1-2 procentit).

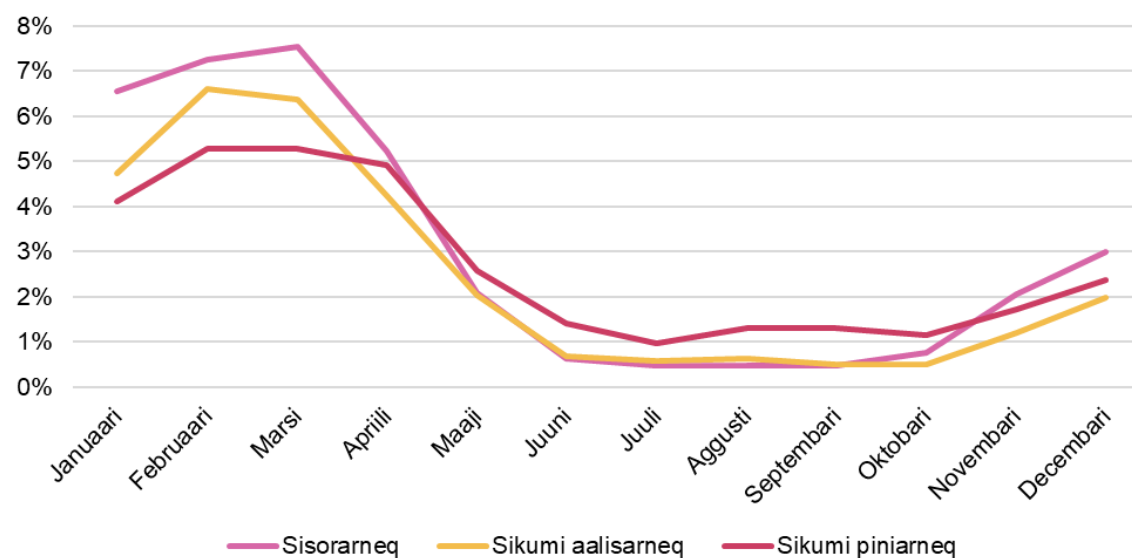
Siuliani aallutassat aasaanerani aallunneqarsinnaasartut, taava 'sisorarnerit', 'sikumi aalisarnerit', 'sikumi piniarnerit' tassaasartut ukiuunerani upernaakkullu aallunneqarnerusartut. Taakkunanga aallussisut Kalaallit Nunaanni inersimasut 8 procentit, 7 procentit aammalu 5 procentit amerlassusigaat, juunimiit oktobarimi taamatut aallussisartut 0-1 procentiusut.

Takussutissiaq 20 – Aallunneqartartut qulinngiluat ukua inersimasut pinngortitami aalluttarpaat.

N=1.153

Takussutissiaq 21 – Inersimasut ukiup ingerlanerani pinngortitami ukuninnga pingasunik aallussisarput.

N=1.153

4.4 Peqqutaasut

Apersuilluni misissuinermi peqataasut isumaqataaffigisaminnik isumaqataaffiginngisaminnillu nalunaar-sueqquneqarput apeqqutini 13-ini timimik atuinermut tunngasunik. Sammisap suuneranut ilanngullugit akisussaallutik (soorlu arpaneq, iligiikkaarluni arsalerineq, qitik, nukiit atorlugit timimik unamminerit il.il.), peqataasut sapaatip-akunnikkaartumik ukiuni kingullerni aallussimasaattut, aallunneqarsinnaane-rataluunniit nalaani aallussimagaanni. Immersugassaq ima aqqissugaavoq, inuup ataatsip soorlu sapaatip-akunnikkaartumik qaammatini qulingiluani arpattaruni, qaammatini qulini sapaatip akunnikkaartumik arsartaruni kisalu akunnattumik sukkassusilimmik najukkamini sapaatip-akunnikkaartumik pisuttuarteruni, ukioq kaajallallugu, taava inuk peqquneqassaaq, aallutamini pingasuni qanoq isumaqataatiginersoq (Kisitsisini tallimaasuni) aallutami ingerlannissaanut qanoq kajumissuseqartiginerluni nalunaaqqullugu. Taamaasilluni misissorneqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut qanoq aallutaminnut kajumissuseqartigisarnersut.

Tabelimi ataaniittumi misissuinermi inersimasut qassiunersut takuneqarsinnaavoq, taakkunanilu sunngiffimmini aallunneqartartuni 15-ini aalluttagartik ataaseq amerlanerilluunniit, ikinnerpaamik sapaatip-akunnikkaartumik ukioq naallugu, piffissalluunniit ilaani, aallutaminnut qanoq kajumissuseqartiginerat sunalu patsisigeneraat nalunaaqquneqarput. Misissuinermi inersimasut 765-it aalluttarpaat 'najukkami pisuttuarnerit', ilanngullugulu kajumissuseqarnerminnut peqqutaasoq suunersoq nassuiaatigisussaallugu. Inersimasut 263-it nalunaarsimapputtaaq 'illoqarfigisaminni/nunaqarfigisaminni qaqqamiluunniit arpaneq' aalluttarlugu kajumissuseqarnerminnullu patsisaasoq akissuteqarfigalugu.

Tabel 3 – Inersimasut immersugassanik akissuteqarsimasut aallutaminnut suna kajumissuseqartitsisusoq akissuteqarfigisimavaat.

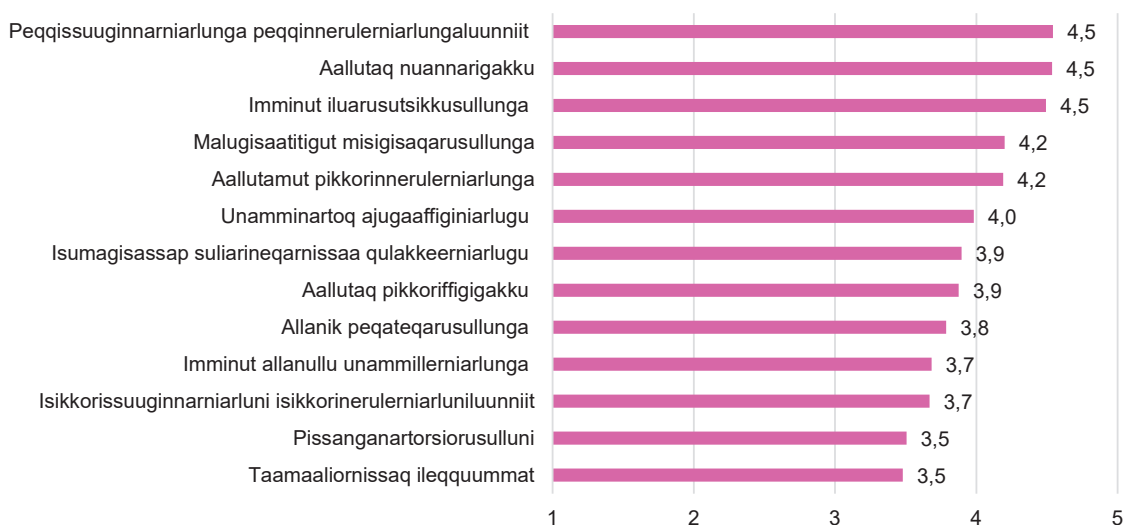
Aallutap suunera	Aallutat suuneri malillugit kajumissuseqartitsisut suunerinik akissuteqartut
Illoqarfim./nunaqarfimmi pisuttuarnerit	765
Illoqar./nunaqar. Qaqqamiluunniit arpannerit	263
Cykilerneq	128
Fitness timip sungiusarnera	366
Isumaliortaatsikkut sungiusarneq eqaallisarneq/nalimmassarneq	234
Holdikkaarluni arsalerineq	154
Arsariaatsit allat	60
Apummi sikumi aallutat	138
Eqaarsarneq	284
Qitik	154
Timi sakkugalugu timersorneq	20
Immami aallutat	87
Imaani aallutat	107
Arctic Sports	7
Aqqusinerni aallutat	18

Maluginiagassaq: Misissuineri katillugu 2.785-it akissuteqarsimapput aallutani qulaaniittunik aallussinissaminut suna kajumissuseqartitsisarneq pillugu.

Takussutissaq 22-mi Kalaallit Nunaanni inersimasut aallutaminnut suut kajumissuseqartitsisarnersut akiortuinnerminni suut isumaqatiginnginnerlugit isumaqatiginerlugillu nalunaarsorsimavaat. (kisitsisit 1-5). Takussutissiaq takutinneqarpoq tamakkiisumik ersersinniarlugu Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimminni aalluttakkaminut suna pingaaruteqartut patsisigisarneraat. Danmarkimi assingusumik misissuisoqarmat suliniummi 'Danmark i Bevægelse' mi pequtigineqartartut aallutap suuneranut atasorujussuusarput. Taamaattumik naatsorsuutigineqarsimavoq Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni kajumissuseqalersitsisusartut allaanerussasut, soorlu arpannermut, arsarnermut, eqaarsarnermut il.il. uanilu immikkoortumi tamanna sukumiinerusumik sammisussaavarput.

Ataatsimut tamaat isigalugu misissuinerup takutippaa 'peqqinneq' peqquartaasartooq (peqqissuuginnarniarluni peqqinnerulerniarluniluunniit), 'kajumissuseq' (aallutaq nuannarigakku) aammalu 'iluarusunnissaq' (imminut pitsaasumik iliuuseqarfigerusulluni) annertuumik peqquataatinneqartarput. Peqquartaasut taakkua kisitsisit 1-5-iuppata 4,5 inissisimaffigisarpaat, soq inersimasut sunngiffimminni timiminnik aallutaqartarnersut isumaqataannngilluinnarnerminngaaniit isumaqataalluinnarnermut inissinneqarsinnaasarput. Misissuinermittaag aamma 'imminut unamminiarlunga allat unamminiarlugit', 'isikkora taamaatiinnarniarlugu isikkorinnerulerniarluniluunniit', 'pissanganartorsiorusulluni', aammalu 'ileqqutoqaamat' agguaqatigiissillugu naqqani inissisimapput 3,7 aammalu 3,5-imi. Siuliani immikkoortumi erseqqissaatigineqartutulli ingerlatat suuneri malillugit peqquartaasut oqimaqatigiissaarneri assigiinnngitsuupput.

Takussutissaq 22 – Inersimasut akornanni sapaatip-akunnikkaartumik ukioq tamaat ilaannaaluunniit aallussisarnerminnut tunngatillugu aallutamut kajumissuseqartitsissutaasartut ukuupput.

n=2.785

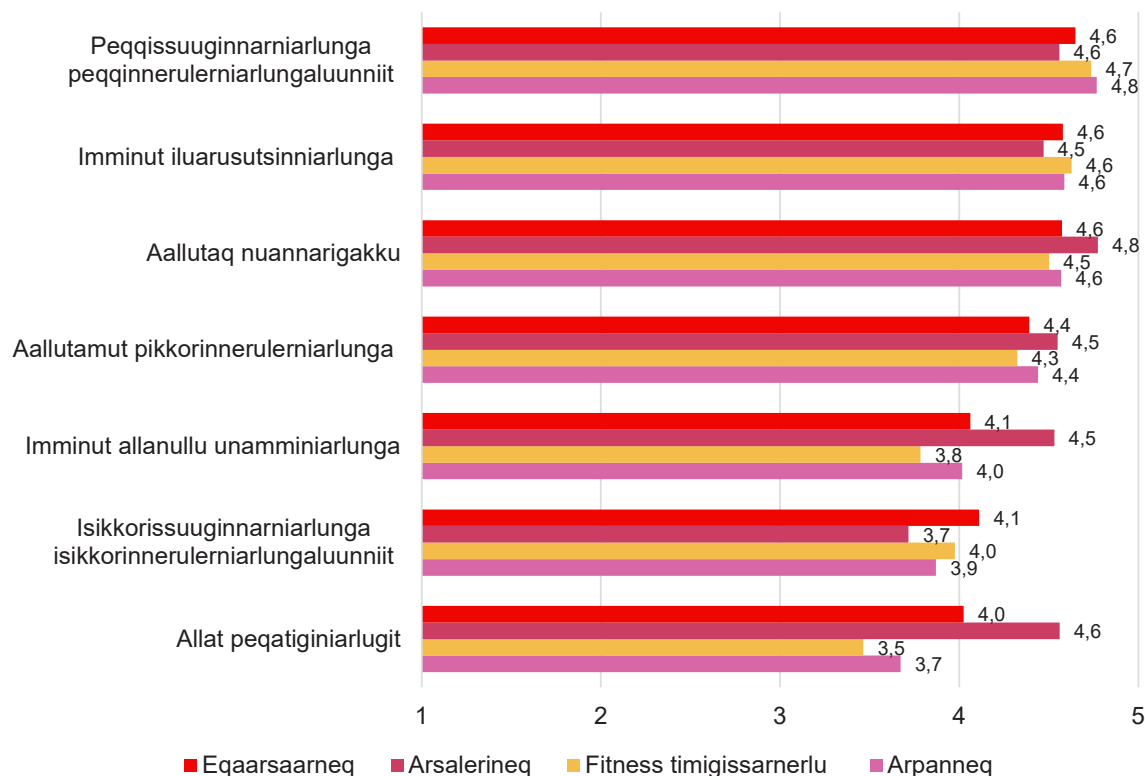
Apeqqutip 'Timimik atuisarninnut tunngatillugu qanoq ukununga isumaqataatigaat isumaqataangitsigaalluunniit' akiortorneqarnera. Akissuteqartunut aallunneqartartut 15-it akornanni arlaannik ataatsimik sapaatip-akunnikkaartumik akulikinnerusumilluunniit ukioq tamaat ukiulluunniit ilaannaannaani aallussisarnerminnut apeqqutigineqarpoq (takuuk tabel 3 siulianiittoq).

Takussutissiaq 23-mi takutinneqarpoq sunngiffimmi timi atorlugu aallussissagaanni suut peqqutaasarnersut. Aallunneqartartut sisamat toqqarneqarsimapput suna kajumilersitsisarnerseq paasinarlugu. Pineqarput 'eqaarsarneq', 'fitness timillu sungiusarnera' kiisalu 'arpanneq'. Aallunneqartartut allat ilanngullugit tamakkiisuumik takussutissat suullu kajumilersutaasarnersut tabel 13a aamma 13b-mi kakkiussaniipput.

Misissueqqissaarnerup takutippaa, inersimasut akornanni iligiikkaartumik arsalerisarneq aalaakkaasooq (arsarneq, assammik-arsarneq, volleyballi, futsali il.il.), pineqartillugit 'allat peqatiginissaat' pingaartinneqartartoq. Peqqut 4,6-iuvoq, inersimasut aalaakkaasumik 'iligiikkaartumik arsalerisarneranni', 'fitness aammalu timip sungiusarnera', 'arpanneq', aammalu 'eqaarsarneq' 3,5, 3,7 aammalu 4,0 inissisimaffigaa. Assingusumik inissisimapput unamminissamat peqqutaasup inissisimaffia ('imminut allanut unamminiarlunga'), tassani agguaqatigiissillugu 4,5 inissisimaffigamiuk 'iligiikkaartumik arsalerisartuni' aammalu 4,1, 4,0 aamma 3,8 inunntut 'eqaarsaartartunut', arpattartunut' kiisalu 'fitness timillu sungiusarnissaa' eqqarsaatigalugit.

Akerlianik 'iligiikkaarluni arsalerisartut' akornanni patsisigissallugu 'peqqissuuginnarniarluni peqqinnerulerniarlunilu' appasinnerusoq, 'eqaarsaartartunut', fitness timimik sungiusarnermut' aammalu 'arpannermut' sanilliullugu. Taamaalilluni aallutassanut aalajangersimasunut aallusserusunnermut peqqutaasartut assigiinneqqaat, tamannalu erseqqarissisaqaaq aallutassat assigiinningsut aallukkusulernerannullu patsisaasut misissorutsigit.

Takussutissiaq 23 – Timip aalatinnissaanut pequtaasartut arfineq-marluk aallutassani sisamani assigiinngitsuni suunerisa agguataarneqarnerat. Qanoq isumaqataannigitsiginerluni isumaqataatiginerluniluunniit 1-imiit 5-imut naliliissutaasinnaapput (isumaqataannigilluinnarluni isumaqataalluinnarluniluunniit).

n=2.785, Maluginiagassaq: Pequtaasut 13-it aallutani assigiinngitsuni 13-it kakkiussani tabelini takuneqarsinnaavoq. Agguaqatigiissillugu naleqartitani (1-5), 'qanoq isumaqataatigivut isumaqataatiginngilatilluunniit, sooq timi atorlugu aallutaqartarnerlutit' [AALLUTAP SUUNERA]?

Siullermik peqqissuseq, kajumissuseq aammalu iluarusunnissamut pequtaasartut misissussavagut, ataatsimut isigalugu qaffasissorujussuarmik nalilerneqartartup takutippaa ilassutitut naliliinerit assut soqutiginartumik assigiinngissuseqartut (inernerit tabel 14a, 14b aammalu 14c kakkiussaniipput). Takusinnaavarput inersimasuni peqqinnerulernissamut tunngasoq ('peqqissuuginnarniarlunga imaluunniit peqqinnerulerniarlunga') annikinnerujussuarmik makkunani toqqarneqartartoq 'pisunneq', 'cykilerneq', 'iligiikkaarluni arsalerineq', 'arsalerinerit allat', 'apummi sikumilu aallutat', 'qitik', 'imaani imermilu' kiisalu 'aqqusinerni aallutassat', inersimasunut aalaakkaasumik 'arpattartunut' sanilliullugit. Misissuinerup takutippaa 'peqqissuuginnarniarluni aammalu peqqinnerulerniarluni' inersimasut akornanni arpattartuni pingaartinneqarnerusartoq, inersimasunut allanik timersuutiniq qulaani taaneqareersunut aallussisartunut sanilliukkaanni, suaassuseq, ukiut, sumi najugaqarneq sulerisuunerlu apeqqutaatinnagit.

Kajumilissutaasartumi ('aallutaq nuannarigakku') tassani assiliaq allatorluinnaq isikkoqarpoq. Tassani misissuinermi inersimasuni cykelertartuni eqaarsaartartunilu taamatut naliliisarnerat appasippoq inersimasunut arpattartunut naleqqiutissagaanni. Misissuinermi

inersimasuni 'iligiikkaarluni arsalerisartunut' patsisaasoq tamanna aamma atuunneruvoq inersimasunut 'arpattartunut' sanilliutissagaanni. Aallutanut allanut assigiinngissutaasoq annikitsuararsuuvoq.

Peqqutit pingajuat nalituutut nalilerneqartartoq tassaavoq iluarusunermik misigisimalertarneq ('imminut iluarusutsinneq'). Inernerit ikittunnguit taamatut peqquteqartarput. Inersimasut 'pisuttartut', cykilertartut', qitittartut' aammalu 'imaani aallutaqartartut' inersimasunut 'arpattartunut sanilliullugit' tamanna peqqutiginninnerusarpaat.

Peqqutaasartut misissorluassagutsigit taava takussutissiaq 22-mi takuneqarsinnaavoq peqqutaasutut taaneqarpiarneq ajortut saqqummeriataartut. Inuit 'iligiikkaarlutik arsalerisartut', 'arsariaatsinik allanik aallutaqartartut', 'apummi sermimi aallutaqartartut' kiisalu 'imaani aallutaqartartut' inoqatiminnik peqateqarnerminnik pingaartitsinerupput inersimasunut 'arpattartunut' naleqqiullutik. Unamminermut tunngasortaani ('imminut allanullu unamminiartunga')-mi misissuinita paasinarsitippaa inersimasuni 'pisuttartuni', cykilertartuni', isumaliortaatsikkut sungiusartuni eqaallisartuni/nalimmassartunilu', qitittuni', 'imermiilluni aallutaqartuni' aammalu 'imaani aallutaqartuni' inersimasut 'arpattartunut' naleqqiullugu annikinnerusoq. Unamminissamullu tunngasortaa akiortorneqarnerulaarsimavoq, inersimasuni 'iligiikkaarluni arsalerisartuni' aammalu 'allani arsalerisarnerni', arpattartunut naleqqiussissagaanni.

Aallunneqartartunut patsisaasartut suuneri pillugit nalilersuinermi aammattaaq periarfissaqarpoq tunuliaqutaasut assigiinngiiaarneri apeqqutaanersut paasiniassallugu (suaiaassuseq, ukiut, najugaq sulerisuunerlu). Misissuinerup takutippaatigut peqqutit suut annerutinneqarnerisut annikinnerutinneqarnerisulluunniit angutinit arnaniillu, ukioqatigiiaani assigiinngitsuni, inersimasuni assigiinngitsuni najugaqartuni sulerisuunerannullu tunngatillugu.

Inernerit ataani saqqummiunneqarput aammali misissuinermi nalinginnaasumik paasianiittut atuarneqartariaqarput, tikkuarneqarami inersimasut kajumissuseqarluarnissaminnut apeqqutaatittaraat aallutat sorliit aallunnerlugit. Peqqutitulli taaneqartut assigiinngitsorujussuupput sulerisuuneq sumilu najugaqarneq apeqqutaalluni. Misissuinermi naatsorsuinermi atorneqartoq malillugu 1-imit annerusut imaluunniit minus 1-imiit minnerusut toqqakkat saqqummiunneqassapput. Imaappoq inernerit nalilersuinerit minnerpaamik ataatsimik naleqarnerunngikkunik annikinnerusartut misissuiffigineqartuni inernerusut agguaqatigiissinneranniit. Inernerit tamarmik tabel-ini 14a, 14b aammalu 14c-mi kakkiussaniipput.

Sulerisuuneq

Misissuinerup takutippaa 'isikkorissuuginnarniarlunga isikkorinnerulerniarlungalu' inersimasuni ilinniarnerminnik ingerlatsisuni appasinnerusumik patsisigitinneqartartoq, inersimasunut ilinniarsimanatik sulisunut sanilliullugit. Timimik atuinermi patsisigitinneqartartoq 'pissanganartorsiorniarlunga' inunni akunnattumik sivisussusilimmik ilinniagaqarsimasuni ilinniagartunerusulluunniit akornanni appasinneruvoq inersimasunut ilinniagaqarsimanngitsunut naleqqiullugu. Misissuueqqissaarnerup aamma takutippaa inersimasut akunnattumik sivisussusilimmik ilinniagaqarsimasut ilinniarluarsimasulluunniit akornanni 'Isumagisassap suliarineqarnissaa qulakkeerniarlugu', 'tamanna ileqqummat',

'imminut allanullu unamminiarlunga' aammalu 'unamminartumik annertuumik ajugaaffiginninniarlunga patsisigineqannginnerusartut, ilinniarsimanatik sulisartunut naleqqiullugu.

Najugaqarfigisaq

Sunngiffimmi aalluttakkat inersimasut akornanni sumit tunngaveqartarnersut misissorluassagutsigu sumiiffinni assigiinngitsuni sisamani najugaqartut akornanni taava makkua paasivagut. Inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugallit akornanni 'aallutara pikkoriffigigakku' aammalu 'imminut allanullu unammillerniarlunga patsisaaneruserput inersimasunut Nuummiittunut sanilliullutik. Aamma peqquataanneqarneruserpoq 'ileqqorineqarmat' inersimasut inoqarfinni 700-3000-nik inulinni aamma 50-699-ini inulinni patsisaatanneqarneruserpoq Nuummiittunut naleqqiullugu.

4.5 Pinngortitami aallussinissamut patsisaatinnegartartut

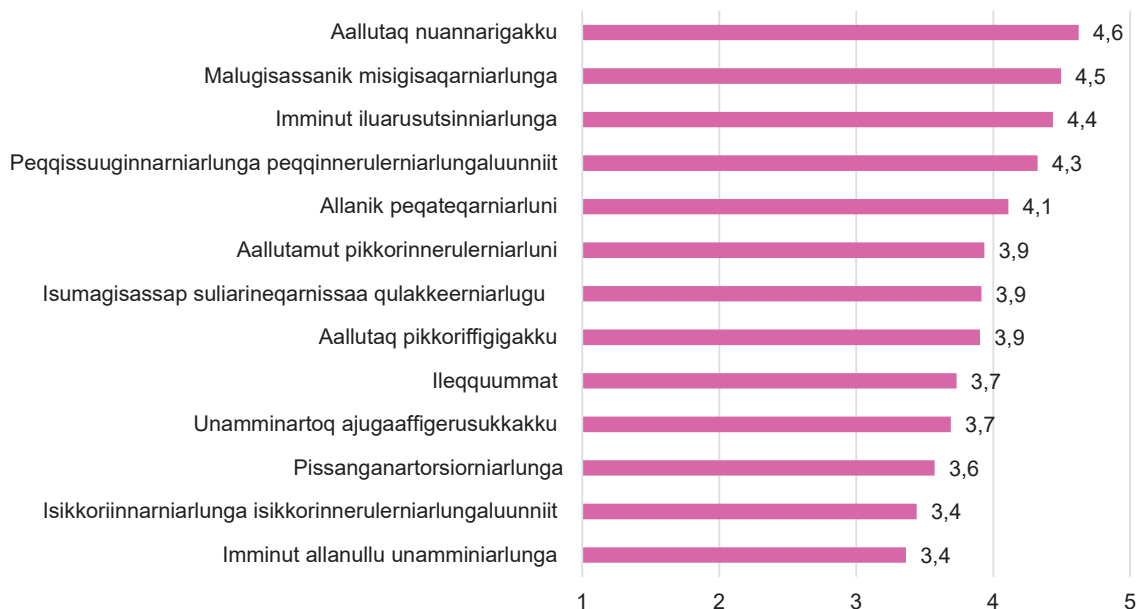
Apeqqutinik akiortuilluni immersugassani peqataasut sapaatip-akunnikkaartumik akulikinnerusumilluunniit pinngortitami aallutaqartartut (aavarneq, piniarneq, aalisarneq il.il.) qinnuigineqarputtaaq, pinngortitamiittarnerminnut tunngatillugu kajumilersitsisartut pillugit oqaatigineqartunut 13-inut sooq isumaqataanerlutik isumaqataannginnerlutilluunniit naliliiffigissagaat. Peqquigineqartartut oqaatigineqartut akissuteqarfigineqarsimasut sunngiffimminni aalluttakkaminnut tunngatillugu oqaasiisa siulianiittut assigaat. Akiortugassallu annertussusiat killilersimaarniarlugu apeqqutit pinngortitami aallutaqartarnermut tunngasut sammisanut tunngatinnagu apeqqutinulli tamanut tunngatillugu akiortugassatut inissitaapput. Taamaattumik misissuinermi piniarnermut, aalisarnermut, sisorartarnermut, nuniattarnermut, naasunik pupinnillu katersisarnerit il.il. assigiinngisitaarneri oqaatigisinnaanngilagut. Tassa imaappoq apeqqutinik akissuteqartoq, assersuutigalugu aalisarlunilu sisorartartuuppat sapaatip-akunneranut ataasiarluni akulikinnerusumilluunniit, imaluunniit aasakkut ukiukkulluunniit akulikinnerusumik, taava misissuinermi immikkoortinneqarsinnaanngilaq pinngortitami aallusanut taakkununga marlunnut suna kajumilersitsisutut patsisigineraa.

Akiortuisut pinngortitamik aallutanut tunngatillugu qanoq isumaqataatiginerlutik isumaqataanngitsiginerlutilluunniit akiortuereernerisa kingorna misissuinerup takutippaa peqquutit 'aallutaq nuannarigakku', 'misigisassarsiorusullunga', 'imminut iluarusutsikkusullunga', aammalu 'peqquissuuginnarniarlunga peqqinnerulerniarlungaluunniit' agguaqatigiissitsinermi qaffasittartut inissisimaffigamikkat 4,6, 4,5, 4,4 aammalu 4,3. Naliliineq kisitsisit 1-imiit 5-imut naliliiffigeqquneqarneranni isumaqataanngilluinnarluni isumaqataalluinnarlunilu naliliiffiginissaannut tunngasuupput. Peqquutit 'imminut allanullu unamminiarlunga' aammalu 'isikkorissuuginnarniarlunga isikkorissiniarlungaluunniit' oqaatigineqartuni 13-ini agguaqatigiissitsinermi appasinnerpaamik inissisimapput tassalu 3,4 aammalu 3,4.

Pinngortitami sunngiffimmi aallutanut tunngatillugu peqquigineqartut imminnut assersuukkaanni, taava takussutissiaq 22-mi taakkua takutinneqarneranni soqutiginarunik assigiinngissuteqartoqarpoq. Peqquigineqartoq assersuutigissagaanni

'peqqissuuginnarniarlunga peqqinnerulerniarlungalu' sunngiffimmi aalluttakkani peqqutigissallugu appasineruvoq allanut sunngiffimmi aalluttakkanut sanilliullugu (4,3 illuatungaani 4,5). Peqqutigineqartut 'aallutaq aallutissallugu nuannarigakku', aammalu 'misigisaqarusukkama' pinngortitami qaffasinnerujussuarmik nalilernerqartarput soorlu sunngiffimmi aalluttakkat agguaqatigiissinnerannut sanilliullugit. (soorlu 4,6 aamma 4,5 illuatungaani 4,5 aamma 4,2). Misissuinermi peqquataasartoq 'allanik peqateqarusulluta' pingortitami aallutani annerusumik isumaqartinneqartarput (4,1) sunngiffimmi aalluttakkat agguaqatigiissillugit angusamut sanilliullugu (3,8). Akerlianilli kajumissuseqarnissamut peqqutigineqartartoq 'imminut allanullu unamminiarlunga' pinngortitami aallutanut pingaarnertut isumaqartinneqarneq ajorpoq (3,4) sunngiffimmi aalluttakkat agguaqatigiissinnerinut sanilliullugu (3,7).

Takussutissiaq 24 – Inersimasut pinngortitamiinnissaminut kajumilernissaminut peqqutigisartagaat ukiullu ingerlanerani ikinnerpaamik sapaatip-akunnikkaartumik aallunneqartartoq.

N=698

4.6 Periarfissat

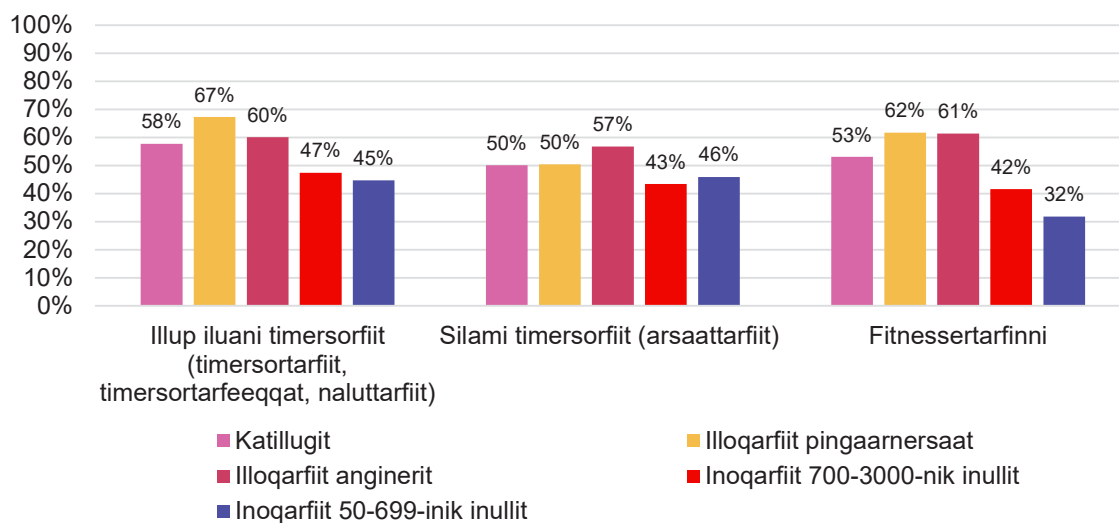
Najugaqarfigisami timip atornissaanut qanoq periarfissagissaartigineq qanorlu akulikitsigisumik timip aalatittarneranut sunniuteqartarpoq (Wengel & Troelsen, 2019). Taamaattumik apeqqutini akiortugassani apeqqut tassunga tunngasoq ilaatinneqarpoq. Misissuinermi peqataasut aperineqarput najugaqarfimminni timimik aalatitsinissamat periarfissagissaartuunersut. Peqataasut aperineqarput timip aalatinnissaanut tunngatillugu ukununga isumaqataanersut isumaqataannginnersulluunniit 'illup iluani timigissarnissamat', 'silami timersornissamat', 'fitnessertarfimmut', 'pinngortitamut qaqqanullu', 'imaani', 'angerlarsimaffigisami', 'aqqusinerni pisuffinnilu' kiisalu 'ilinniarfimmi suliffimmiluunniit' tamakkua aperineqartunut attuumassuteqarpata. Akiortukat isumaqataanngivinnermiit isumaqataalluinnarnermut kisitsisinut tallimanut naliliiffigineqartussaapput.

Kalaallit Nunaanni inersimasut amerlasuut najugaqarfimminni assigiinngitsunik aallutaqarsinnaanerminnut tunngatillugu isumaqataalluinnarnerat misissuinerup takutippaa. Najugaqarfiilli suuneri ukioqatigiiaallu sorliuneri apeqqutaallutik soqutiginartumik assigiinngissuteqartoqarpoq, taamaattumik tamanna sukumiinerusumik iserfigissavarput.

Kalaallit Nunaanni inersimasut 58 procentiisa isumaqatigilluinnarpaat illup iluani timersornissamat periarfissagissaartuullutik. Periarfissatulli isiginninnerit sumi najugaqarneq apeqqutaalluni assigiinngillat. Assersuutigalugu 'illoqarfiit pingaarnersaanni' inersimasut 67 procentiisa isumaqatigilluinnarpaat 'illup iluani timersorfissagissaartoqarnera' Inoqarfinni 700-3000-inik inulinni inersimasut assersuuteqarfi-gissagaanni taakkua 47 procentii inoqarfinnilu 50-699-inik inulinni inersimasut 45 procentii taamatut naliliipput. Misissuinermi taamatuttaaq isikkoqarpoq fitnessertarfinni timimik atuinissamat periarfissagissaartutut misigisimaneq pineqartillugu. 'Illoqarfiit pingaarnersaanni' inersimasut najugaqartut 'fitness-centerini' periarfissagissaartutut naliliisut (62 procentit) inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugaqartunut sanilliukkaanni' (32 procentit).

Najugaqarfiusuni assigiinngitsuni sisamani silami timersorfiusinnaasunik naammagisimaarinnineq naligiinnerorpasilarpoq. Misissuinerup soorlu takutippaa inersimasut amerlanerpaartaasa isumaqatigiissutigigaat 'silami timersorfissaqarneq', 'illoqarfinni kateriffiusuni' 57 procentit, Nuummiittut sanilliukkaanni 50 procentit, 'illoqarfinni anginerni' 43 procentit aammalu inoqarfinni 700-3000-nik inulinni 46 procentit.

Takussutissiaq 25 – Kalaallit Nunaanni inersimasut 'isumaqatigilluinnarpaat' sunngiffimmini ukunani assigiinngitsuni pingasuni periarfissagissaartuullutik.

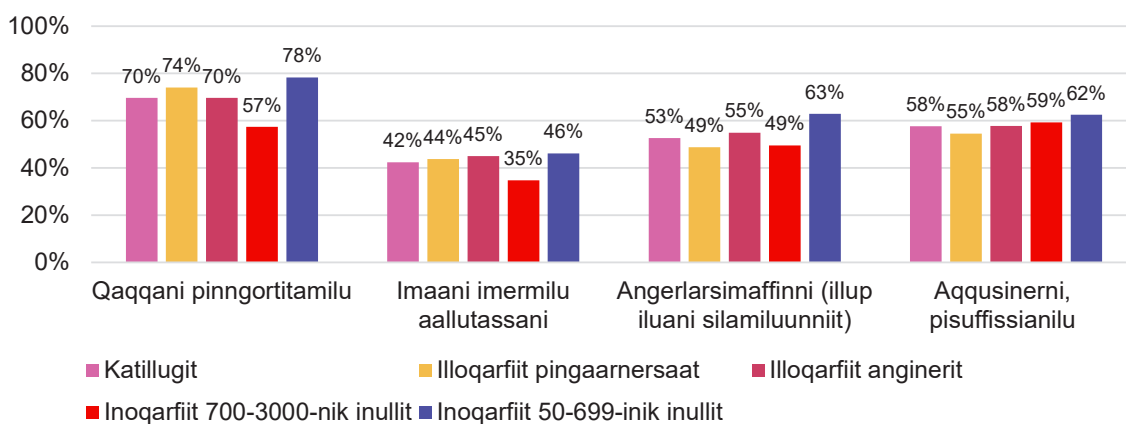
n=953

Akissutit nalunaarsorneqarsimapput kisitsisit tallimat toqqagassat arlaat toqqartarlugu isumaqataalluinnarneq isumaqataannigilluinnarnerluunniit ersersittarlugu: *Najukkanni timit atorlugu aallussinisanut periarfissaqarnerit malillugu oqaatsimut qanoq isumaqataatigivi? Timi atorlugu aalanissamut periarfissagissaartuuvunga.....*

'Pinngortitami qaqqanilu', 'immami', 'angerlarsimaffinni' aammalu 'pisuffissiani' timimik atuinissamut qanoq periarfissagissaartigisoqarnerisq misissorutsigu, isikkua allarlunnaavoq. Inersimasut inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugallit isumaqatigilluinnarpaat najugaqarfinnut allanut naleqqiullutik taakkunani sisamani periarfissagissaartuunertik. Misissuineq tamakkiisumik isigalugu Kalaallit Nunaanni inersimasut 70 procentiisa isumaqatigilluinnarpaat najukkaminni 'pinngortitami qaqqanilu' aallutaqarnissaminut periarfissagissaartuunertik. Nikerarfeqalaarpulli, inoqarfinni 700-3000-nik inulinni najugaqartut 57 procentiisa isumaqatigilluinnarpaat, Nuummi isumaqataasut 74 procentiusut inersimasullu inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugaqartut 78 procentiisa isumaqatigigaat. 'Imaani aallutaqarsinnaaneq' aammalu 'angerlarsimaffimmi' aallutaqarsinnaaneq inersimasut inoqarfinni 700-3000-nik inulinni aamma aallunneqarnissaat annikinneruvoq, najugaqarfinnut allanut sanilliullugu.

Najukkaminni timiminnik atuinissaminut periarfissagissaartuullutik isumaqataallutik allassimasut immikkoortikkaanni, misissuinerup paasinarsisippaa soqutiginarunik assigiinngissuteqartoq. 25-34-nik ukiullit ikinnerulaartut isumaqataalluinnarpur 'illup iluani timersornissaminut periarfissagissaarlutik' (49 procentit) allatut ukiulinnut sanilliukkaanni. Misissuinerup takutippaa inersimasuni 'silami timersornissaminut' aammalu 'fitness'centerimiinnissaminut' periarfissagissaarnerminnik isumaqataasuni amerlanerit 15-24'inik ukiullit 59 procentit aammalu 63 procentiusut. Akerlianik 60-inik ukiullit utoqqaanerillu peqataanniginnerpaappur tassani tassa 39 procentit aammalu 45 procentit amerlassuserigamikku.

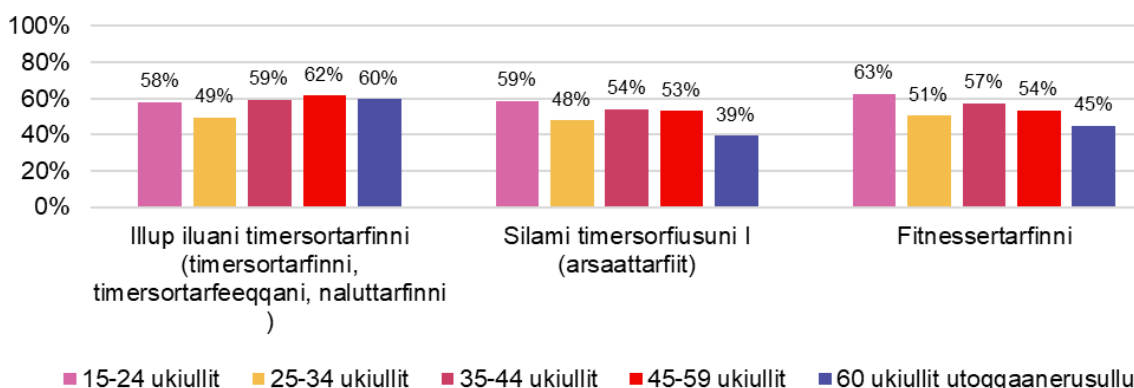
Takussutissiaq 26 – Kalaallit Nunaanni inersimasut 'isumaqataalluinnartut' sunngiffimmini aallutassaqaarnissamut periarfissagissaarlutik ukunani sisamaasuni.

n=953

Akissutit kitsisinik tallimanik toqqaanikkut isumaqataaangilluinnarneq isumaqataalluinnarneq akissuteqarfigaat: *Najukkanni timit atorlugu aallussinissannut periarfissaqaarnerit malillugu oqaatsimut qanoq isumaqataatigivit? Timi atorlugu aalanissannut periarfissagissaartuuvunga.....*

Takussutissiaq 27 – Kalaallit Nunaanni inersimasut aallussiffissanut pingasunut periarfissagissaarnerarlutik 'isumaqataalluinnartut'.

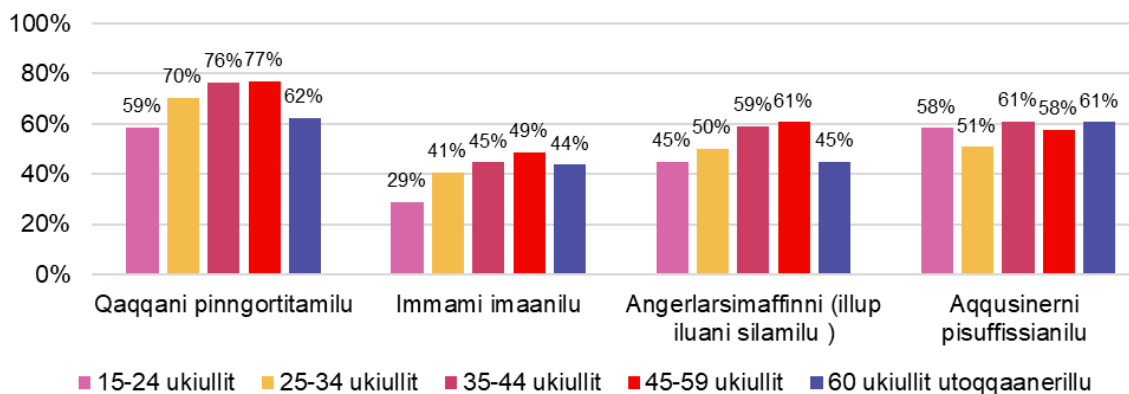
n=953

Apeqqummut isumaqataaangilluinnarluni isumaqataalluinnarluniluunniit kitsisisit tallimat ilaannik toqqaalluni akissuteqarfiga: *Najukkanni timit atorlugu aallussinissannut periarfissaqaarnerit mali-llugu oqaatsimut qanoq isumaqataatigivit? Timi atorlugu aalanissannut periarfissagissaartuuvunga ...*

Inersimasut 'pinngortitami qaqqanilu', imaani imermilu aallutassani kiisalu 'angerlarsimaffimmi' timiminnik aallussaqaarnissaminnut periarfissagissaarnerminnik isumaqataalluinnartut tassaapput 45-59-inik ukiullit, amerlernerusut isumaqataalluinnarput najukkamik eqqaanni timiminnik aallutassaminnut periarfissagissaartuullutik (tassalu 77 procentit, 49 procentit aammalu 61 procentit). 15-24-nik ukiullit akornanni takusinnaavarput ikinnerit tassalu 59 procentit aammalu 29 procentit, isumaqataaffigigaat 'pinngortitami

qaqqanilu' kiisalu 'imaani imermilu aallutassani' aallutaqarnissaminut periarfissagissaarlutik, inuusunnerusut utoqqaanerusullu (15-24-nik ukiullit aammalu 60-inik amerlanernillu ukiullit), isumaqatigilluinnarpaat 'angerlarsimaffimmini' periarfissagissaarlutik, taakkunaneersulli 45 procentimi inissisimallutik appasinnerpaajupput.

Takussutissiaq 28 – Kalaallit Nunaanni inersimasut 'isumaqataalluinnartut' ukunani sisamani sunnigiffimmini periarfissagissaartuullutik.

n=953

Akissutit kisitsisit tallimaasut ilaannik toqqaanikkut isumaqatiginnginnerujussuaq isumaqataanerujussuarluunniit nalunaarutigineqartartussaavoq, apeqqullu ima nipeqarpoq: *Najukkanni timit atorlugu aallussinissannut periarfissaqarnerit malillugu oqaatsimut qanoq isumaqataatigivit? Timi atorlugu aalanissannut periarfissagissaartuuvunga...*

Inernerit agguaqatigiissinneri paasisat atorqartut (takuuk tabel 15 aammalu 16 kakkiussani), paasinarnerini sooq kisitsisit qaffasinnerpaamik appasinnerpaamillu inernillit sumiiffimmi timimik aallussinissamut periarfissat pillugit naliliinarnermi makkua ujartuiffigineqartut takuneqarsinnaalerput. Inersimasut inoqarfinni 700-3000-nik inulinni najugallit kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugallit akornanni misigineqartarpoq, ass. 'illup iluani timersornissamut', 'silami timersornissamut' aammalu 'fitnesscenterini' Nuummi inersimasunut naleqqiullutik, kiisalu suaassuseq, ukiut, sulerisuuneq aammalu inunngorfigisaq (Kalaallit Nunaanni avataanilu) apeqqutaatinnagit Nuummi periarfissaqarnerusumut sanilliullugu periarfissat allaanerunerat. Taamaasilluni misissueqqissaarnermi tikkuarneqarpoq timi atorlugu aallussinissamut soorlu 'illup iluani timersorfissaqarnikkut', 'silami timersorfissaqarnikkut' aammalu 'fitnesscenterini' illoqarfissuarut katersuuttoqarneranik aammalu sumi najugaqarneq apeqqutaalluni periarfissat sunnerneqarsimanerat.

Misissuinerit aamma takutippaat, 'pinngortitami qaqqanilu' aallussinissaq, 'angerlarsimaffimmi' kiisalu 'aqqusinerni, pisuffissianilu' timimik atuinissaq angutinit arnanut sanilliullugu annikinnerulaartumik naammagisimaarfigineqanngitsut. Ukiut qanoq isumaqatiginersut misissuiffigissagutsigu, utoqqaanerusut 'pinngortitami qaqqanilu', 'immami imermilu aallutaqarnerit' kiisalu 'angerlarsimaffimmi' aallussinissaminut periarfissagissaarnerullutik isumaqartartut, 15-24-nik ukiulinnut, suaassuseq, sumi najugaqarneq, sulerisuuneq sumilu inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) nalilersuiffigereernerisa kingornanut sanilliullugu.

4.7 Sunngiffimmi timimik aallussinissamut aporfiusut

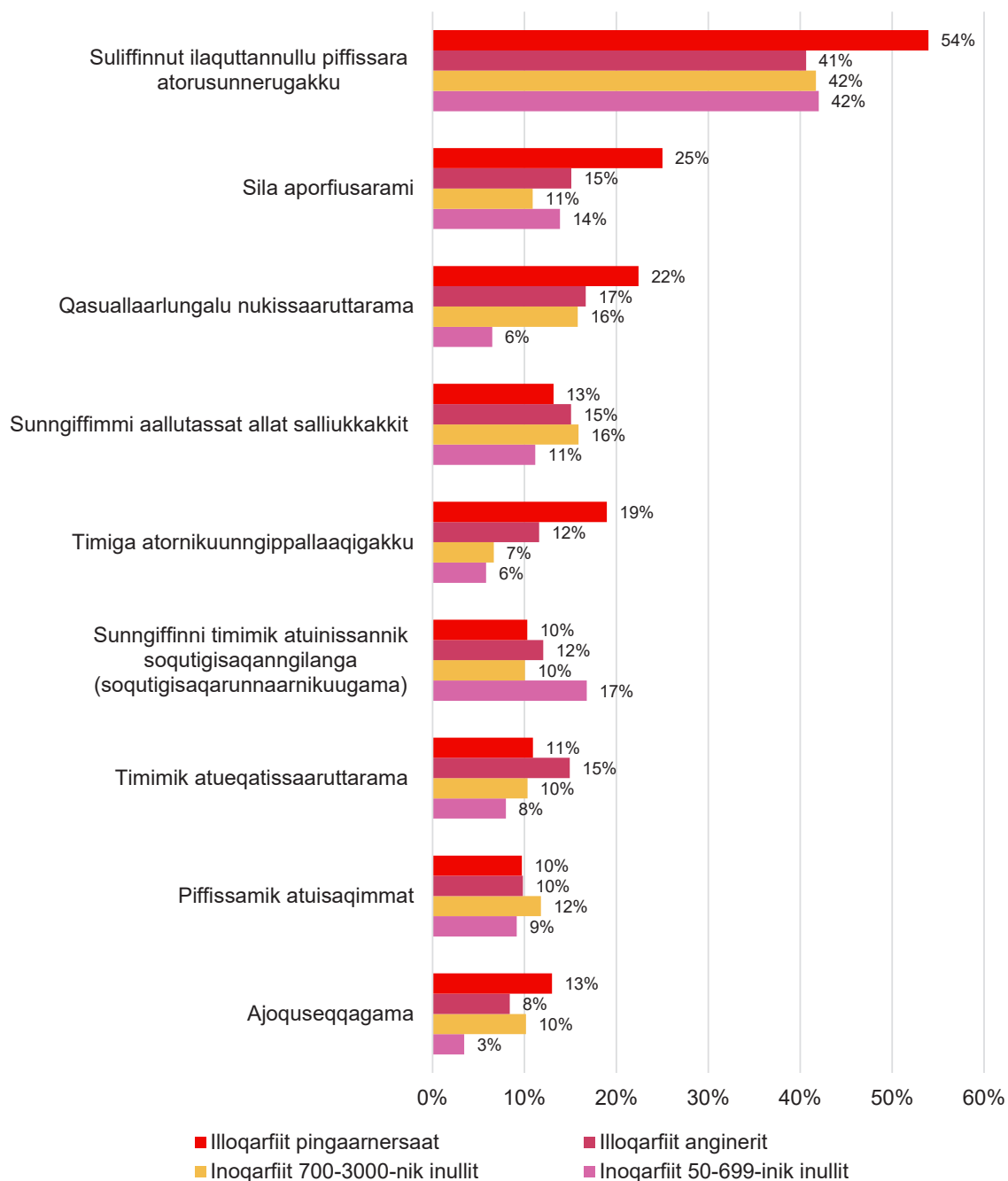
Timimik aallussinissamut tunngatillugu periarfissaqarnertut isigisat qanoq sunnerneqartarnersut isigissagaanni taava qanoq akulikitsigisumik aalanissatsinnut aporfittut isigisagut, qanoq timimik atuinissatsinnut ingerlatassatsinnullu sunniuteqartarnersut uani sammissavagut. Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimmini timiminnik aallussinerussappata suut aporfiusarnersut. Tamannalu pivog inersimasuunerusut aporfeqarnerartut sutigut aporfeqarnersut misissornerisigut. Tassani misissorpagut ukiorineqartut, sumi najugaqartoqarnera aammalu sulerisuunersut aallaavigalugit. Aporfiiit assigiinngitsut ataani takussutissiami ersipput. Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimmini timitik atorlugit aallussinerunissaminnut suut aporfigisarneraat tamakkiisumik allattorsimasoq takuneqarsinnaavoq tabel 17-imi kakkiussani.

Kalaallit Nunaanni aporfigineqarajunnerusartut misissuinerup takutippai, ingammik Nuummi inersimasut aporfeqarnerarput. Nuummi inersimasut affai sinnerlugit amerlatigisut (54 procentit) patsisigaat 'suliffiga ilaqtakkaluunniit salliukkakkitt', taavalu 25 procentit aammalu 22 procentit patsisigisaraat 'sila aporfugajuttarami', aammalu 'nukillaavillungalu qasusarama'. Tassunga tunngatillugu malugisariaqarpoq, patsisitut taaneqartuni qulingiluaasuni nalinginnaasumik inersimasut inoqarfinni 50-699-inik inulinni najugaqarfinniittut aporfigisartagaat nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermit appasinnerusumik amerlassuseqarmata. Tamannalu naqissuserneqarpoq inersimasut inoqarfinni 50-699-inik inulinneersusut allassimasaramikku sunngiffimmini annerusumik timiminnik aallussinissaminnut soqutiginnittuunatik tassalu (17 procentit illuatungaani kisitsisaasut 10 procentit, 12 procentit aammalu 10 procentit).

Timip aalatinnerulernissaanut ukiut aporfigninnermillu isiginninnerit ukiut aporfillu aallaavigissagutsigit, taava takuneqarsinnaasoq aamma soqutiginaqaaq. Assersuutigalugu takuneqarsinnaavoq piffissaq 'suliffiga ilaqtakkaluunniit salliukkakkitt' aporfigineqarnerpaajusarpoq 25-34-nik, 35-44-nik aammalu 45-59-inik ukiullit akornanni, inuusuttunut utoqqarnullu sanilliussigaanni. Aammattaaq sunngiffimmi timimik atuinerulernissamut aporfittut patsisiginnittut 'piffissamik tigusivallaqaaq' taamatut ukiulinnittaaq qaffasinnerularpoq. Misissuineruttaaq aamma takutippaa inersimasut 25-34-nik aammalu 35-44-nik ukiullit patsisiginerusaraat 'nukillaqqagama qasullaarlungalu'.

60-nik ukiullit utoqqaanerusullu allatorluinnaq isikkoqarput. Taakkunani timip qanoq innera aporfittut isigineqarnerusarami. Taakkunani patsisigineqarnerusarpoq 'timera sungiusarneqanngippallaqaaq' aammalu 'ajoquseqqagama', 60-nik ukiulinni utoqqaanerusunilu patsisitut qaffasinneruvoq allatut ukiulinnut sanilliullugu. Inuusuttut akornanni, 15-24-nik aammalu 25-34-nik ukiulinni misissuinerup takutippaa patsisaanerusartoq 'timigissaqatissannik amigaateqarama', tamanna sunngiffimmi timersornerulernissamut aporfiusartoq.

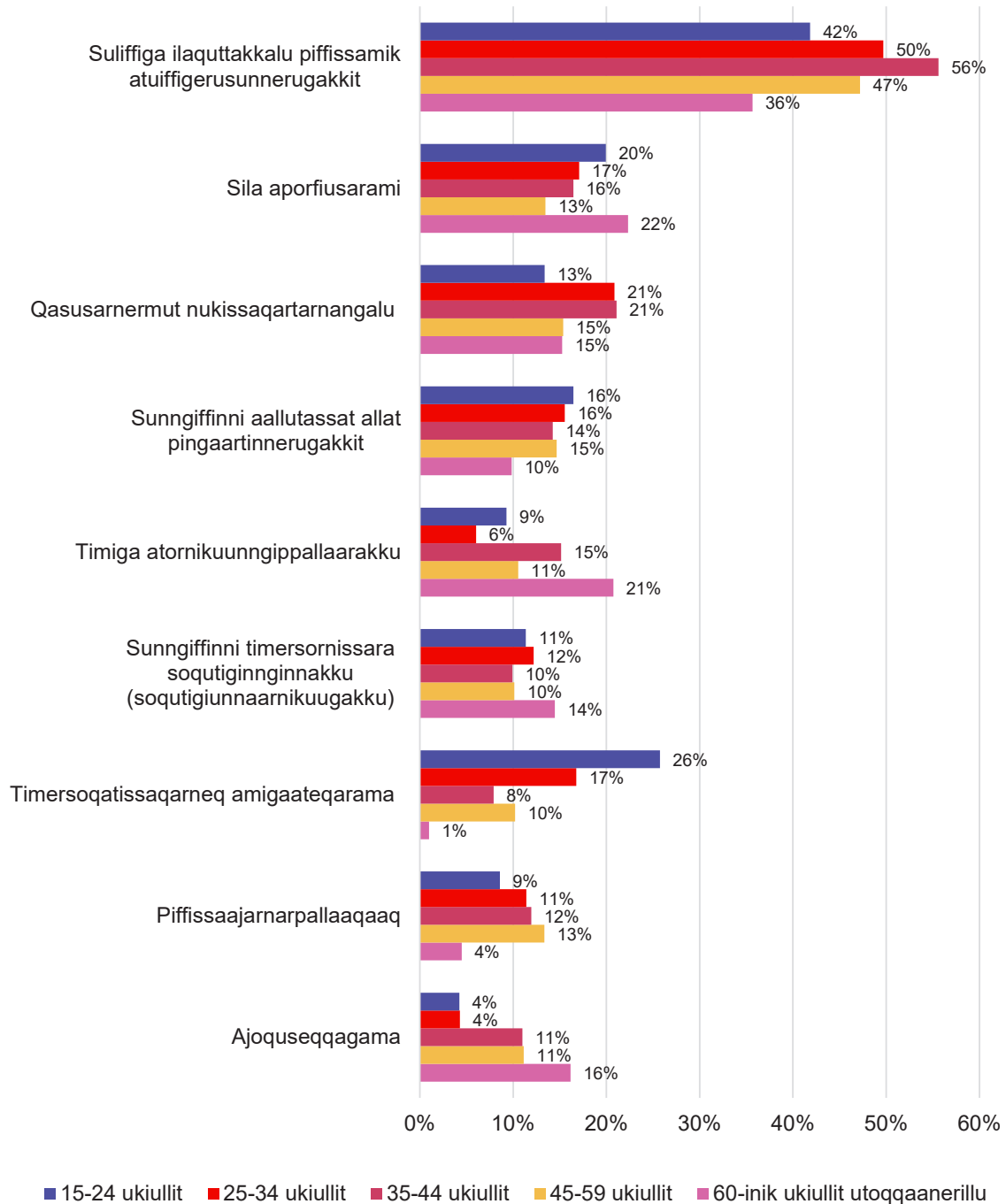
Takussutissiaq 29 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimmini timiminnik aallussinerunissaminut aporfisartagaat najugaqarfinnut assigiinngitsunut sisamanut avillugit.

n=959

Misissuinermi peqataasut ataatsimik aralinnilluunniit patsiseqarsinnaasimapput. Patsisaasaartulli qulinngiluut Kalaallit Nunaanni aporfittut isigineqartartut aajukua. Apeqqu akineqartoq unaavoq: 'Sunngiffinni timinnik atuinerulernissannut suut akorngutaappat?'

Takussutissiaq 30 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sunnigiffiminni timiminnik aallussinerulernissaminnut ukua aporfignerusaarpaat.

n=959

Misissuinermi peqataasut arlalinnik toqqaanissaminnut periarfissaqarput. Aporfilli qulinngiluut Kalaallit Nunaanni taaneqakkajunnerusartut uani takutinneqarput. Apeqqut akisassat unaavoq: 'Sunnigiffinni timivit aalanerulertinnissaraluanut aporfiiit suut patsisaappat?'.

Sunnigiffimmi timimik atuinerulernissaq angussagaani aporfiiit suunersut nalilersuiffigineqartut takutippaat assigiinningsut soqutiginaruusut (takussutissiaq 31 takuuk). Inersimasut ilinniagaqarsimanatik sulisartut 'nukillaarlunnaqqasarama imaluunniit qasuallaarujussuartaarama', 'timiga sungiusarneqanngippallaarami' aammalu 'ajoquseqqagama' allanut sanilliullutik patsisiginnginnerusarpaat. Akerlianik ilinniarsimanngitsut amerlanerit utoqqatsissutiginerusarpaat 'sunnigiffinni timi atorlugu aallussinissara soqutigiunnaarnikuugakku', taamatut patsiseqartut qaffasinnerulaartumik qaffasissumillu ilinniagarissaarnerusut taanna patsisiginnginnerpaasaraat. Misissuinerimili akunnattumik qaffasissuseqartumik qaffasissumillu ilinniarluarsimasut patsisigineruserarpaat 'nukillaaveqqasarama qasuallaarlungalunniit'.

Misissuinerup ilaatut akissutit 22-t inernerit agguaqatigiissitsissutigineqarsimapput, peqataasunit toqqarneqarsimasut toqqarneqarsimanngitsullu aallaavigalugit. Patsisaasut nalilersuiffigeqqissaarnerisa takutippaat Kalaallit Nunaanni inersimasut sooq sunnigiffimminni timiminnik aallussinerunnginnerusut. Toqqarneqartut inernerit ukunani saqqummiunneqarput (inernerit annerusumik paasisaqarfiginiaraanni tabel 20a, 20b, 20c aammalu 20d kakkiussani takukkit).

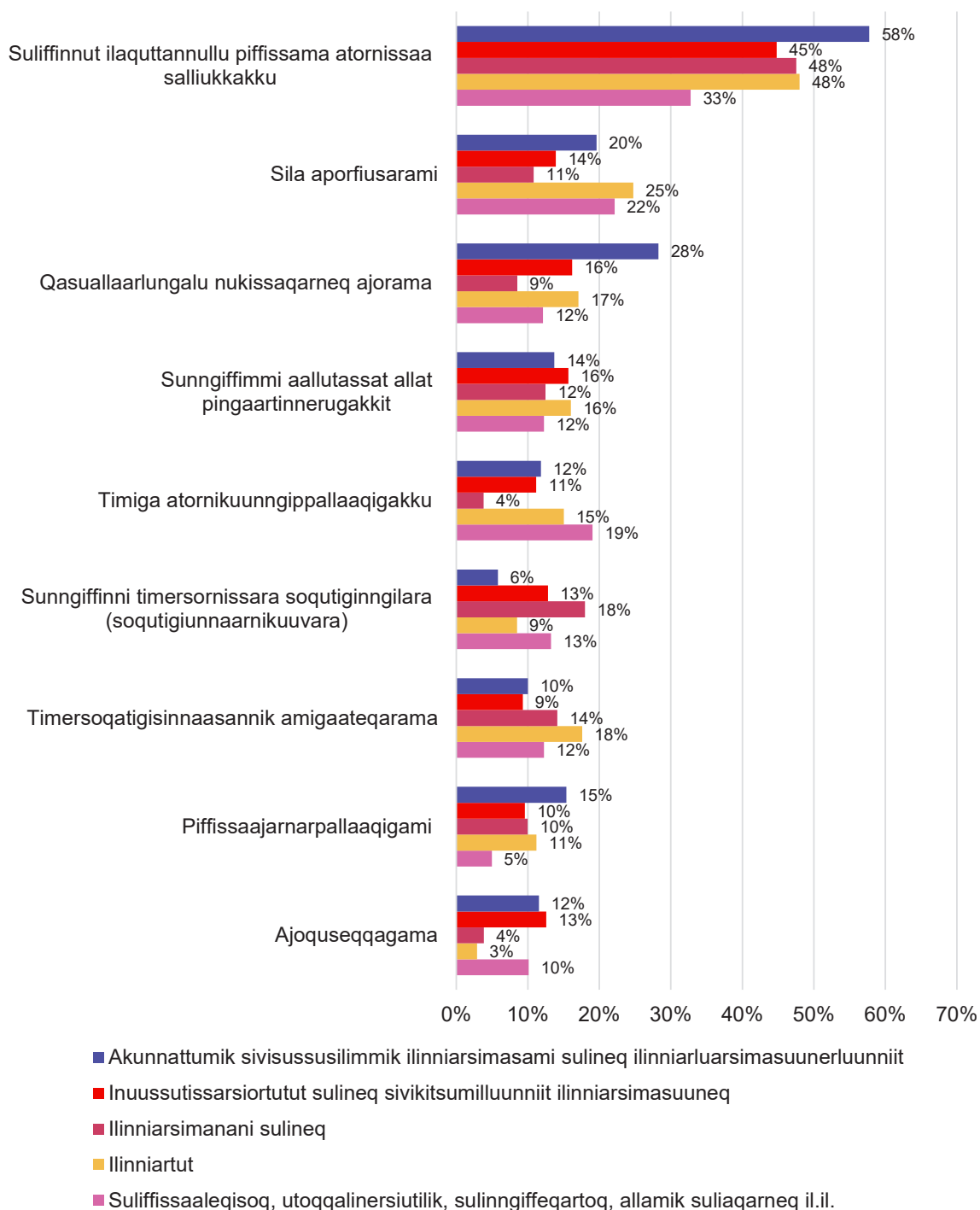
Angutit arnaninngaanniit amerlaneruserusut sunnigiffimminni timigissarnerulinnginnerminnut patsisigaat 'Piffissaajarnarpallaaqimmat', 'innarluuteqarama aaqinneqarsinnaanngitsumillu nappaateqarlunga' kiisalu 'sila aporfivuallaalartarami'. Misissuinerit takutippaat angutit arnaninngaanniit amerlaneruserusut naliliisartut 'sunnigiffinni timimik aallussinerulernissara soqutigiunnaarnikuugakku'. Akerlianik Kalaallit Nunaanni misissuinerit takutippaat angutit sunnigiffimminni timiminnik atuinerunnginnerminnut arnanut sanilliullugu annikinnerusumik ukua patsisigisaraat 'ajoqusernissara annilaangatigigakku', 'tulluutinninnissara annilaangatigigakku', 'atortussanik tulluunnerusumillu timigissarfissamik amigaateqarama', 'aallukkusutakka najukkanni aallusinnaannginnakkitt', aammalu 'aallutassamik uannut tulluuttumik nassaassaqaannginnama'.

Qassinik ukioqarneq aporfiiillu assigiinningsut ukiut apeqqutaatinnagit patsisigineqartut misissorutsigit, taava misissuinerup takutippaa, 'innarluuteqarama aaqinneqarsinnaanngitsumilluunniit nappaateqarama', 'timiga sungiusarneqanngippallaarami', 'ajoquseqqagama' 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu akornanni patsisigineqarnerusartut 15-24-nik ukiulinnut sanilliullugu. Aporfiusartoq 'timigissaqatissaqaannginnama', 'tulluutinninnissara annilaangatigigakku', aammalu 'atortussanik timigissarfissamillu amigaateqarama' 45-59-inik aammalu 60-inik ukiulinni utoqqaanerusullu akornnganni takussaannginnerusarpoq. Imaappoq aporfiiit taakkua pingasuusut inuusuttuni misigineqarnerusarput utoqqasaanngoriartortuni utoqqaanerusunilu sunnigiffimmi timimik atuinerulernissamat aporfittut naammattuugassaannginnerusartut.

Misissuinerit takutippaat inersimasut aporfeqartarnerat annerusumik minnerusumilluunniit najugaqarfimmi assigiinningsuni sisamaneersuni tamani takussaasoq. Misissueqqissaarnermimi paasinarsivoq inersimasut 'illoqarfimmi anginerniittut', aammalu inoqarfimmi 700-3000-ni inulinniittut sunnigiffimminni aallussinissaminnut 'suliffiga ilaqtakkalu salliukkusukkakkitt' patsisiginnginnerusaraat inersimasunut illoqarfiiit pingaarnersaanniittunut sanilliullugit.

Misissueqqissaarnerup aamma takutippaa 'innarluuteqarama aaqinneqarsinnaanngitsumillu nappaateqarama' aammalu 'timiga

Takussutissiaq 31 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimminni timimikkut aallussinissaminnut aporfisartagaat sulerisuuneri aallaavigalugit aajukua.

n=959

Misissuinermi peqataasut arlalinnik patsisilersorsinnaasimapput. Kalaallit Nunaanni amerlanerit assigiinngitsunik qulingiluanik aporfinnik patsiseqartarsimapput. Apeqqu akineqartoq imaappoq: 'Sunngiffimmi timinnik aallussinerulernissannut suut aporfusarpat?'

atorneqanngippallaaqigakku' sunngiffimmi timigissarnissamut aporfigineqarnerusartooq illoqarfinni anginerusuniittuni, inoqarfinni 700-3000-nik inulinni kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni illoqarfiit pingaarnersaanniittunut sanilliullutik aporfittut isiginerusaramikku. 'Aallukkusutakka akisuallaaramik' kiisalu 'sila aporfuallaartarami aamma patsisigineqannginnerusarput illoqarfinni anginerni, inoqarfinni 700-3000-nik inulinni kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni inersimasunut illoqarfiit pingaarnersaanniittunut sanilliukkaanni. Akerlianik misissuinerup takutippaa inersimasut inoqarfinni 700-3000-inik inulinniittut kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinniittut taanerusaraat 'najuqarfigisanni aallukkusutakka aallussinnaanginnakkit', illoqarfiit pingaarnersaanniittunut sanilliullugit.

Aporfittut misigineqartartooq 'aallukkusutama aallunnissaat akisuallaaramik', inersimasuni aporfigineqannginnerusarpoq inuussutissarsiutinik suliaqartuni imaluunniit sivikinnerusumik ilinniarsimasut akornanni kiisalu inersimasut akunnattumik qaffasissusilimmik ilinniagaqarsimasut imaluunniit qaffasissumik ilinniagaqarsimasut akornanni, akerlianik inersimasuni ilinniarsimangitsuusunut naleqqiussigaanni. Tassani 'timiga sungiusarneqanngippallaaqigami' kiisalu 'silap qanoq innera aporfusarami' 'inuit ilinniakkaminnik ingerlatsileruttortut akornanni', 'inunni suliffeqarnatillu ilinniagaqanngitsuni (utoqqalinersialinni, inunni sulinngiffeqarallartuni, aammalu ikiorsiissutilinni il.il.) inersimasunut 'ilinniarsimangikkaluarlutik suliffilinnut sanilliullutik patsisiginerusarpaat.

5. Ornitassamukartilluni aalaneq

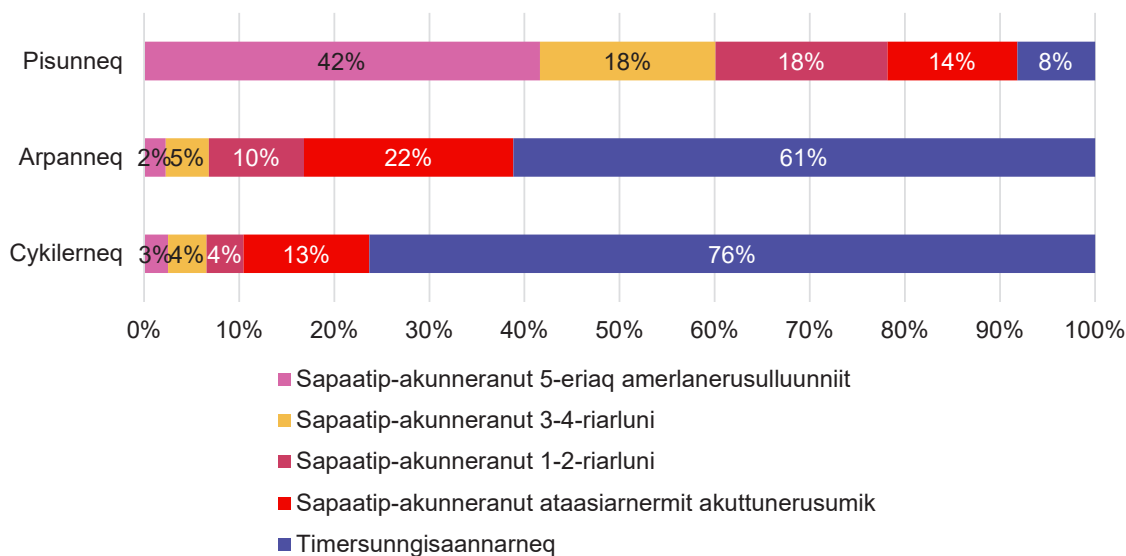

Ornitassamukartilluni pisunneq, cykilerneq arpannerlu soorlu suliffimmukartilluni, ilinniarfiliartilluni, pisiniariartortilluni, sunngiffimmi aallutamukartilluni, paaqqinnittarfimmukartilluni, ilaqtutanut ikinngutinullu pulaarniartilluni ulluinnarni inuppasuit timimik atuinerannut ilaalluinnartarpoq. Taamaattumik inuppasuarut ornitassamukartilluni timimik atuineq ilaalluinnarpoq. Immikkoortumi tulluuttumi Kalaallit Nunaanni inersimasut ornitassaminnukartillutik timimik atuinerat kisitsisilersorneqartussaavoq uani, inuiaqatigiinnilu kikkut ornitassaminnukartillutik timiminnik atuisarnerat nalunaarsorneqarpoq.

Immikkoortoq marlunnut avinneqarpoq. Siullermik sunngiffimmi pisiniarfiliarnermi, paaqqinnittarfiliarnermi, sunngiffimmi aallutanukarnermi, ikinngutinut ilaqtutanullu pulaarniarnermi misissussavagut. Tamatuma kingorna suliffimmukartilluni ilinniarfimmukartilluniluunniit timi atorlugu ornigunnerit kikkunnut atuunnersut sammineqassapput.

Ornitassamukartilluni timimik atuinerit assigiinngitsut pingasut misissorneqarput. Tassalu pisunneq, arpanneq aammalu cykilerneq. Kalaallit Nunaanni inersimasut pisullutik ornitassamukartarnerat nalinginnaasorujussuuvoq. Inersimasut 42 procentiisa nalunaarutigisimavaat sapaatip-akunneranut tallimariartutik akulikinnerusumilluunniit pisuttarlutik, pisiniarfiliarnerminni piniarfimminngaaniillu ingerlagaangamik, paaqqinnittarfimmuttaaq, sunngiffimminni aallutaminnukaraangamittaaq, ikinngutiminnik ilaqtutaminnilluunniit pulaagaqarniaraangamittaaq pisullutik orniguttarput. Misissuinerup takutippaa 8 procentit aammalu 14 procentit pisunngisaannartut sapaatip-akunneranut ataasiarlutik qaqutikkuinnarluunniit pisuttartut. Taava arpannerit cykilernerillu qiviarutsigit paasinarsivoq inersimasut 17 procentii aammalu 11 procentii sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akulikinnerusumilluunniit arpanngikkunik cykilerlutik ingerlaffissaminnukartartut. Uanittaaq aamma maluginiarneqartariaqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut 7 procentii sapaatip-akunneranut pingasoriartutik akulikinnerusumilluunniit arpanngikkunik cykelertartut.

Takussutissiaq 32 – Kalaallit Nunaanni inersimasut pisiniarfiliartillutik, paaqqinnittarfiliartillutik, sunngiffimmini, ikinngutiminnut ilaqtaminnulluunniit pulaarniarlutik ornitassaminnukartillutik pisuttartut, arpattartut cykilettartulluunniit.

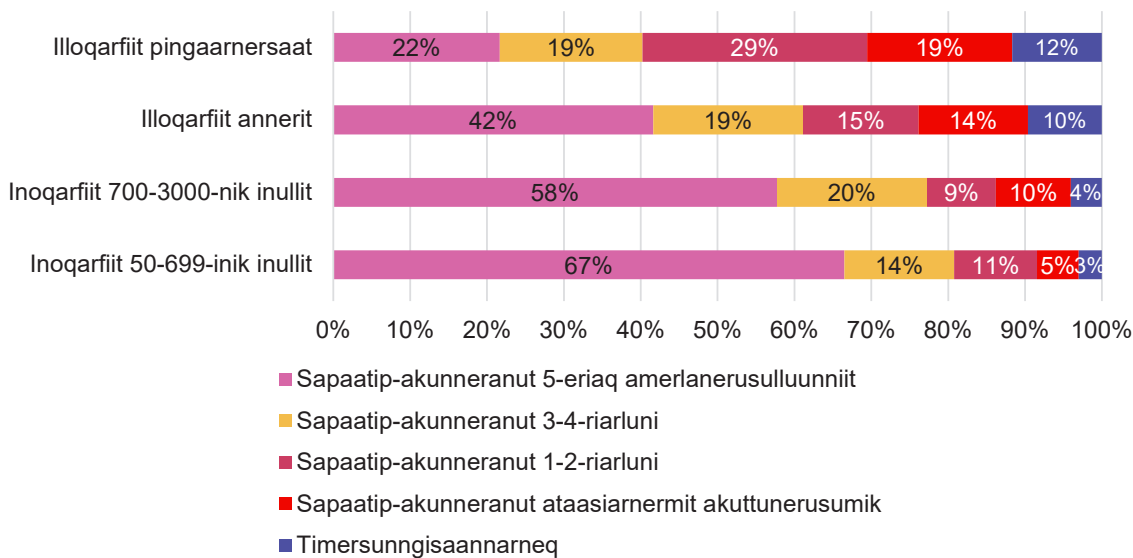

n=1125

Inuiaqatigiinni assigiinngitsut sukumiinerusumik misissuiffigigutsigit taava minnerusumik annerusumilluunniit pisuttoqartarpoq, misissuinermilu assigiinngissuteqartorujussuusoq takuneqarsinnaalluni. Inuit sapaatip-akunneranut tallimariarlutik pisiniarfimmumut, paaqqinnittarfimmumut, sunngiffimmi aallutassanut, ikinngutinukarluni ilaqtannut utimullu pisuttarneq pingasoriaammik atugaanerusartoq inoqarfinni 50-699-inik inulinni (67 procentit) Nuummut sanilliullugit (22 procentit). Tamakkiisumik takuneqarsinnaavoq illoqarfiit nunaqarfillu minnerugaangamik taava inersimasut ulluinnarni pisullutik ornitaminukartarnerat nalinginnaanerusartoq. Tamanna tupaallannartoqanngilaq, pisiniarnissamut, paaqqinnittarfinnut, sunngiffimmi aallutassanut ingerlanissamut aqqutissap qanoq ungasitsigisarnera eqqarsaatigalugu illoqarfinni annerni minnernilu sanilliussissagaanni.

Inernernik nalunaarsuinerit misissoqqissaakkanut tapertaallutik ilaapput, nunaqarfigisat/ illoqarfigisat suuneri aammalu sapaatip-akunneranut pingasoriarluni akulikinnerusumilluunniit pisuttoqartarnera pineqartillugit. Uani misissuinerimi inersimasut akornanni pisuttarnermut sunniutit nalingi annertuut saqqummerput, 'inoqarfiit 700-3000-nik inullit', aammalu 'inoqarfiit 50-699-inik inullit', inersimasut Nuummut sanilliullugit aammalu suaassuseq, ukiut, sulerisuuneq aammalu sumi inunngorsimaneq aallaavigalugit. Taakkununga tunngatillugu misissuinerup takutippaa inuusuttut ornitassaminnut pisunnerujussuusartut 45-59-inik ukiulinnut aammalu 60-inik ukiulinnut utoqqaanerusunullu naleqqiullutik (tabel 21 kakkiussani).

Takussutissaq 33 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sunngiffimmini ornitaminnukartillutik, pisiniarfinnukartillutik, paaqqinnittarfinnukartillutik, sunngiffimmi aallutassaminnukartillutik, ikinngutiminnut ilaquuttaminnullu pulaassatillutik pisuttarnerat, sumi najugaqarneq aallaavigalugu immikkoortitigaapput.

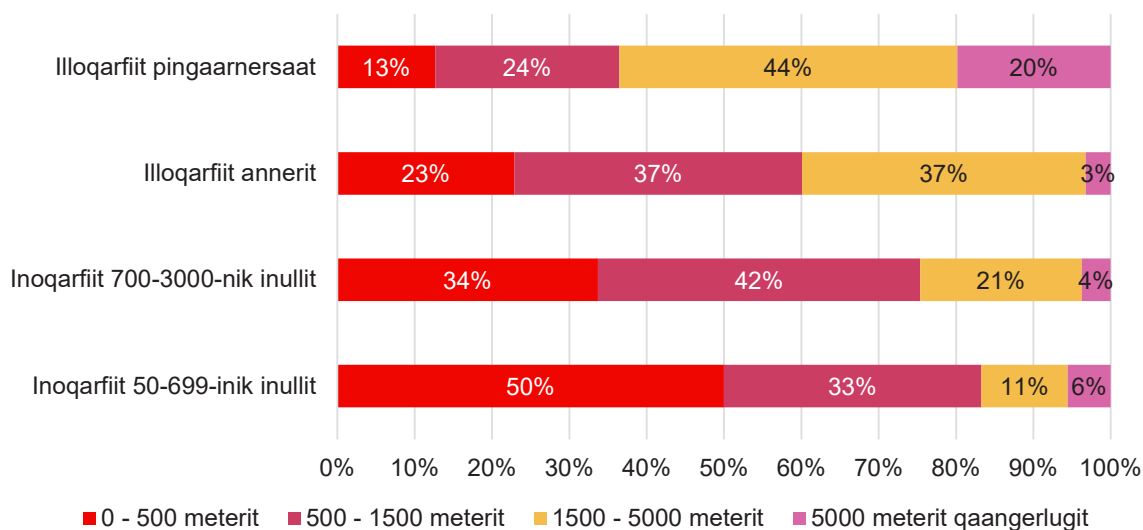
n=1125

5.1 Suliffimmukartilluni ilinniarfimmukartilluniluunniit timi atorlugu orniguttarneq

Misissuinerup ilaatut inersimasut suliffillit ilinniagaqartulluunniit apersorneqarput suliffimminnukartillutik ilinniarfimminnukartillutilluunniit qanoq pisullutillu timiminnik atuitigisarnerannik. Siullermik Kalaallit Nunaanni inersimasut suliffimminniit ilinniarfimminniilluunniit qanoq ungasitsigisumi najugaqarnerat. Tamanna pingaaruteqarpoq misissuinerit arlallit tikkuussimmata ornitassanut ungasissuseq timi atorlugu ornigunnissamut angerlarnissamullu qanoq attuumassuteqartiginersoq apeqqutaasarmat. (Wengel & Troelsen, 2019).

Tupaallannangitsumik angerlarsimaffimmiit suliffimmut ilinniarfimmulluunniit ungasissuseq sumi najugaqarnermut attuumassuteqartorujussuvoq. Taamaattumik inersimasut affaasa (50 procentit) nalunaarutigisimavaat inoqarfinni 50-699-inik inulinniittut angerlarsimaffimminniit suliarternissaminnut ilinniarfimminnukarnissaminnulluunniit 500 meterinik qaninnerusumiittartut. Killormoortuanik inersimasut 'illoqarfiit pingaarnersaanniittut' 13 procentiisa tamanna misigisarpaat. Tamannalu Nuummi takussutissaqarpoq inersimasut affaasa tungaanoortut (44 procentit) angerlarsimaffimminninngaanniit suliffimminnut ilinniarfimminnulluunniit 1500-niit 5.000 meterinik ungasissusilimmiikkamik. Inersimasunut 'illoqarfinni anginerusunut najugalinni' 37 procentit taamatut inissisimasut.

Takussutissiaq 34 – Kalaallit Nunaanni inersimasut najugaqarfinni assigiinngitsuni sisamani angerlarsimaffiminniit suliffimminnut ilinniarfimminnulluunniit ima ungasitsigaat.

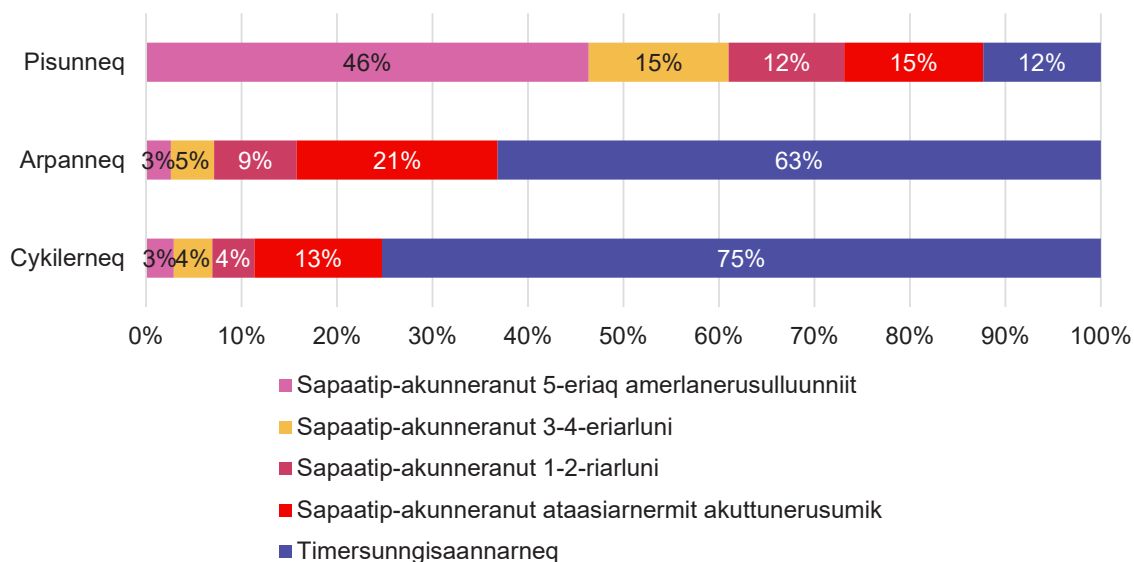

n=872

Peqataasut una akissuteqarfignisimavaat: 'suliffimminnut ilinniarfimminnulluunniit qanoq ungasitsigaat'. Apeqquq pisariaqartunuinnaq taamaallaat apeqquutigineqarpoq. Akissutissat assigiinngitsut sisamaatinneqarput aammalu 'naluara' ilaalluni. Naluara qulaani ilaatinneqanngilaq.

Qanoq akulikitsigisumik pisunneq, arpanneq, cykilernerlu ornitassamukartilluni atorpeqartarnersoq misissoratsigu, taakkua inernerit takussutissiami ataaniittumik takuneqarsinnaapput, Kalaallillu Nunaanni inersimasut affaasa missaasa (46 procentit) suliffimminnut utimullu imaluunniit ilinniarfimminnut utimullu sapaatip-akunneranut tallimariarlutik akulikinnerusumilluunniit ingerlasarnerat takuneqarsinnaalluni. Tassunga ilutigitiillugu akissuteqartut 12 procentii akipput pisullutik suliarortarnatillu ilinniarfimminnukartarnatik. Arpanneq cykilernerlu aamma Kalaallit Nunaanni timimik atuinnermut tamakkiisumut tapertaalluinnarpoq, pisuttarnermulli sanilliullugu annikinnerujussuarmik atugaasarlutik. 17 procentit arpattarput, 11 procentillu sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akulikinnerusumilluunniit cykilerarput suliffimminnut ilinniarfimminnulluunniit. Taakkunannga aamma 8 procentit 7 procentilu, arpattarput cykilerlutillu sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit, aamma inersimasut 63 procentii 75 procentiilu suliarortarlutik ilinniarnerminniluunniit arpattarput cykilerlutilluunniit suliffimminnut ilinniarfimminnulluunniit angerlamullu.

Takussutissiaq 35 – Inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit pisullutik, arpallutik imaluunniit cykilerlutik suliarlorlutillu ilinniarfimminkartartut utimullu aamma taamaaliortartut.

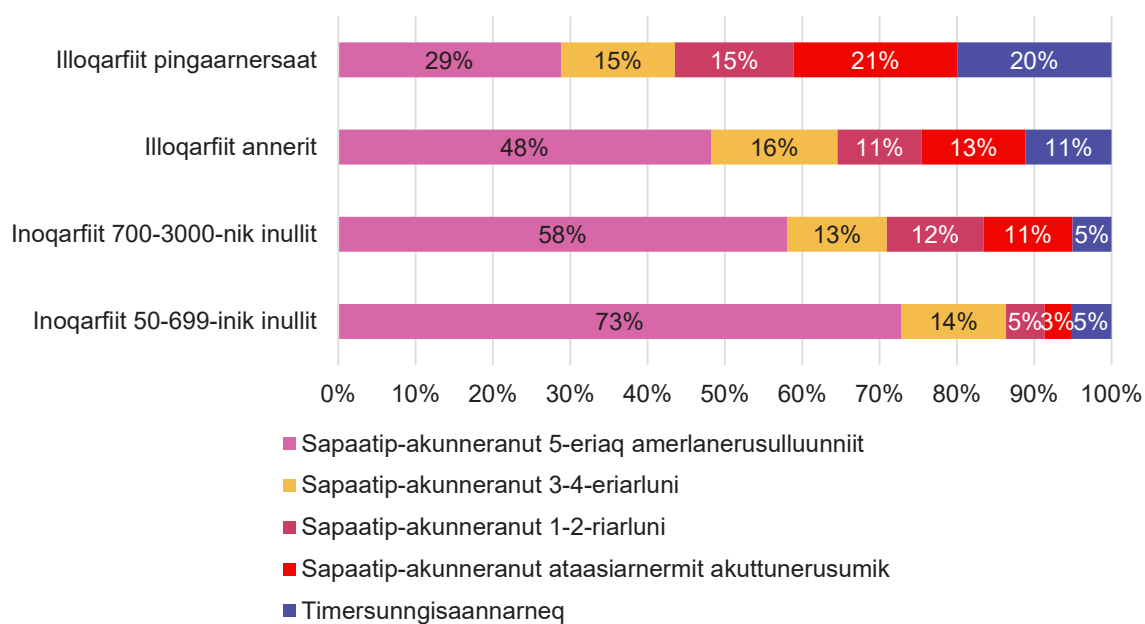
n=872

Inersimasut najugaqarfanni assigiinngitsuni sisamani pisullutik, arpallutillu suliffimminnut ilinniarfimminnut utimullu pisuttartut, cykilerlutik arpattartulluunniit akornanni assigiiartorujussusut takusinnaavarput. Nuummi inersimasut 20 procentii aammalu 21 procentii suliffimminkartillutik ilinniarfimminkartillutilluunniit pisunngisaannartut imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngarnik akuttunerusumilluunniit pisuttarput. Tamanna inersimasunut ikinnerujussuarput 'illoqarfanni annerni atuuppoq (tassa 11 procentini 13 procentinilu), 'inoqarfanni 700-3000-nik inulinni' (5 procentit aamma 11 procentit) aammalu 'inoqarfanni 50-699-inik inulinni' (5 procentit 3 procentillu), pisunngisaannartut sapaatip-akunneranulluunniit ataasiarnermik akuttunerusumik suliffimminnut ilinniarfimminnut utimullu pisuttarput. Tassa 73 procentit, 58 procentit, 48 procentit aammalu 29 procentit ukunani 'inoqarfanni 50-699-inik inulinni', 'inoqarfanni 700-3000-nik inulinni', 'illoqarfanni annerni' aammalu 'illoqarfiit pingaarnersaanni'.

Periarfissat marluk misissuffiginerannut ilanngullugu naatsorsueqqissaarnermi agguaqatigiissitsinermi assigiinngissusiat takuneqarsinnaalertarpoq, tassa akulikinnerusumik akuttunerusumillu pisuttartut, cykilerlutik arpattartullu assigiinngissusiat takuniarlugu. Imaappoq angutit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit pisunnissaat arnanut sanilliullugu naatsorsuutigineqarsinnaannginneruvoq. Taamatutaaq angutit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit pisunnissaat aamma arnanut sanilliullugu qularnerujussuuvoq. Misissuinerutaaq paasinarsisippaa suliffeqarfimmut utimullu taamatutaaq ilinniarfimmut utimullu pisuttarneq inersimasut 'illoqarfanni annerni', inoqarfanni 700-3000-nik inulinni, inoqarfanni 50-699-inik inulinni najugaqartut akornanni takussaannerusartoq, 'illoqarfiit pingaarnersaannut' sanilliullugu,

aammalu suaassuseq, ukiut, suliffik sumilu inunngorsimaneq aallaavigissagaanni (Kalaallit Nunaanni avataanilu). Pisuttarnerit, arpattarnerit cykilerarnerillu suliffeqarfimmut utimullu ilinniarfimmut utimullu 45-59-inik ukiullit aammalu 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu akornanni atugaannginneruvoq, 15-24-nik ukiulinnut sanilliullugu, pineqartut immikkoortinneqarneraniittutulli. (tabel 22 kakkiussami).

Takussutissiaq 36 – Kalaallit Nunaanni inersimasut suliffimminnut utimullu ilinniarfimminnut utimullu pisuttartut najugaqarfimmut agguataarneqarneri.

n=872

6. Sulinermi ilinniarnermilu timimut ilungersunartumik suliaqarneq

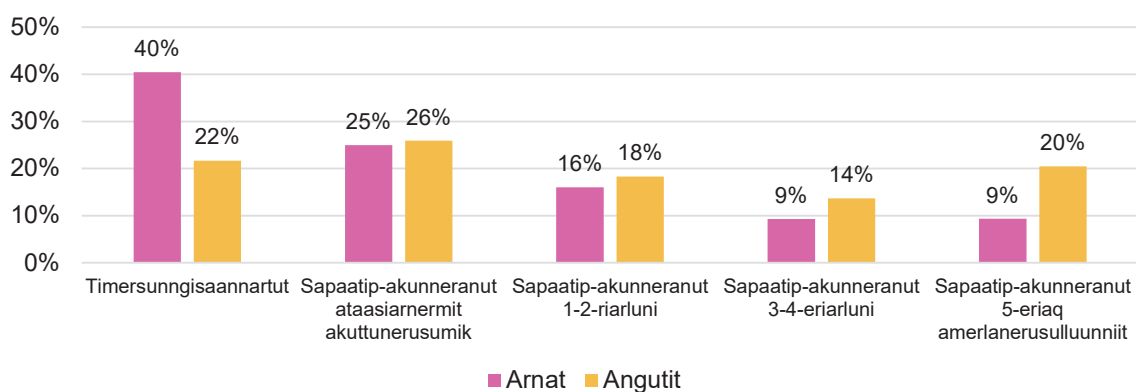

Inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit qanoq timiminnik aallutaqartigisarnerat uani immikkoortumi sammineqarpoq. Immikkoortumi paasiniarneqarpoq Kalaallit Nunaanni inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqartarnersut. Inernerit takutippaat arnat angutillu akornanni, ukiut, suliffik suunersoq najugaqarfilla apeqqutaallutik assigiingissuteqartoq.

Kalaallit Nunaanni inersimasut ataatsimut isigigaanni sisamararterutaat sinnilaarlugit amerlatigisut sapaatip sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit ilinniarnerminnut sulinerminnulluunniit atatillugu timimut ilungersunartumik suliaqartarput (27 procentit). Taakkua 15 procentii, sapaatip-akunnerata ulluni tallimani akulikinnerusumilluunniit timimut ilungersunartumik suliaqartarput. Taakkununga ilanngullugu misissuinerup takutippaa inuiaqatigiinni inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit sapaatip-akunneranut ullormik ataatsimik akuttunerusumik timimut ilungersunartumik suliaqartartut sulinerminnut ilinniarnerminnuunniit atatillugu. Tamaattumik Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni sapaatip-akunneranut ataasiarluni timimut ilungersunartumik suliaqarneq ilinniarnerep nalaani sulinermiluunniit nalinginnaasuvoq.

Misissuinermut ilanngullugu takuneqarsinnaavoq, angutit arnanut sanilliullutik sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit sulinerminni/ilinniarnerminni timimut ilungersunarsinnaasumik aallutaqartartut. Misissuinerullu takutippaa, angutit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit arnanut sanilliullugit timiminnik ilungersuatitsinnginnerusartut (Takuuk tabel 23 kakkiussani).

Takussutissiaq 37 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunarsinnaasumik suliaqartartut.

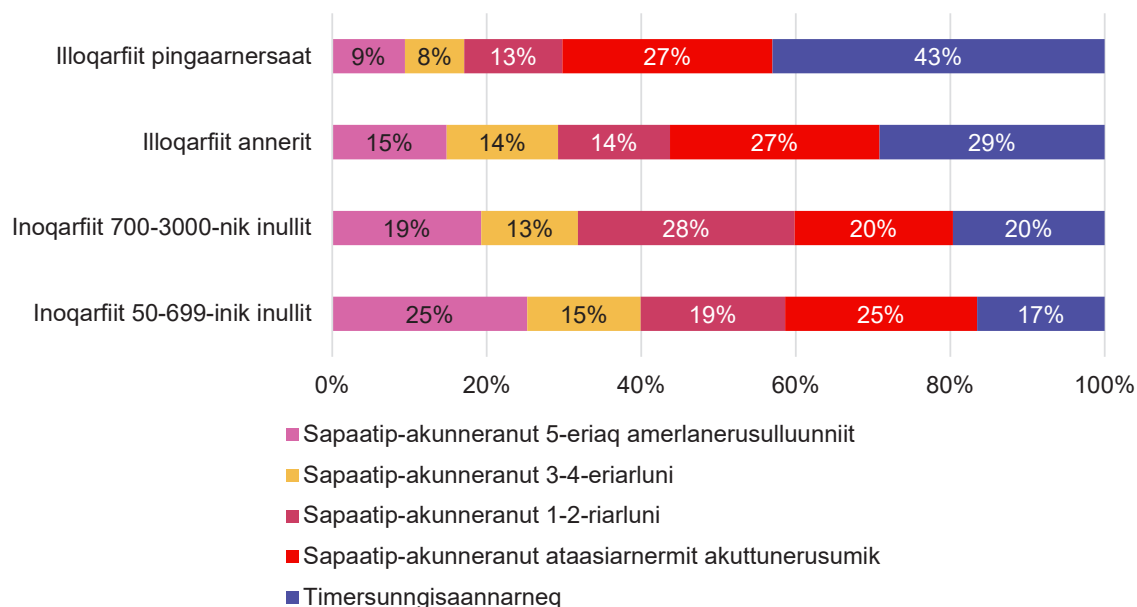

N=947

Nunap immikkoortuani inersimasut sulinerminnut ilinniarnerminnuunniit atatillugu timimut ilungersunartumik suliaqartartut sukumiinerusumik misissussagutsigit, taava assigiinngissuseqartorujussuusoq takuneqarsinnaavoq. 'Illoqarfiit pingaarnersaanni' inersimasut 8 procentiisa aammalu 9 procentiisa, sapaatip-akunneranut 3-4-riarlutik aammalu sapaatip-akunneranut tallimariarlutik sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqartarput. Tamanna inersimasuni illoqarfinni annerni najugaqartuni takussaaneruvoq (14 procentit 15 procentillu), inoqarfinni 700-3000-nik inulinni (13 procentit aamma 19 procentit) kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni (15 procentit aammalu 25 procentit). Tupaallannangitsumik 'illoqarfiit pingaarnersaannut', 'illoqarfinni anginerusuni', inoqarfinni 700-3000-nik inulinni kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni, 43 procentit, 29 procentit, 20 procentit aammalu 17 procentit, timimut ilungersunartumik sulinissaq ilinniarnerminni sulinerminnilu misiginngisaannarpaat.

Tamannalu misissueqqinnerni takussaavoq, suaassuseq, ukiut, suliffik, sumi inunngorsimasuuneq (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) aallaavigissagaanni. Misissuinerup takutippaa inersimasut 'illoqarfinni annerni', inoqarfinni 700-3000-nik inulinni kiisalu inoqarfinni 50-699-inik inulinni sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit inersimasunut Nuummiittunut naleqqiullutik timimut ilungersunartumik suliaqarnerusartut (takussutissaq 23 kakkiussani).

Takussutissaq 38 – Inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqarsimasut najugaqarfiit suunerannut agguataarlugit.

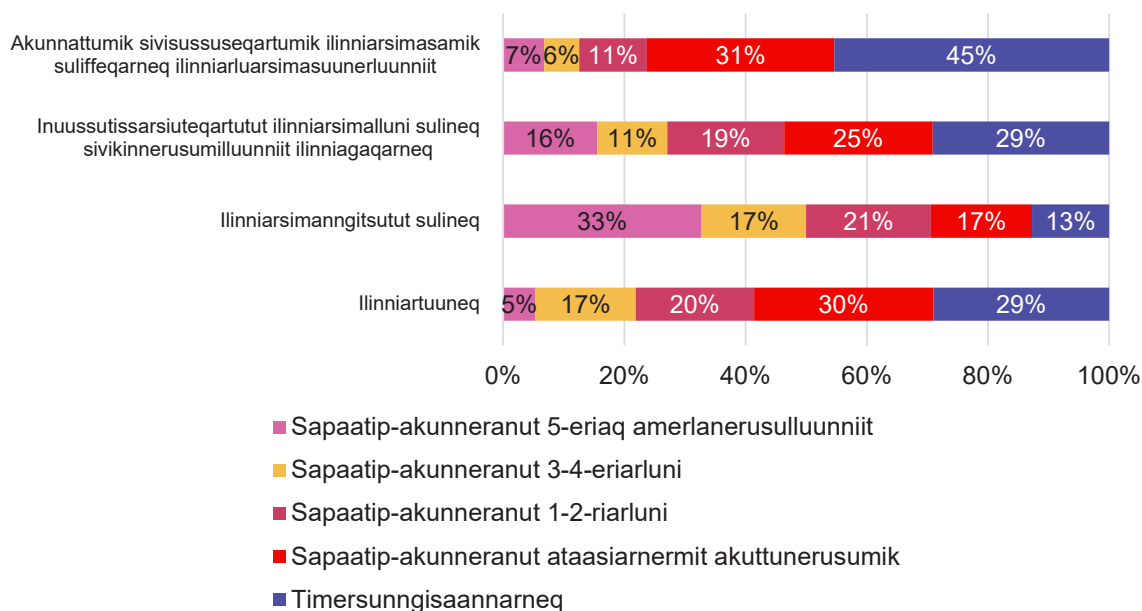

n-Illoqarfik pingaarneq=403, n-illoqarfiit annerit=252, n-inoqarfiit 700-3000-nik inullit=156, n-inoqarfiit 50-699-inik inullit=135

Ilinniarsimasap suunerata sunniutai qiviassagutsigit taava misissuinerup inernera assigiinngissutsinik annertuunik takussutissiivoq. Inersimasut sisamaagaangata pingasut 'akunnattumik sivisussuseqartumik sivisunerusumilluunniit ilinniarnertuujusut' misiginngisaannarpaat (45 procentit) imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerusumik (31 procentit) misigisarpaat timimut ilungersunartumik suliaqarneq. Inersimasut 'ilinniagaqaratik sulisut' 13 procentiisa aammalu 17 procentiisa misiginngisaannarpaat imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerusumik timimut ilungersunartumik suliassaqaartinneqartarput. Timimut ilungersunarsinnaasuumik sapaatip-akunneranut tallimariarluni suli amerlanerusoriarluni eqimattani ukunani misigineqartarpoq 'ilinniakkaminnik ingerlatsisut' (5 procentit), inersimasunili 'ilinniarsimanatik suliffeqartuni' tamanna tallimariaataanik arfinileriaataanilluunniit annertuneruvoq (33 procentit).

Taava suaassuseq, ukiut, najugaqarfik kiisalu sumi inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) aallaavigalugit misissuigutta takuneqarsinnaavoq, Kalaallit Nunaanni inersimasut timimut ilungersunarsinnaasuumik suliaqartut sapaatip-akunneranut pingasoriartut akulikinnerusumilluunniit suliaqarnissaminnut periarfissakinnerusartut, 'ilinniakkaminnik ingerlatsinerminni', 'ilinniarsimanatik suliffeqarnerminni imaluunniit sivikitsumik ilinniagaqarsimagunik' imaluunniit 'akunnattumik sivisussusilimmik ilinniagaqarsimagunik imaluunniit ilinniagartuunerusimagunik' inersimasunut 'ilinniarsimanatik sulisuninngaanniit' naleqqiullutik. (tabel 23 kakkiussani).

Takussutissaq 39 – Inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit ilungersunartumik suliaqarsimasut suliffiup suuneranut agguataarlugit.

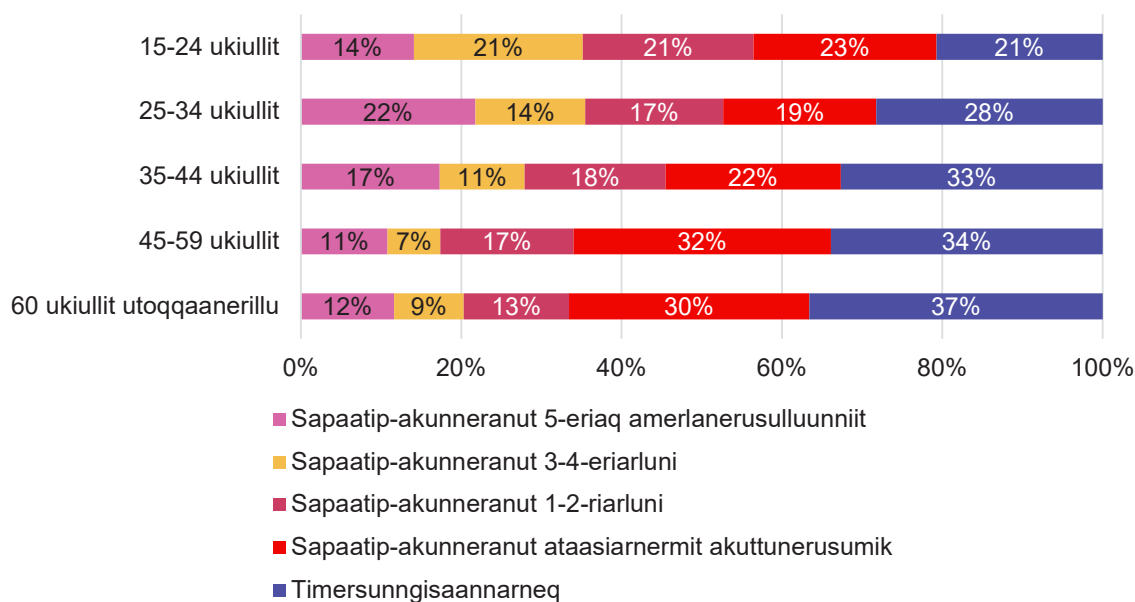

n-ilinniarnernup nalaani=116, n-i ilinniagaqarnani sulineq=189, n-inuussutissarsiummik ilinniagalik sivikinnerumiluunniit ilinniarsimasooq=356, n-akunnattumik sivisussuseqartumik ilinniagalik imaluunniit ilinniagartooq=285

Inersimasut ukiui aallaavigissallugit aamma pingaaruteqarput, sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqarlutik misigisaqarsimanissamat tunngatillugu. Misissuinermi paasinarsivoq 45-59-inik ukiullit pingasuugaangata marluk (66 procentit) aammalu 60-inik ukiullit utoqqaanerusullu (67 procentit) misigisimangisaannarpaat imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerninngaanniit akuttunerusumik sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqarnissartik misiginikuullugu. Tassunga tunngatillugu misissuinerup takutippaa, pingaartumik 25-34-nik aammalu 35-44-nik ukiullit sulinerminni ilinniarnerminniluunniit arlaleriarlutik sapaatip-akunneranut tallimariarlutik akulikinnerusumilluunniit timimut ilungersunartumik suliaqartartut.

Suiaassuseq, najugaqarfik, suliffik aammalu sumi inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) taava naatsorsueqqissaarnikkut takuneqarsinnaaqaq 45-59-inik ukiulinnut tunngatillugu inernerit immikkooruteqartut. Taamatut ukiullit akornanni sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit timimut ilungersunartumik suliaqarnissaat ilimanaateqannginnerujussuovoq 15-24-nik ukiulinnut naleqqiullugit (Takoqqiguk tabel 23 kakkiussani).

Takussutissiaq 40 – Inersimasut sulinerminni ilinniarnerminniluunniit timimut ilungersunartumik suliaqartartut ukiunut agguataarlugit.

n-15-24-nik ukiullit=127, n-25-34-nik ukiullit =260, n-35-44-nik ukiullit 204, n-45-59-inik ukiullit =268, n-60-inik ukiullit utoqqaanerillu=87

7. Angerlarsimaffimmi timimik aalatitsisarnerit

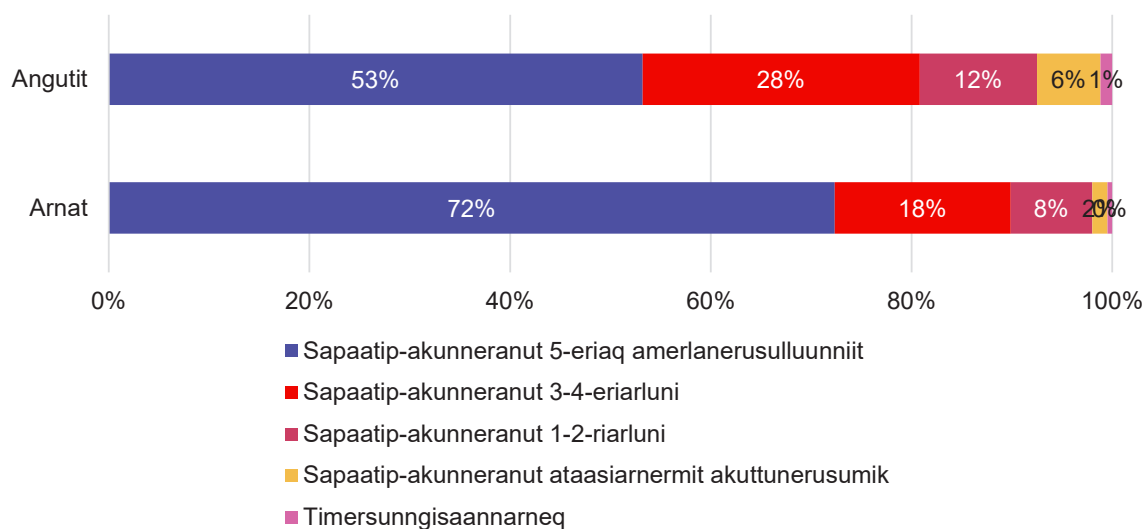

Misissuinermi angerlarsimaffimmi timimik aalatitsisarneq timi atorlugu suliassanut taamaallaat killiligaavoq. Apeqqutini akiortugassani Kalaallit Nunaanni inersimasut aperineqarput qanoq akulikitsigisumik 'igallutik, nerrivii-aallutik erruillutillu', 'eqqiaasarnersut,' 'atisanik errorsisarnersut' angerlarsimaffimmi suliassanik allanik suli-aqartarnersut'. Immikkoortumi takussutissaqaqaaq inersimasut qanoq akulikitsigisumik timip atoneranut aalatinneranullu attuumassuteqartunik suli-aqartarnersut. Agguaqatigiissitsillunilu misissuinerit inernerit pingaaruteqartut nalunaarusiami erseqqissaatigineqartarput.

'I-ganeq, nerrivii-aaneq erruinerlu' arnat inersimasut sisamaagaangata taakkunannga pingasunit isumagineqartarput sapaatip-akunneranut tallimariarluni akulikinnerusumilluunniit (72 procentit) angutitut inersimasunut sanilliussigaanni taakkua affaasaa missaat (53 procentit) isumaginnittartut. Arnat 'igallutillu, nerrivii-aallutillu erruisarnerisa' angutitut sanilliullugu akulikinnerunera takuneqarsinnaavoq, angutit 7 procentii nalunaarsimammata 'iganeq, nerrivii-aaneq erruinerlu' isumaginngisaannarlugu imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerusumik isumaginnittarlutik, arnat inersimasut taamatut akisimasut 2 procentiusut.

Misissukkat agguaqatigiissillugit suaassuseq, ukiut, najugaq, sulerisuuneq aammalu inunngorfik (Kalaallit Nunaanni avataanilu) aallaavigigaanni takusinnaavarput angutit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit iganissamat, nerrivii-aanissamat erruinissamullu ilimanassusiat arnanut sanilliullugit annikinnerujussuusut. Misissueqqissaarnerup aamma ilanngullugu takutippaa 25-34-nik aammalu 35-44-nik ukiullit 15-24-nik ukiulinnut sanilliullutik tamakkuninnga suli-aqartartut. Ilanngullugu takuneqarsinnaavoq inersimasut 'illoqarfinni annerni', inoqarfinnut 700-3000-nik inulinni kiisalu inoqarfinnut 50-699-nik inulinni sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit igasartut, nerrivii-aasartut erruisartut Nuummi najugalinnut sanilliullutik.

Takussutissiaq 41 – Arnat angutillu angerlarsimaffimmini igasartut, nerriviasartut erruisartullu sapaatip-akunnerata ingerlanerani akuttunerumilluunniit.

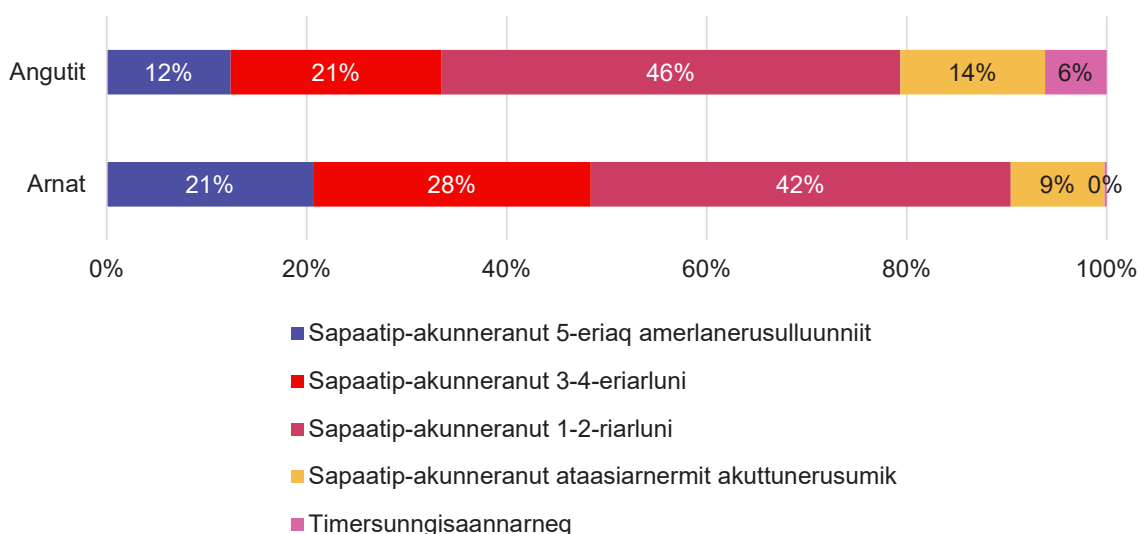

N=1.153

Tamaasa katikkaanni arnat affaasa amerlaqataat nalunaaruteqarsimapput angerlarsimaffimmini 'eqqiaasuusarlutik' sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit (49 procentit). Taama iliortarput angutit pingasuugaangata ataaseq (33 procentit). Tassunga ilanngullugu misissuinerup takutippaa angutit 20 procentii arnallu 9 procentii 'angerlarsimaffimmini eqqiaaneq' ajortut imaluunniit sapaatip-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerumik eqqiaasartut.

Misissuinerup aamma takutippaa, angutit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit asaanissaanut ilimanassusia arnanut sanilliullugu annikinnerujussuusoq aamma ukiut, najugaqarfiup qanoq ittuunera, sulerisuuneq, sumilu inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataaniluunniit) aallaavigalugit misissoraanni. Misissuinerup aamma takutippaa 25-34-nik ukiullit, 35-44-nik ukiullit aammalu 45-59-inik ukiullit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit eqqiaanissaat 15-24-nik ukiulinnut sanilliullugit annertunerujussuusoq. Sumi najugaqarneq aallaavigissagaanni taava inersimasut akornanni inoqarfinni 50-699-inik inulinni inersimasut angerlarsimaffimmini sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit eqqiaanissaat inersimasunut 'illoqarfiit pingaarnersaanni' najugaqartunut naleqqiullugu akulikinnerujussuusoq. Inersimasut 'inuussutissarsiummik ilinniagaqarsimasut sivikinnerumilluunniit ilinniarsimasut' kiisalu inersimasut 'akunnattumik sivisussulimmik ilinniarsimasut ilinniagartuulluunniit' sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit asaanissaat ilimanannginneruvoq inersimasunut 'ilinniagaqarnatik suliffilinnut sanilliullutik'. Misissueqqissaarnerup taamaalilluni takutippaa, Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerumilluunniit eqqiaanissaanut ilimanassusia annikinnerujussuusoq Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunut naleqqiullugu (tabel 24 kakkiussani).

Takussutissiaq 42 – Arnat angutillu angerlarsimaffimmini sapaatip-akunnerata ingerlanerani akuttunerumilluunniit eqqiaasarnerat.

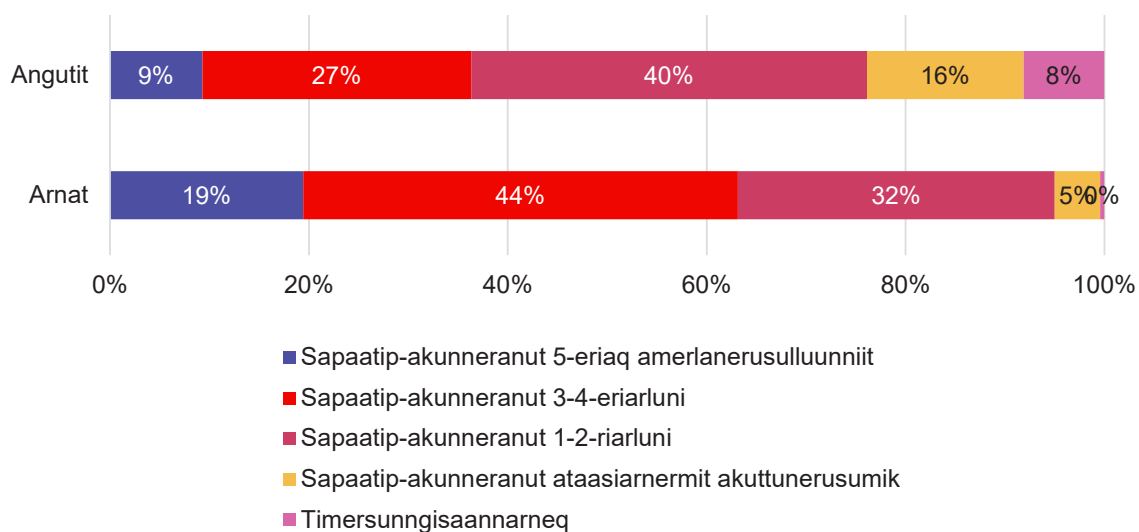

N=1.153

'Errorsineq' angerlarsimaffimmi suliassat ilagaat arnanit angutitut sanilliullugu isumagineqarnerusartoq. Arnat pingasuugaangata marlungajalluunnaat sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit 'errorsisarput' (63 procentit), angutit pingasuugaangata ataaseq sinnilaarlugu amerlassusillit (36 procentit) errorsisartut. Misissuinerup takutippaattaaq angutit amerlanerujussuit 'errorsinngisaannartut' sapaatilluunniit-akunneranut ataasiarnerminngaanniit akuttunerumik arnanut naleqqiullutik errorsisartut (tassa 24 procentit angutilli 5 procentit).

Misissuinerunik paasinarsivoq arnat sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit errorsinissamat ilimanassusiat naatsorsuutigineqarsinnaasoq, angutitut sanilliullugu – ukiut, sumi najugaqarneq, sulerisuuneq, sumilu inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataanilu) sanilluutissagaanni. Misissuinerup aamma takutippaa inersimasut 60-inik ukiullit utoqqaanerilluunniit sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit 'errorsinissaat' 15-24-nik ukiulinnut sanilliullugu appasinnerusoq. Taamatuttaaq inersimasut Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit asaanissaat inersimasunik Kalaallit Nunaanni inunngorsimasunut sanilliullugu annikinnerujussuusoq paasinarsivoq, misissuinermit uuttuutit pingajuisa misissoreernerisigut (tabel 24 kakkiussani).

Takussutissaq 43 – Inersimasut arnat angutillu sapaatip-akunnerata ingerlanerani akuttunerusumilluunniit errorsisarnerat

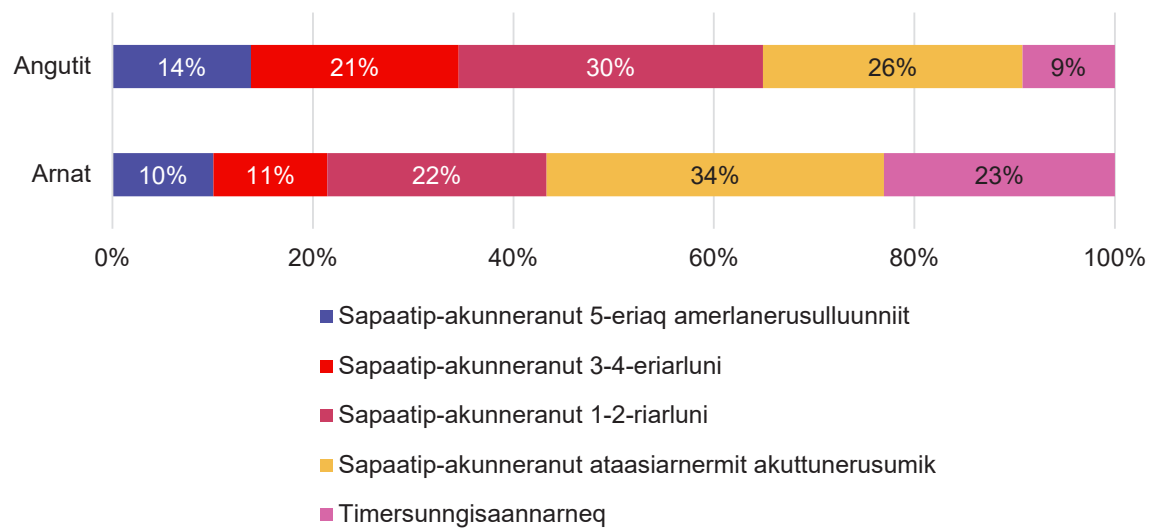

N=1.153

'Igasarnerit, nerriviiqaanerit, erruinerillu', 'eqqiaanerit' aammalu 'errorsinerit' angerlarsimaffimmi timi atorlugu suliassaasut arnanit isumagineqarnerusartut, akерlianik misissuinerup takutippaa assersuutigalugu illup aserfallatsaalerneqarnera iluarsartuunna, umiatsiaq aammalu angallataasartut, qimmit isumagineri, pisat salinneri allallu 'nammineq suliassaasut' angutinit isumagineqarnerujussuusartut. Taamaasilluni angutit 35 procentiisa sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit angerlarsimaffimmi timi atorlugu suliassat arnanut sanilliullugit 21 procentimik sularinerusarpaat. Taakkununga ilanngullugit arnat 23 procentiisa angutillu 9 procentiisa isumaginngisaannaraat.

Suliassat assigiinngitsut minnerpaaffilerlugit annerpaaffilerlugillu misissoraanni, taava agguaqatigiinnerisa takutippaat angerlarsimaffimmi assassorluni suliassat angutinit sularineqarnissaat annertunerujussusoq, angutillu sapaatip-akunneranut pingasoriarlutik akulikinnerusumilluunniit arnanut sanilliullutik sularinerusaraat aamma ukiut, sumi najugaqarnerit, sulerisuuneq sumilu inunngorsimaneq (Kalaallit Nunaanni avataanilu) aallaavigissagaanni. Misissuinermit uuttuutit allat allaanerusumik takutitsinngillat (tabel 24 kakkiussani).

Takussutissaq 44 – Arnat angutillu angerlarsimaffiminni suliaqartartut soorlu illup, umiatsiap, angallatit aserfallatsaalerneqarneranik iluarsartuunneranillu kiisalu qimmilerinermik, pisat salinnerannik allanillu nammineerluni aaqqissugassanik.

N=1.153

8. Sivisuumik nappaateqarnerup innarluuteqarnerullu kinguneri

Apeqqutitut akiortugassanut ilanngullugu akissuteqartut apeqqutinik ataasiakkaanik peqqissutsimut tunngasunik akissuteqaqqusaallutik aamma qinnuigineqarput. Apersuineq taamaalilluni Kalaallit Nunaanni inersimasut sivisunerusumik nappaateqartut innarluuteqartulluunniit (aaqqinneqarsinnaanngitsumik nappaatillit, timimik tamakkiisumik atuisinnaajunnaarsimasut, innarluutillit, tusilartut isigiarsuttut, isuliortaatsimikkut nappaatillit, inuuniarnerminni akornuserneqarsimasut innarluutillilluunniit). Akiortuisut sivisunerusumik nappaateqartutut innarluuteqartutulluunniit nalunaaruteqarsimasut, qinnuigineqarput ajoqutertik sunngiffimminni timiminnik aallutaqarnissaminnut qanoq sunniuteqartigisarnera pillugu nalileeqqullugit.

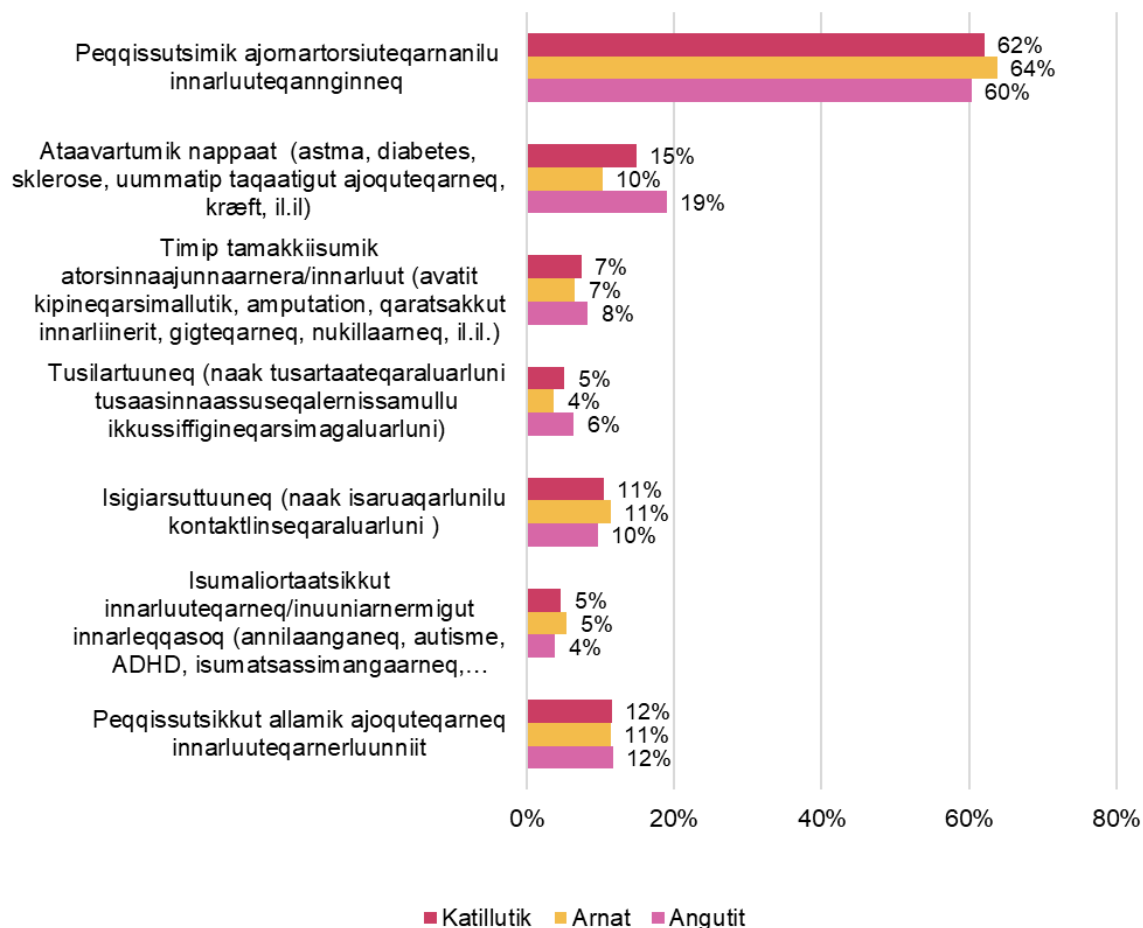
Immersugassami aamma inersimasut Kalaallit Nunaanniittut timimikkut isumaliortaatsimikkullu qanoq peqqissuseqartiginasorinerlutik nalileeqquneqarsimapput. Inernerittaag taakkua immikkoortumi uani saqqummiunneqartussaapput. Peqataasut aamma qanoq timimikkut isumaliortaatsimikkullu qanoq peqqitsigisorinerlutik kisitsisit tallimat atorlugit nalileeqquneqarsimapput. Taamatut periuseqarluni aperineq nutaajungilaq, ilisimatusartartullu arlallit atortareerpaat, timip isumaliortaatsillu peqqissusii misissuinerne arlalinni eqqumaffiginninnermi atorneqartareeramik. (Pilgaard & Rask, 2016; Ahmad et al. 2014).

Immikkoortuni tulliuttuni nalilersueriaatsit arlallit atorlugit Kalaallit Nunaanni inersimasut sivisuumik nappaateqartuusut innarluutillillu pillugit nalilersuinerit takuneqarsinnaapput. Kalaallit Nunaanni inersimasut nalinginnaasumik qanoq peqqitsiginerannik naliliineq takutinneqassaaq. Inernerisali atuarnerni pingaaruteqarpoq tikkuassallugu misissuinerne Kalaallit Nunaanni inersimasut ingammik sivisunerusumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqartut innarluuteqartulluunniit inuiaqatigiinni inersimasut nalinginnaasumik peqqissusillit misissuiffigineqarneranni peqataatinneqarpallaarsimanaviangimmata.

8.1 Sivisuumik peqqissutsimikkut ajornartorsiutillit innarluutillillu

Misissuinerne peqataasut 62 procentiisa nalunaarutigaaq 'peqqissutsimikkut sivisunerusumik atuuttumik ajornartorsiuteqaratillu innarluuteqartuunatik'. Misissuinerne arnat angutillu assigiinngissuteqalaartut paasinarsivoq tassa arnani 64 procentiugami angutinilu 60 procentit. Kalaallit Nunaanni inersimasut katillugit 15 procentiisa nalunaarutigaaq, 'aaqqinneqarsinnaanngitsumik nappaateqarlutik', 11 procentit 'isigiarsuttuusut' aammalu 5 procentit 'tusaaniarnermikkut innarluuteqartuusut'. 7 procentit 'timimikkut tamakkiisuugunnaarsimapput' aammalu 5 procentit 'isumaliortaatsimikkut akornuteqarput/ingerlalluarnissaminnut akornuteqarput'. Misissuinerne angutit arnallu assigiinngissutaat annerpaaq paasinarsivoq tassaasoq 'aaqqinneqarsinnaanngitsumik nappaateqarlutik', arnallu 10 procentit taamatut nalunaaruteqartut, angutit 19 procentii taamatut nalunaaruteqaramik.

Takussutissiaq 45 – Kalaallit Nunaanni inersimasut sivisunerusumik atuuttumik peqqissutsimikkut eqqugaasimasut innarluuteqartulluunniit.

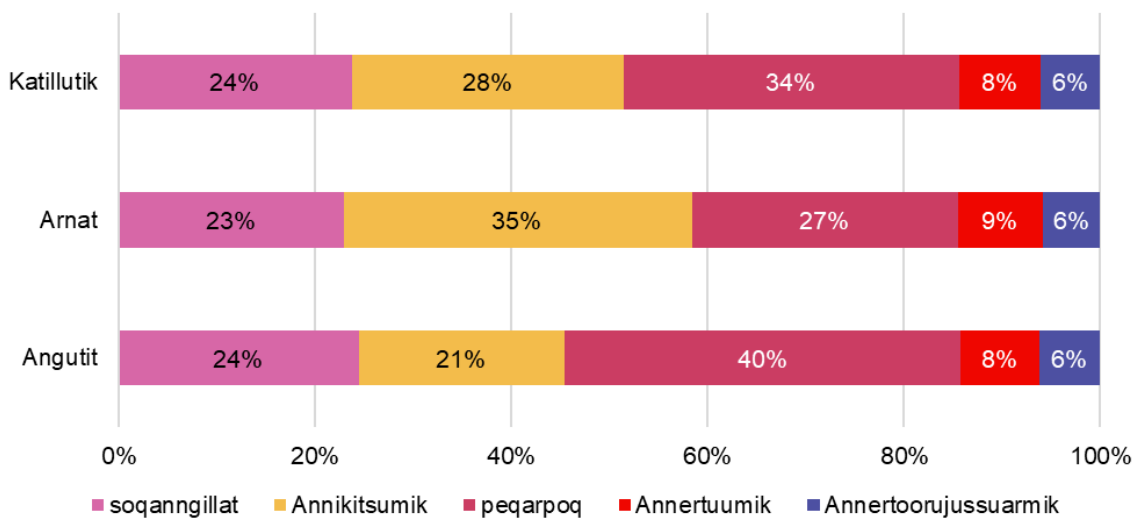

N=977

Akissuteqartut timimik killeqalersimasumik atuisinnaajunnaarnerit sumik peqquteqarnera pillugu arlalinnik akissuteqarsinnaasimapput. Apeqqullu ima nipeqarpoq: 'Sivisunerusumik atuuttumik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarpit innarluuteqarpilluunniit?'

Sivisuumik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnerit innarluuteqarnerillu inuup sunngiffimmini timimik aalatitsinerunissaanut qanoq kinguneqartarnerisuk sukumiinerusumik misissuiffigutsigu taava misissuinerup takutippaa, 24 procentiisa peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnerit innarluuteqarneritilluunniit sunngiffimmi timimikkut aallutaqarnissamut ajoqutaasutut misigineq ajoraat. Aammali illuatungaani akissuteqartut 6 procentiisa aammalu 8 procentiisa misigisarpaat sunngiffimmi timiminnik atuinissaminnut peqqinnermikkut ajornartorsiutertik innarluutertilluunniit 'annertoorujussuarmik' aamma 'annertuumik' aporfusartoq. Inersimasut akornanni minnerusumik annerusumilluunniit aporfeqartutut misigisimasartuni arnat angutillu akornanni assigiinngissuteqartorujussuuvoq. Tassa arnat 27 procentiisa killilersimaarutigisarpaat aammalu 35 procentiisa annikinnerusumik killilersimaarutigisarlugu, angutinut kisitsisit taakkua 40 procentiupput 21 procentiullutillu.

Takussutissiaq 46 – Inersimasut sivisuumik peqqissutsimikkut ajornartorsiornerisa innarluuteqarnerisalu kingunerisaanik sunngiffimminni timiminnik aallutaqarnissaminnut aporfeqartitaanerisa agguataarneqarnerat.

N=329

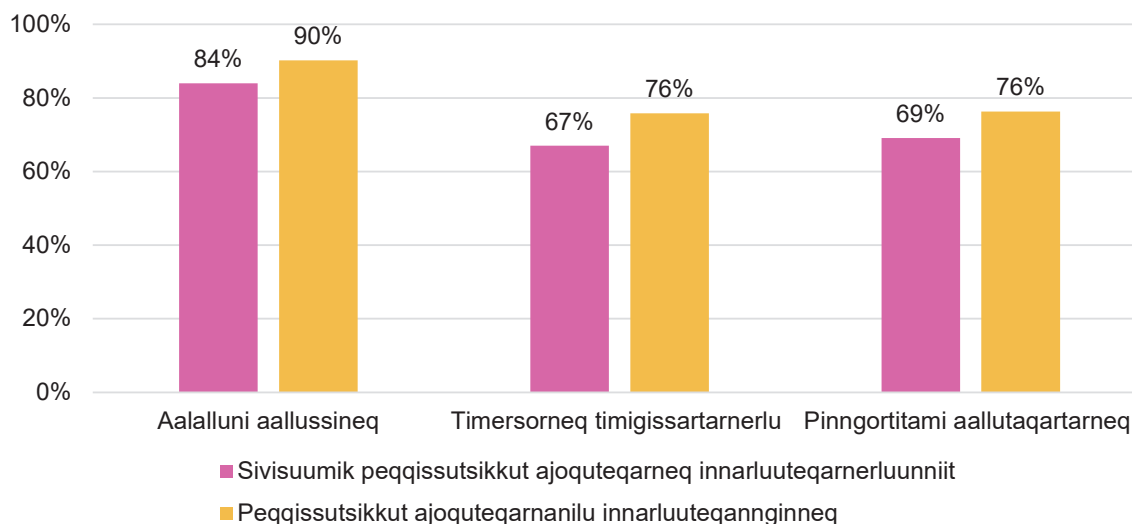
Akissuteqartut sivisuumik peqqissutsiminnik aporfeqartutut misigisimasut innarluutillillu kisimik ima aperineqarput 'Sivisuumik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnivit innarluuteqarnivilluunniit sunngiffinni timersornermik aallutaqarnissat qanoq aporfeqartitsigivaa?'

Nalilersueqqissaarnerit takussutissaqartippaat innuttaasut ikinnerit sivisuumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqartut innarluuteqartulluunniit, 'aalallutik aallutassanik', timersornermik timigissarnermillu aallutassanik' kiisalu 'pinngortitami aallutassanik' innuttaasunut allanut naleqqiullugit annikinnerusumik aallussisartut. Kisitsisinnngorlugu inersimasut sivisuumik peqqissutsikkut ajornartorsiunngikkunik innarluuteqartut 6, 9 aamma 7 procentpointinik ikinnerusunik 'aalanermik aallutaqarnermik', 'timersornermik timigissarnermillu aallutaqarnermik' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarnermik' aallussisuupput inersimasunut sivisuumik peqqinnissaminnik ajornartorsiuteqanngitsunut naleqqiullugit. Imaappoq inersimasut sivisunerusumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqartut innarluuteqartullu, sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akulikinnerusumilluunniit sunngiffimminni timiminnik aalatitsillutik aallutaqartartut inersimasunut taamatut inissisimannngitsunut sanilliullugit ikinnerujussuupput. Inuit peqqissutsimikkut sivisunerusumik ajornartorsiuteqanngitsut ajornartorsiuteqartullu akornanni assigiinngissuseq annertunerujussuovoq timersorlutillu timigissartartuni (9 procentit) allanut tassalu aalanermik aallutaqartartuni aammalu pinngortitami aallutaqartartuni (6 procentit aammalu 7 procentit).

Taakkua assigiinngissutsit pissutaallutik naatsorsueqqissaarnikkut kisitsisit assigiinngitsut agguaqatigiissitsinissamut atugassat assut assigiinngissuteqassammata, peqqissutsiminnik ajornartorsiuteqartut ajornartorsiuteqanngitsut aammalu innarluutillit innarluuteqanngitsullu assigiinngissutaat annertoq tikkuaruminaappoq, tassa sunngiffimmi timimik aallussinissamut periarfissaq 'aalanermik aallutaqarneq', timersorneq timigissarnerlu aammalu 'pinngortitami aallutaqarneq pineqartillugit (tabel 25 kakkiussani). Tamatumunngalu pequtaavoq inuit sivisuumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqartut innarluuteqartullu uani misissuinermi

peqataasut ikippallaaqimmata sukumiinerusumik assigiiaannginnerisa nalilersuiffiginissaannut allaat atorneqarsinnaanatik.

Takussutissiaq 47 – Kalaallit Nunaanni inersimasut aalaakkaasumik timiminnik aallutaqartartut, peqqissutsimikkut innarluummilluunniit ajoqutillit ajoquteqanngitsullu agguataarneqarnerat.

N=977

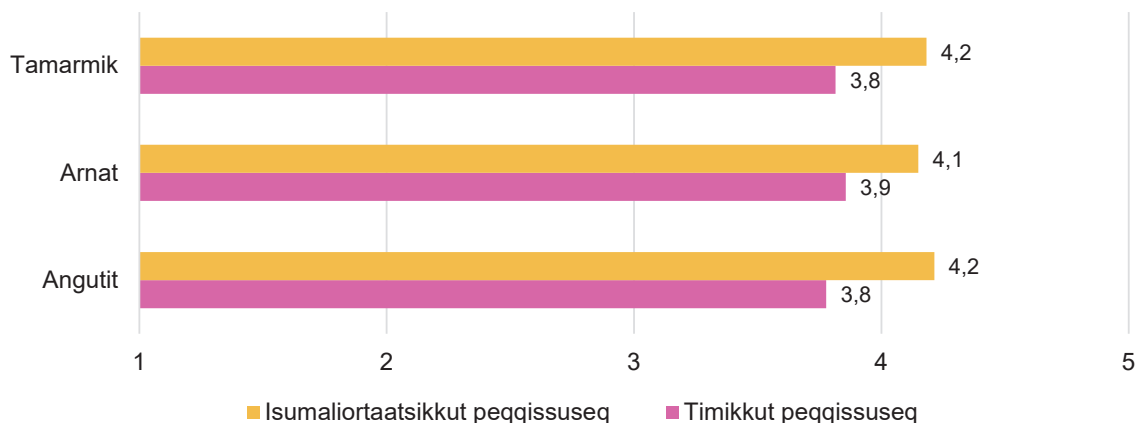
'Aalalluni aallutaqarsinnaaneq', 'timersorneq timigissartarnerlu', kiisalu 'pinngortitami aallutaqarneq' suunerannik nassuiaassutaasoq nassaassaavoq immikkoortumi uani 'Kalaallit Nunaanni inersimasut timiminnik aalatitsinerminni aalaakkaasumillu aallutaqartarnerminni ileqqui'.

8.2 Timikkut isumaliortaatsikkullu peqqissuseq

Apeqqutit atorlugit Kalaallit Nunaanni inersimasut timimikkut isumaliortaatsimikkullu peqqissusiat pillugu nammineq qanoq peqqitsiginermik naliliineq tunngavigalugu nalunaarsukkanik ilisimasanik katersisoqarsimanera taaneqareerpoq. Kisitsisit 1-5 atorlugit (ajortorujussuarmiit ajunngitsorujussuarmut) naliliilluni kisitsimmik taasisoqaqqusisimaneratigut. Immikkoortumi tullinnguuttumi inerneru saqqummiunneqassapput, tassani suaassuseq, ukiut aammalu imminut qanoq peqqitsiginermik naliliineq sukumiinerusumik iserfigissallugit. Tassunga ilanngullugu qanoq peqqitsiginertut isiginermiit sivisunerusumik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarnerup innarluuteqarnerullu aalaakkaasumik sunngiffimmi timi atorlugi aallutaqarnissamut tunngatillugu qanoq imminnut atassuteqartigineri pineqarputtaaq.

Takussassiaq ataaniittoq atorlugi misissueqqissarnermi takutinneqarpoq arnat angutillu isumaliortaatsimikkut timimikkullu qanoq peqqitsiginerminnik isiginninersut kisitsisit 1-5 toqqaassutigisarlugit. Arnat angutillu isumaliortaatsimikkut peqqissusertik 4-mik annerutilaarpaat (tassa 4,1 aamma 4,2), timikkut peqqissutsimik tamakkiisumik naliliineq 4 ataatilaaraa (tassa 3,9 aamma 3,8).

Takussutissiaq 48 – Kalaallit Nunaanni inersimasut isumaliortaatsikkut timikkullu peqqissusiat.

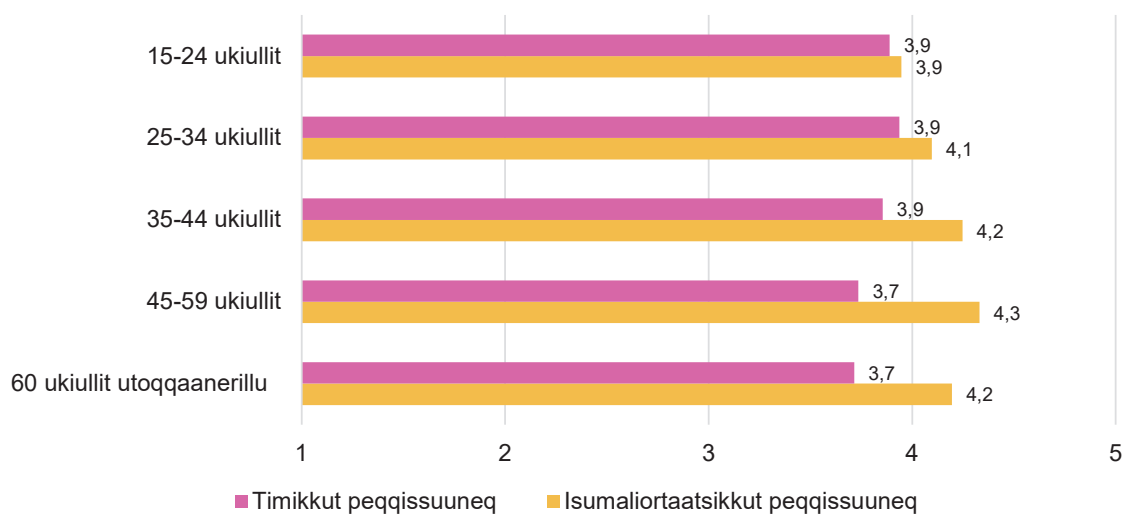

N=953

Apeqqutinik akissuteqartut qinnuigineqarput timikkut isumaliortaatsimikkullu peqqissusertik naliliiffigissagaat kisitsisit tallimaasut atorlugit. 'Likert-skala' 'ajortorujussuarmit' (1) 'ajunngitsorujussuarmit' (5).

Ukioqatigiiaat aallaavigalugit isumaliortaatsikkut timikkullu peqqissusimik imminut qanoq nalilerneq misissussagutsigu, taava misissuinerup takutippaa isumaliortaatsikkut peqqissutut imminnut isiginerpaajusartut 35-44-nik, 45-59-inik aammalu 60-inik ukioqalereersut utoqqaanerillu ukioqatigiiaanut 15-24-nik aammalu 25-34-nik ukiulinnut sanilliullugit (tassa 4,2, 4,3 aamma 4,2 illuatungaani 3,9 aamma 4,1). Killormut timimikkut peqqissutut isigineq ukiut ingerlanerini appariorpoq, appasinnerpaajullunilu 45-59-inik aammalu 60-inik ukiulinni utoqqaanerusunilu, qaffasinnerpaajullunilu 15-24-nik, 25-34-nik aammalu 35-44-nik ukiulinni (tassa 3,7 aammalu 3,7 akianiillutik 3,9, 3,9 aammalu 3,9).

Takussutissiaq 49 – Kalaallit Nunaanni inersimasut isumaliortaatsimikkut timikkullu peqqissusiat ukioqatigiiaanut tallimanut agguataarlugu.

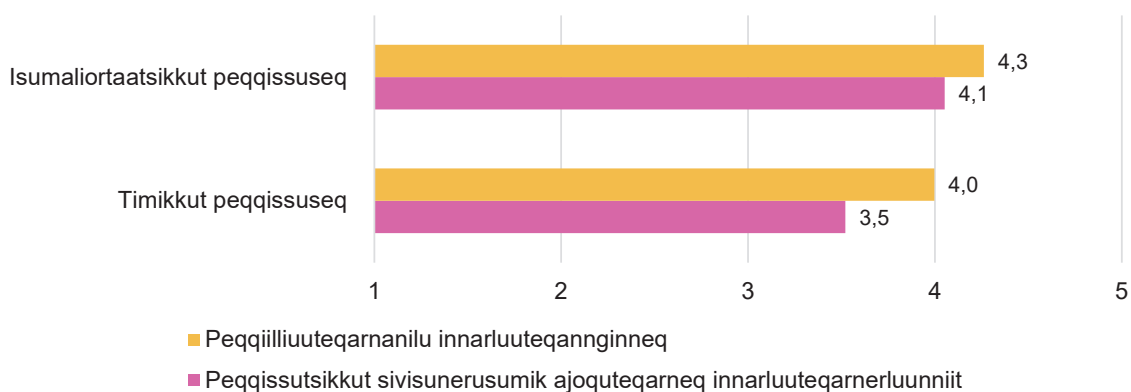

N=953

Akissuteqartut qinnuigineqarput massakkut timimikkut isumaliortaatsimikkullu nalinginnaasumik peqqissusiminnik qanoq imminnut nalilernerlutik toqqagassat tallimat 'Likert-skala' atorlugit 'ajortorujussuarmit' 'ajunngitsorujussuarmit' naliliissasut.

Misissuinerup tupinnangitsumik takutippaa imminut qanoq peqqitsiginermut isiginermut atalluinnartoq sivisuumik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqarneq imaluunniit innarluuteqarneq. Isumaliortaatsikkut peqqissutut nalilerneq aammalu sivisuumik nappaateqarneq atugaannginnerujussuvoq timikkut peqqissutsimut sanilliullugu. Tamatuma takutippaa sivisunerusumik timikkut ajoquteqarnerup innarluuteqarnerulluunniit kingunerisaanik timikkut peqqissutut isiginissamut tamanna ajoqutaasartoq.

Takussutissiaq 50 – Kalaallit Nunaanni inersimasut isumaliortaatsimikkut timikkullu ajoquteqartut ajoquteqanngitsullu peqqussusii immikkoortillugit takussutissiaq.

N=953

Akissuteqarsimasut qinnuigineqarput timikkut isumaliortaatsimikkullu qanoq peqqitsigisutut isiginerlutik kisitsinut tallimaasunut, 'Likert-skalami' 'ajortorujussuarmiit', 'ajunngitsorujussuarmut' naliliissasut.

Takusassiami ataaniittumi takuneqarsinnaavoq inersimasut akornanni aalaakkasumik timimik aalatitsisarnerit aammalu isumaliortaatsikkut timikkullu peqqussusiat annikitsuinnarmik ataqatigiittut. Misissuinerumili peqqissusermut atatillugu ataqatigiinnermik annikitsumik nassaartoqarpoq. Timikkut peqqissutsip qanoq inissisimanagera timimik aalaakkaasumik aalatitsinermut attuumassuteqarpoq, tassami timimik aalatitsillutik aallussisartut aammalu timimik aalaakkaasumik aalatitsineq ajortut akornanni timip peqqissusia aallaavigigaanni assigiinngissutigimmassut 0,2 aammalu 0,3, isumaliortaatsikkulli peqqissuseq timimik aalatitsillutik aallussisartut aallussisanngitsullu akornanni 0,1-mi aamma 0,2-mi inissisimallutik.

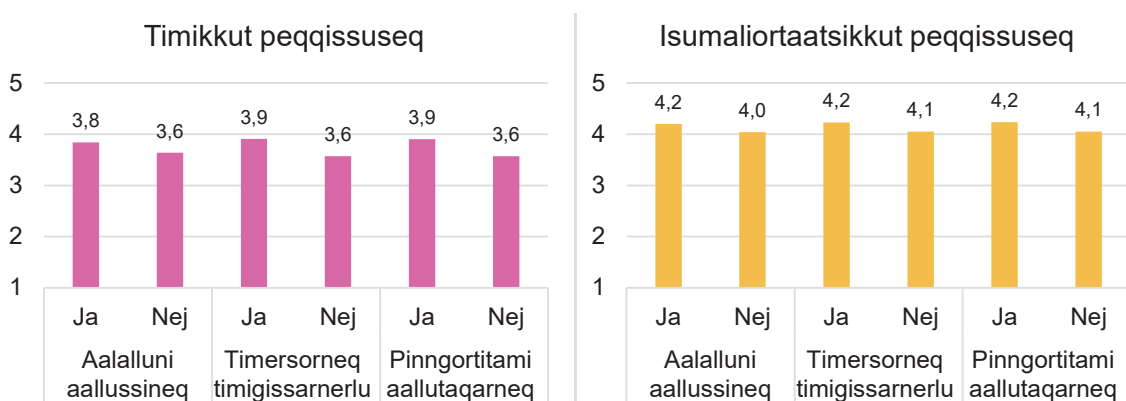
Tallimanik toqqaaffissaq (ajortorujussuvoq, ajorpoq, akunnappoq, ajunngilaq aammalu ajunngitsorujussuvoq) toqqagassanut pingasunngortikkaanni (ajorpoq, akunnappoq aammalu ajunngilaq), taava naatsorsueqqissaarnikkut naliliinerit inerneru allaanerussuteqartut takuneqarsinnaaleqqittarput, timikkut peqqissutut imminut nalilerneq aalaakkaasumillu timigissarneq imminnut atanerat uppernarseqqinneqartarpoq. Timersortarnissamut timigissarnissamullu periarfissat annertunerulertarput, timikkut peqqissutut imminut nalilerneru, assersuteqarfigissagaanni inunnut timimikkut peqqinngitsutut nalilertunut sanilliullugu. Taamatuttaaq pinngortitami aallutaqarneq ippoq, inuit timimikkut peqqissusertik ajunngitsuusutut nalileraangamikku taava pinngortitami aallutaqarnissamut ilimanassusiat annertunerujussuannqortarpoq, inunnut timimikkut peqqinnginnerusutut imminnut

nalilersimasunut naleqqiullutik.

Naatsorsueqqissaarnermi periuseq annertusillugu misissuigaanni ataqatigiissumik assigiinngissutsit agguaqatigiissinneqaraangamik taava inerneru timip aalatilluartarneranut timillu peqqissusianut inerneru annerusumik takussutissaqarneq ajorput. Taamatuttaaq ippoq isumaliortaatsikkut peqqissutut imminut nalilerneq aammalu timi aalatillugu aallutaqartarneq, timersortarneq timigissartarnerlu aamma pinngortitami aallutaqartarnermut atalluinnaramik. (takuuk tabel 26).

Erseqqissaatigisariaqarpoq peqqutaasut imminnut qanoq ataneri misissuineru matumani nalunaarsoqqissaarneqanngimmata. Takusinnaavarput taaneqareersutut imminnut atassuteqartut, imminulli timikkut peqqissutut nalilerneq isumaqanngilaq timersornerulernissamat timigissarnerulernissamulluunniit sunniuteqassasoq, aamma killormut, tassa timersorneq timigissarnerlu imminut timikkut peqqissutut isiginnilersitsineq ajorpoq. Imaassinnaavoq ataqatigiinnerinut patsisaasoq imminnut sunniuteqartarnerinut naatsorsuutigineqareersinnaasarnerat taamak sunniuteqartitsisinnaammat.

Takussutissiaq 51 – Kalaallit Nunaanni inersimasut isumaliortaatsikkut timikkullu peqqissusiisa qanoq sunngiffiminni timiminnik aallutaqartarnerat.

N=953

'Timi atorlugu aallutaqarneq', 'timersorneq timigissarnerlu' kiisalu 'pinngortitami aallutaqarnerit' qanoq nassuiaatigineqarneri immikkoortumi uani atuarneqarsinnaapput: Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni timimik aalatitsinerat ataavartumillu timiminnik atuisarnerat'.

9. Danmarkimut assersuussineq

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) ukiuni 2019-imiit 2023-mut misissuinerimik matumunnga assingusumik annertuumik misissuivoq, taallugu 'Danmark i Bevægelse', danskit timimik aalatitsisarnermikkut ileqqunik patsisigisartagaannik periarfissaannullu tunngatillugu misissuillutik. Misissuineq una Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit timimikkut aalatitsisarnerannik peqqutigisartagaannillu annertuumik paasisaqarfiutiginnaranani aamma immikkuullarissumik ilisimasaqartitsilersussaavoq pinggortitap kulturillu timimik aalatitsisarnermut qanoq sunniuteqartigisarnerannut, taamatullu misissuinerup inernerit Danmarkimi misissuisimanermut assersuunneqarsinnaasunngorlugit.

Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi timimik aalatitsisarnermik misissuinerit iluaqutaasussaapput nunani taakkunanani marlunni timimik aalatitsisarnermut kulturit qanoq ittuunerannik takutitsisinnaassagamik siunissamilu timimik aalatitsisarnerup tungaatigut kulturimut inooqatigeeriaatsimullu tulluurtumik ineriartortitsinissamut pitsaangorsaanisamullu iluaqutaassallutik. Kulturip allaanerunerata kingunerisaanik allaasumik naliliisoorsinnaanerit pinaveersimatittussaavaat, aammali kulturi atorveqartoq aallaavigalugu qanoq ataqatigiittoqarnera paasisaqarfigineqarnerulersinnaassalluni. Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu naalagaaffeqatigiinnerup oqaluttuarisaanerup suliffeqarfisigullu atassuteqatigiinnerit pissutaallutik nunani taakkunanani marlunni misissuisoqarsinnaasimavoq. Aalanissamummi ileqqusut assigiinngitsorujussuusinnaapput pinggortitap kulturillu assigiinnginnerat pissutaallutik.

Paasinarluartumik tutsuiginassusilimillu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu timimik aalatitsisarnerit assersuuteqarfigissagaanni peruserineqarsimasut assigiikannersimanissaat pisariaqarpoq. Tutsuiginassusilimmik assersuuteqarfiginnissagaanni pisariaqarpoq misissuinerit ilusilersornerisa katiterneqarsimanerisalutit assigiikannernissaat. Apeqqutillu ilusilersorneqarsimanerisa assigiikannersimanissaat, apeqqutit ilusilersorneqarsimanerisa kiisalu akissutissat immikkoortiterneqarsimanerisa assigiillutillu assigiingajannissaat aamma naak oqaatsit assigiinngikkaluartut. Pineqartumi misissuinerimi timip aalatittarnerani ileqqusut, patsisaasartut, periarfissat aammalu Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu aporfiusartut assigiingajalluinnartumik ilusilersugaapput. Taamaalilluni uani misissuinerimi inernerusut arlallit Danmarkimi misissuisimanermut assersuunneqarsinnaallutik.

Danmark i Bevægelse-mi misissuinerit inersimasunut assigiinngitsunut 15-ileereersimasunut nassiussorneqarput qallunaat e-boksiat aqqutigalugu 2020-mi oktobarimi novembarimilu nassiunneqarput. Tassani 40 procentit akissuteqarput. Kingusinnerusukkut kikkut peqataannnginnerusut misissorneqarmata paasinarsivoq akissuteqartut amerlanerulaartut tassaasut timersortartut, timersorneq ajortunut akissuteqanngitsunut sanilliullugit. Kalaallit Nunaanni apersuilluni misissuineq aamma inunnut 15-inik ukioqalereersunut e-boks aqqutigalugu 2022-mi maajimi juunimilu nassiussuunneqarput, taamaallaalli 16 procentit akissuteqarput, peqataasimasutut nalilerneqarsinnaasut katinnerisigut (imaappoq ilaannakuusumik tamakkiisumillu

akiortuisimasut eqqarsaatigalugit). Uani misissuineri aamma naatsorsuutigineqarpoq akissuteqartut amerlanersaat tassaasut inersimasut timimik aallutaqarnissamut, timersornissamut timigissarnissamullu soqutiginnittut innuttaasunut timi atorlugu aallutaqarnissamut soqutiginningsunut sanilliullugit.

Misissuineri assersuussinissamut periarfissaasut suunersut ilisimareerlugit taava aalanissamut ileqqunik, periarfissanik, kajumilersitsisartunik aporfiusartunullu tunngasuni Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut akornanni assersuussinernik assigiinngitsunik toqqaasoqarpoq.

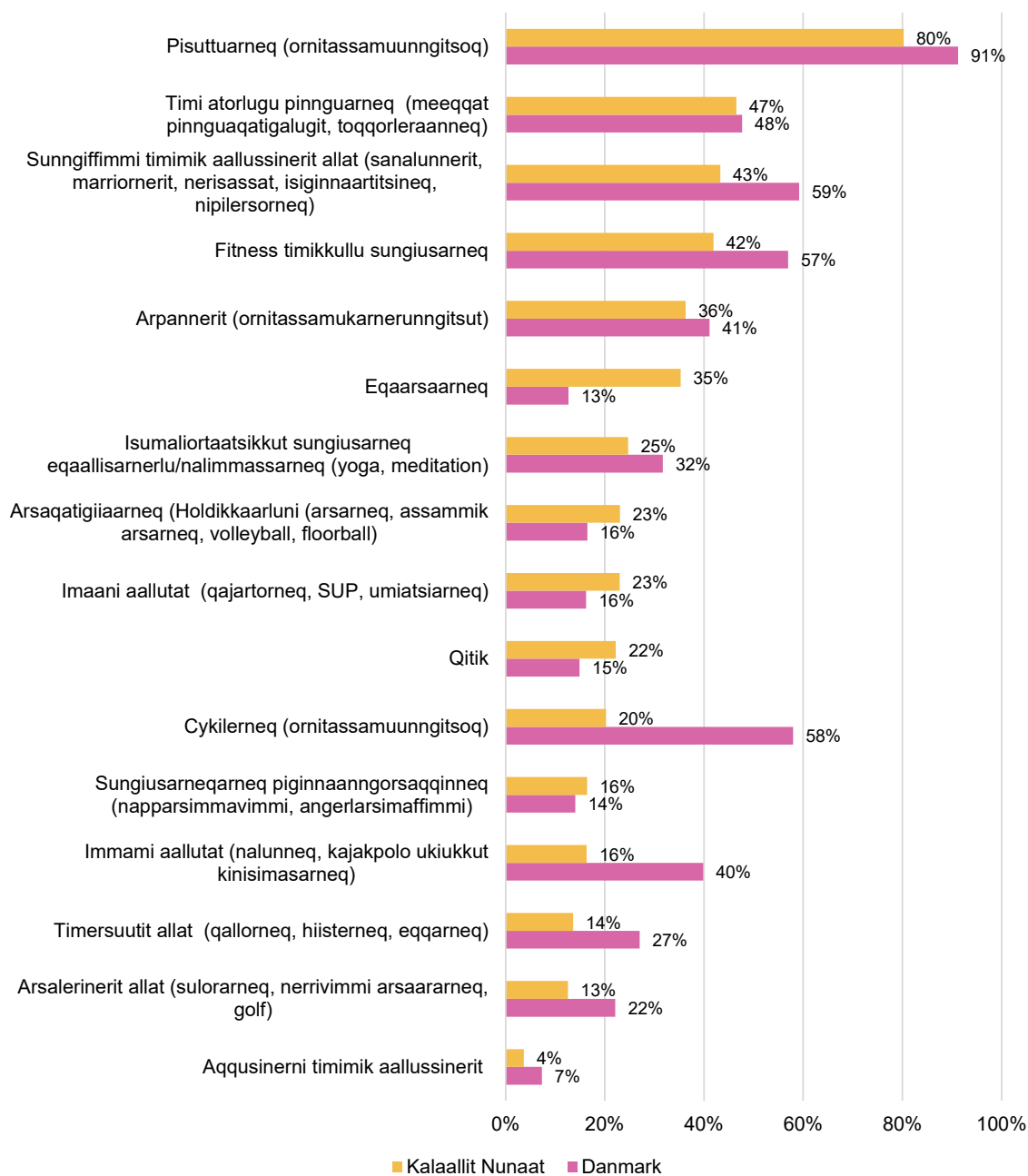
9.1 Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu sunngiffimmi timimik aallussinnaaneq

Takussutissiami ataaniittumi Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut qanoq amerlatigisut qaammatit kingulliit 12-it ingerlanerini ataasiarlutik arlaleriarlutilluunniit assigiinngitsut 16-it akornanni ataatsimik aalallutik aallutaqarsimanerlutik allattussaavaat. Aalalluni aallutaq 'pisuttuarneq (ornitassamukarnerunngitsoq)' aalluttagaavoq inersimasut amerlanerpaat Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu aalluttagaat, ukiumi pineqartumi ataasiarlutik arlaleriarlutilluunniit aalluttarsimasaat. Kalaallit Nunaanni inersimasut 80 procentii pisuttuartsimapput (ornitamukarnerunngitsumik) qallunaat akornanni 91 procentiusoq.

Kalaallit Nunaanni inersimasut aallunnerpaasartagaasa aapparalugulu pingajoraat 'timi atorlugu pinnguarneq spilernerlu' kiisalu 'sunngiffimmi timimik atuinerit'. Taakku Danmarkimit allaanerupput, tappavani 'timi atorlugu pinnguarnerit spilernerillu' aalluttakkat sisamaattut inissisimagamik, kisiannili 'sunngiffimmi timimik atuinerit allat' kiisalu 'fitness timillu sungiusartinnera' Danmarkimi inersimasunik sammineqarnerpaat aappaattut pingajuattullu inissisimallutik. Aalluttakkani ukunani ('sunngiffimmi timimik atuinerit allat' kiisalu 'fitness aammalu timimik sungiusarnerit') ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni inersimasut 15-ileereersut akornanni 15-20 procentpointinik ikinnerusut Danmarkimut sanilliullutik aallutarisimavaat.

Kalaallit Nunaanni misissuineri takusinnaavarput inersimasut Danmarkimut sanilliullutik amerlanerit 'eqaarsaartartut' (35 procentit Danmarkimi 13 procentit). Misissuinerup takutippaa Kalaallit Nunaanni inersimasut Danmarkimut sanilliullutik 'iligiikkaarlutik arsalerisartuusut', 'imaani aallutaqartartuusut' aammalu 'qittattartut' (tassa 23 procentit Danmarkimi 16 procentit, 23 procentit Danmarkimi 16 procentit aammalu 22 procentit Danmarkimi 15 procentit). Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu assigiinngissutsit annertuut inersimasut akornanni tassaavoq cykilertarneq (ornitassamuunngitsoq) aammalu imaani aalluttakkat. Kalaallit Nunaanni inersimasut 20 procentit aammalu 16 procentit, Danmarkimi 58 procentit aammalu 40 procentit.

Takussutissaq 52 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut qaammatini kingullerni 12-ini timimik aalatitsillutik aallutaqarsimasut.

N-Kalaallit Nunaanni=1.073

N-Danmark=163.133

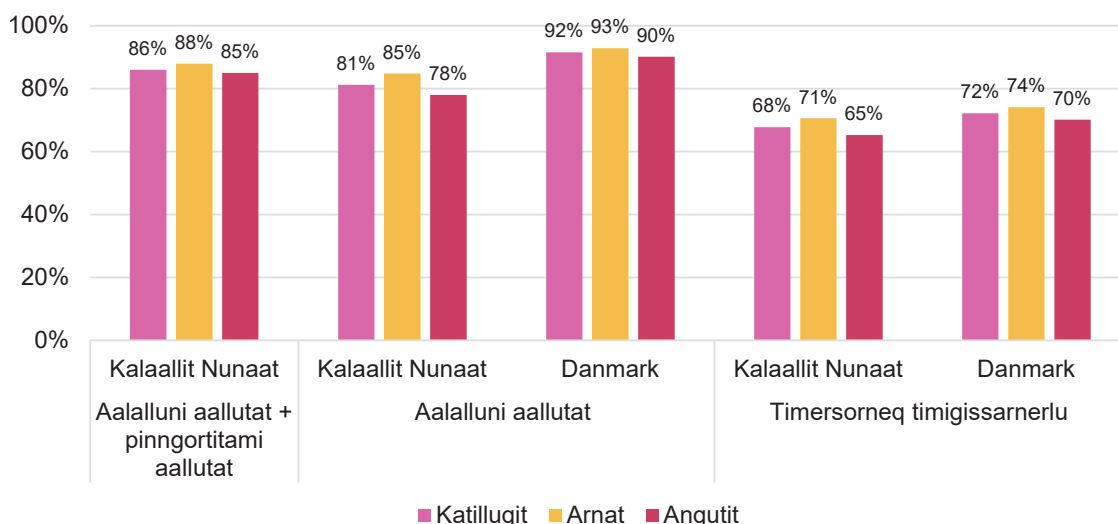
Sunggiffimmi aalaakkaasumik aallutarineqartartut angusaat marluk misissorluarutsigit ukunaniittut 'aalalluni aallutaqarneq' kiisalu 'timersorneq timigissarnerlu' nunallu taakkua marluk akornanni assigiinnngissutaat misissorlugit taava Kalaallit Nunaanni inersimasunit aallunneqannginnerusarput (tassa 81 procentit aammalu 68 procentit) Danmarkimi (92 procentit aammalu 72 procentit), 'aalalluni aallutaqarnermut' aammalu 'timersornermut

timigissarnermullu' aalaakkaasumik ingerlanneqartartut inissinneqarsinnaapput (takuuk takussutissiaq 53). Uanilu naapertuutissaaq erseqqissaatigissallugu pinngortitami aallunneqartartut (aavarnerit, piniarnerit, aalisarnerit, katersinerit qisussartarnerit il.il.) Kalaallit Nunaanni inersimasunut arlaqarnerusunut initunerummata Danmarkimiittunut naleqqiullugu, tamannalu peqquataasinnaavoq 'aalalluni aallutaqartarnerit' Kalaallit Nunaanni Danmarkimut sanilliullugit ikinnerunerannut (81 procentit Danmarkimi 92 procentit).

Kalaallit Nunaanni inersimasut pinngortitami aallutaqartartut 'aalalluni aallutaqartartunut ilanngukkutsigit taava taanna misissuinermi Kalaallit Nunaanni 5 procentpointinik qaffassaaq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaanni inersimasut ukiumi tassani sunngiffimminni minnerpaamik sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akulikinnerusumilluunniit sunngiffimminni aallutaqartarnerat 86 procentingussaaq. Taakkalu ilanngunneratigut Kalaallit Nunaanni sunngiffimminni aalallutik aallutaqartartut Danmarkimut sanilliullutik 6 procentpointinik ikinnerulissagaluarput. Taakkunani arnat procentpointinik assigiinngissuseqartut angutit (90 procentinik assigiinngissuteqassagaluarput) taamatuttaaq 'pinngortitami aallutat' 'aalalluni aallutanut' ilanngukkaanni (taava 88 procentit arnanut aammalu 85 procentit angutinut) amerlassutigissagaluarpaat.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut qiviarutsigit 'timersorneq timigissarnerlu' taakkununga aallussisartut, aamma Danmarkimi Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu amerlanerulaarput. (72 procentit illuatungaani 68 procentit). Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu arnat angutillu 'timersornermi timigissarnermilu' assigiinngissusiat annertunerulaarpoq (tassa arnani 71 procentit angutinilu 65 procentit illuatungaani arnani 74 procentit angutinilu 70 procentit).

Takussutissaq 53 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut 'aalallutik aallutaqartartut' aammalu 'timersorlutillu timigissartartut' taavalu 'aalalluni aallutaqartartut + pinngortitami aallutaqartartut' napasusanut pingasunut agguarlugit amerlassusii (procentit).

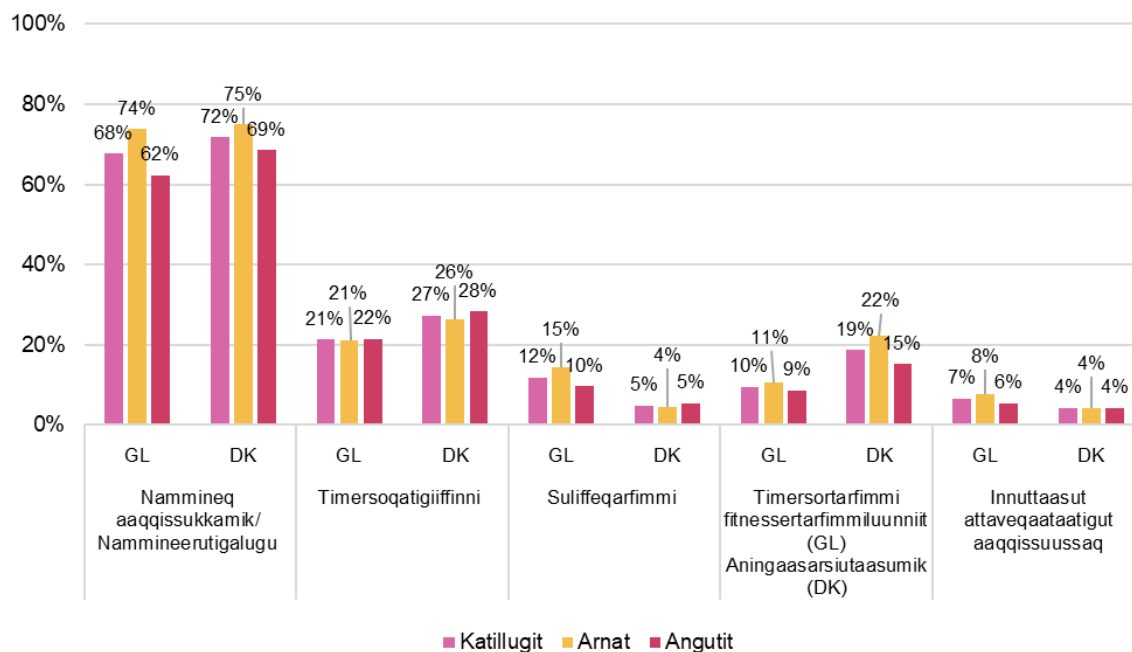
N-Kalaallit Nunaanni=1.073

N-Danmark=163.133

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu sunngiffimmi aalalluni aallutaqartartut atassuseqassusiat nunani taakkunani marlunni assigiikannersorujussuuvoq. Nunat taakkua marluk akornanni nammineq aqqissukkamik imaluunniit nammineerluni aallutaqartarnek minnerusumik assigiinngissuteqarpoq. Tassunga tunngatillugu aalalluni aallutaqartarnermi Kalaallit Nunaanni (68 procentit) Danmarkimilu (72 procentit) assigiinngitsutsini annerpaajuvoq. Alla assigiissutsit anginerit appaat tassaavoq timersoqatigiiffit aqutigalugit sunngiffimmi aalalluni aallutaqartarnerit, Kalaallit Nunaanni 21 procentit Danmarkimilu 27 procentit, taakkua tassaapput timersoqatigiiffit aqutigalugit aalaakkaasumik timimik aallussiffusartut. Taamaasilluni Kalaallit Nunaanni inersimasut timersoqatigiiffinni timersortartut Danmarkiminngaanniit ikinnerungaatsiarput.

Akerlianik Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit Danmarkimi suliffeqarfimmut naleqqiullutik timimik aalatitsisarnermut annertunerujussuarmik sunniuteqartarput. Kalaallit Nunaanni inersimasut 12 procentii aalaakkaasumik suliffeqarfimmini aqqissuussamik timiminnik aalatitsillutik aallussisarput, Danmarkimi tamanna 5 procentiinnaasoq. Taamatutaaq inissisimavoq inoqatinut attaveqaatit aqutigalugit aqqissuussamik aalalluni aallutaqartarnek (Facebook aqutigalugu). Tassani Kalaallit Nunaanni inersimasut 7 procentii aalaakkaasumik aallutaqartarput inoqatinut attaveqaatit aqutigalugit, inersimasut Danmarkimiittut tassani 4 procentimiittut.

Takussutissiaq 54 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut ukiup ingerlanerani sapaatip-akunneranut ataasiarlutik akulikinnerusumilluunniit sunngiffimmini aqqissuussamik aallutaqartartut.

N-Kalaallit Nunaanni=1.073

N-Danmark=163.133

Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu akissuteqartut assigiinngitsunut 'attuumassuteqartut' aalaakkaasumik aalallutik aallutaqartarnerit nalunaarutigisinnaasimavaat.

aallutaq, pinngortitamiippat taava tassunga attuumassuteqartinneqanngilaq. Apeqqut akineqartoq ima oqaasertaqarpoq: Qaammatit kingullit 12-it ingerlanerini sunut attuumassuteqartillugu makkua aallussimavigit?

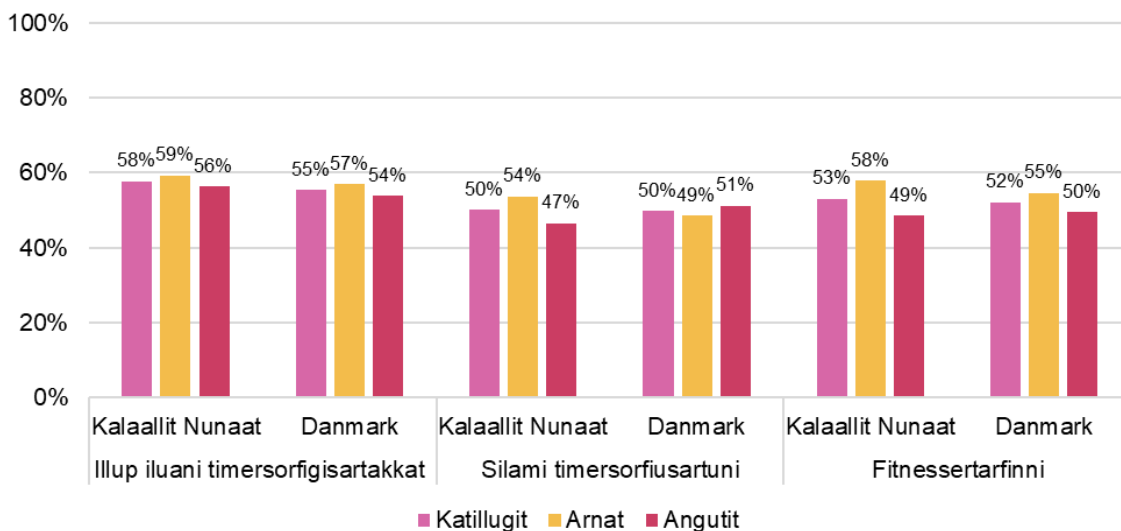
9.2 Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut sunngiffimminni aallutik aallutaqarsinnaanerannut periarfissaat

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut akornanni atortutigit, timersorfissatigit sumiiffinnilu assigiinngitsutigit periarfissaat sukumiinerusumik misissoreerlugit, taava misissuinermi paasisat timersornerup tungaatigit atortussanik allanilu timersorfiliornissat tungaatigit aallussinerulernissamut, timersornerulernissamut timigissarnerulernissamullu ilisimasaqarnerulernermut iluaqutaasussaassapput siunissamilu iliuusissanut pingaarneruissamullu isumassarsissutaasinnaassallutik.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut 'illup iluani timersorfiusinnaasuni', 'silami timersorfiusinnaasuni', aammalu 'fitness centereqarnek' eqqarsaatigalugu periarfissamik qanoq innerannik nalileeqquneqaramik inernerisa assigiinngissusiat annikingaatsiartutut taaneqarsinnaavoq. Tassa 'illup iluani timersornissamut' pitsaasunik periarfissaqarnermik isumaqataalluinnartut 58 procentiugamik Danmarkimi 55 procentiusut. 'Silami timersorfigissaartutut' isiginnittut 50 procentiupput Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu, procentpointillu annikitsunnguit assigiinngissuteqarput Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu 'fitnesscenterini' timimik aallussinissamut periarfissaqarnerit eqqarsaatigalugit.

Angutit arnallu tunngaatigit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu annikitsumik assigiinngissuteqarput, Danmarkimi arnat angutillu 'silami timersorfiusinnaasut' angutitut arnanullu assigiinngissuteqalaarput, Danmarkimi arnat angutillu 2 procentpointiinnarnik assigiinngissuteqaramik, Kalaallit Nunaanni arnanut angutinullu

Takusutissiaq 55 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut sunngiffimminni timitik atorlugit ukunanga aallutaqarluarsinnaallutik isumaqatigiissutigilluinnarpaat

N-Kalaallit Nunaanni=953

N-Danmark=163.133

Qallunaat Nunaanni apequtunik akiortugassami fitnesscenterini timigissarsinnaanissamut periarfissaqarnermut tunngasoq Kalaallit Nunaanni apeqqutigineqartumit allaanerulaarsimavoq. Qallunaatuumi ima nipeqarsimagami: "Qanoq isumaqataatigalutilluunniit isumaqataannngitsigivit najugaqarfinni timi atorlugu aallutaqarsinnaanermut periarfissanut tunngatillugu? Timigissartarfinni aningaasarsuutigalugu neqeroorfinginnittartuni (fitnesscenterini, bowlingertarfinni, qitimmik ilinniarfinni) aallutaqarnissannut periarfissagissaartuuvunga". Kalaallit Nunaanni akiortugassami ima aperisoqartoq: "Qanoq isumaqataatigivit isumaqataatiginngilatilluunniit timi atorlugu aallutaqarnissannut najugaqarfigisanni? Fitnesscenterini timera atorlugu aallutaqarnissannut periarfissagissaartuuvunga".

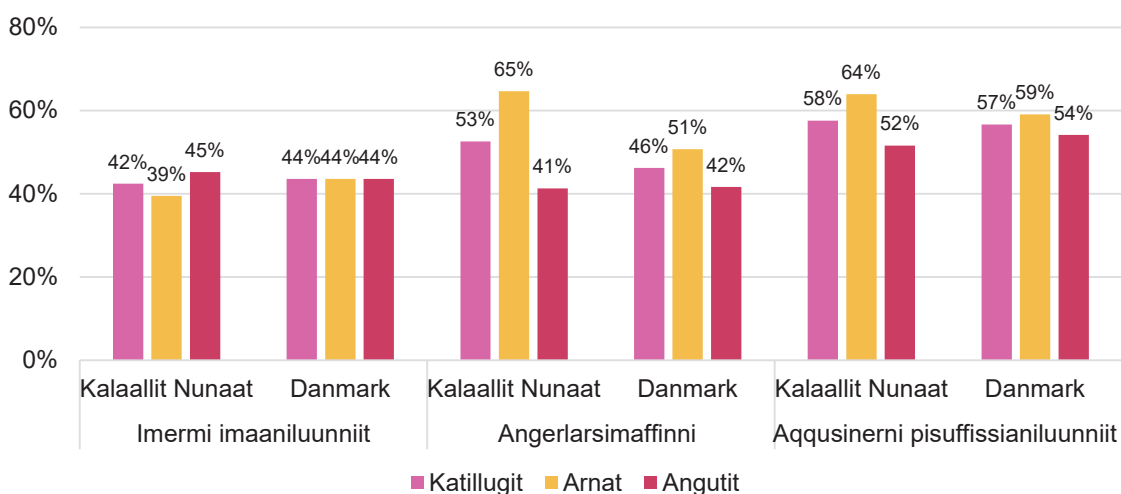
'silami timersornissamat' periarfissat assigiinngissusiat 7 procentipointiusoq, fitnesscenterini timimik atuisinnaanissamik periarfissaqarnerarneq Danmarkimi arnanut angutinullu 5 procentpointinik assigiinngissuteqartoq Kalaallit Nunaanni arnanut angutinullu assigiinngissut 9 procentpointiusut.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut 'imaani aallutaqarnissaminut' periarfissagissaartuunertik isumaqatigiissutigilluinnarpaat tassa 42 procentit aammalu 44 procentit taamatut naliliigamik. Danmarkimi arnat angutillu tassani assigiinngissuteqanngillat, Kalaallit Nunaanni assigiinngissutaat 6 procentpointiusoq. Naak, Danmarkimi nalunnguartarfiit amerlagaluaqisut, taamaakkaluartoq nunat taakkua marluk akornanni 'imermi aallutassani imaanilu aallutaqarnissamik' atuisut inersimasut akornanni annerusumik allaanerussuteqanngillat.

Inuit isumaqatigiissutigaat angerlarsimaffimmini timimik atuillutik aallutaqarnissaminut periarfissagissaartuunertik, Kalaallit Nunaanni inersimasut affaanit amerlanerulaartut taamatut naliliigamik (53 procentit) Danmarkimilu inersimasut affai ataallugit naliliillutik (46 procentit). Kalaallit Nunaanni arnat annertunerujussuarmik naliliipput angerlarsimaffimmini timiminnik aallussinissaminut periarfissagissaartuullutik, Danmarkimi arnanut naleqqiullutik (65 procentit Danmarkimi 51 procentit). Kalaallit Nunaanni angutit inersimasut akornanni Danmarkimilu taamaallat 1 procentpointinik assigiinngissuteqartoqarpoq (41 procentit Danmarkimi 42 procentit).

'Aqqusinerni, pisuffinnilu timimik atuilluarsinnaasutut misigisimanerit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu assigiingajalluinnarput (58 procentit Danmarkimi 57 procentit), assigiinngissutilli malunnarnerulertarput angutit arnallu akornanni naliliigutta. Kalaallit Nunaanni arnat angutillu assigiinngissusiat 12 procentpointiupput, Danmarkimi taamaallaat 5 procentpointinik assigiinngissuteqartut.

Takussutissaq 56 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut isumaqatigiiffigaat 'imermi aallutassani imaanilu', 'angerlarsimaffimmini' kiisalu aqqusinerni pisuffissianilu periarfissagissaartuunertik.

N-Kalaallit Nunaanni=953

N-Danmark=163.133

Tamakkiisumik isigalugu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut akornanni assigiinngissutaasoqarpallaanngilaq, isumaqatigiissutigilluinnaramikkumi 'illup iluani timersorfiusinnaasut', 'silami timersorfiusinnaasut', 'fitnesscenterit', 'imermi imaanilu aallutassat', 'angerlarsimaffimmi periarfissat', kiisalu 'aqqusinerni pisuffiusinnaasunilu' aallutaqarnissamut periarfissagissaarlutik. Taamaattumik taakkua tungaatigut Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu assigiinngissuteqartoqannginnersoq misissuinerup uuma akissutissaqartinngilaa. Kalaallit Nunaannili timersornerup tungaatigut atortoqarneq aningaasaqarnerlu 'Idrættens Analyseinstitut-imik 2018-imi misissuiffigineqarmat (Storm & Rask, 2018) paasinarsivoq Kalaallit Nunaanni atortussanut assigiinngitsunik pigisaqarneq Danmarkimi pigineqartunut tunngatillugu assingulluinnartumik inissisimasoqartoq. Immikkulli ittunut tamanna annikinnerusumik atuuppoq, soorlu naluttarfinnut tunngatillugu, Kalaallit Nunaanni Danmarkimisulli naluttarfilersugaanngimmat. Unalu assigiikannersumik Danmarkimi Kalaallillu Nunaanni atortulersugaasimaneranut tunngatillugu sunngiffimmi timi atorlugu aallutaqarsinnaanissamut periarfissaasunik naammagisimaarinnertut naliliiffigineqartariaqarpoq.

9.3 Kalaallit Nunaanni inersimasut timitik atorlugit aallutaqarnissaminnut patsigisartagaasa Danmarkimut sanilliunneqarneri

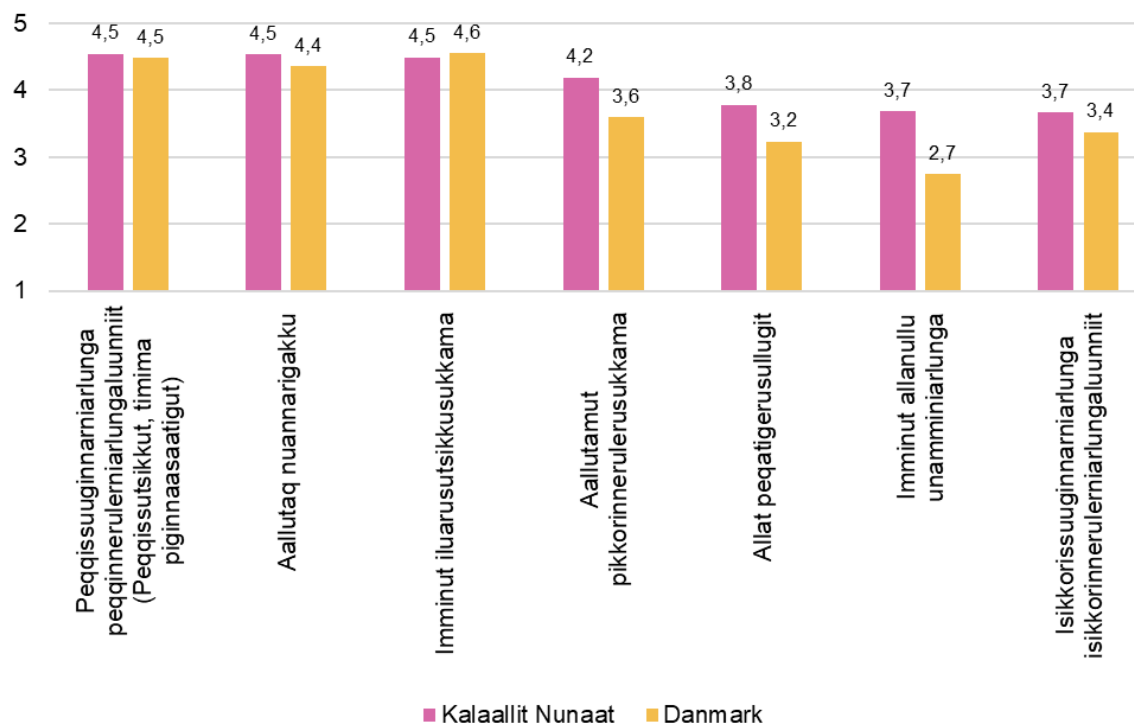
Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu patsisigineqartartut suunerannik misissuineq assigiinngajalluinnartumik misissuiffigineqarsimavoq. Sunngiffimmi timimik aallutaqarnissamut patsisigineqartartut arfineq-marluk misissuinerne taakkua marlunni takussaasarpur, naak Kalaallit Nunaanni misissuinerne aalajangersimasunut apeqqutit ilaatinneqaraluartut Danmarkimi apeqqutigineqartunut ilaatinneqanngitsunik. Ataani takutinneqassappur timimik aallutaqarnissamut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut patsisigisartagaanni assigiinngissutaasut aamma assigiissutaasut. Aallutaqarnissamut patsisigineqartartut pillugit apeqqutini aallutap suuneranut tunngatillugu apeqqutigineqarsimappur, akissuteqartup ikinnerpaamik sapaatip-akunnikkaartumik akulikinnerusumilluunniit aalluttarsimasaanut tunngatillugu. Akissuteqartut apersuinerne marluusuni nalunaarutigisarpaat qanoq isumaqataanngitsiginerlutik isumaqataatiginerlutilluunniit kisitsit 1-5 arlaannik toqqaanermikkut apeqqutigineqartut kisitsisilerlugit akisarlugit.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu peqqutigineqartut assigiinngajalluinnarmik akineqarsimasarpur tassalu assigiinngitsuni aallutaqartarnerartaramik 'peqqissuuginnarniarlutik peqqinnerulerniarlutilluunniit', 'aallutaq nuannarigakku' aammalu 'imminut iluarusutsikkusullunga' peqqutigalugit. Taakkua pingasut peqqutigineri Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu amerlanertigut taaneqartarsimappur. Kalaallit Nunaanni taakkunani pingasuni inersimasut naliliisimanerat 4,5-iuvoq, Danmarkimi tassaasut 4,5, 4,4 aammalu 4,6.

Misissuinerne Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu peqqutaatinneqartuni sisamaasut iluini assigiinngissuteqartoqarpoq. Kalaallit Nunaanni peqqutigineqartartut 'aallutamut pikkorinnerulerumallunga' aammalu 'allat peqatigerusullugit' agguaqatigiissillugu 4,2 aamma 3,8-inik nalilerneqarsimappur, Danmarkimi taakkunanga patsiseqarnissamut naliliinerit

appasinnerullutik tassaasut 3,6 aamma 3,2. Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu timi atorlugu aallussinissamat patsisaasartuni assigiinngilluinnartuuvooq unamminermut tunngatillugu kajumissuseqalersitsisarnera. 'Imminut allanullu unammillerniarlunga' Kalaallit Nunaanni 3,7-imik naleqartinneqartoq Danmarkimi inersimasuni 2,7-imik naleqartinneqarpoq.

Takussutissaq 57 – Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut agguaqatigiissillugu naleqartitsinermi ukua patsigisarpaat, timi atorlugu sunngiffimminni aallutaminnut, timersornerminnut timigissarnerminnullu tunngatillugu.

N-Kalaallit Nunaanni=2.785

N-Danmark=385.631

Patsigisaganut apeqqutit tallimat qallunaat apeqqutinut akiortugassaliaminni ilaatissimangilaat. Tassaallutik: 1) pissanganartorsiorusulluni, 2) ilaqutariinni ileqqummat, 3) unammillernartooq sakkortoq ajugaaffigerusullugu, 4) pisariaqartitaq perusullugu aammalu 5) misigisaqarusullunga.

Danmark i Bevægelsemi misissuinermi paasisaq pingaaruteqartoq tassaavoq timi atorlugu aallutamut tunngatillugu piunassuseqalartarneq aallutaq suuneranut atasuummat. Qallunaat misissuineranni paasinarsivoq pequtigineqartut iligiikkaarluni arsalerinermi, arpannermi, fitnessimi aamma pisunnernut tunngatillugu assigiinngitsuummata. Arpannissamat kajumissuseqarnissamat patsisit taamaattumik imaani aallutaqarnissamat patsigisamik allaanerulluinnartuupput. Immikkoortumi Kalaallit Nunaanni inersimasut timiminnik aallutaqarnissaminnut patsisaat nalilersorneqarnerini paasinarsisippaat soorlu iligiikkaarluni arsalerinissamat patsisaasut arpannissamat kajumissuseqarnissamat patsisinit allaanerulluinnartuusut.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu misissuinerit inernerit imminnut assersuutissagutsigit

aallutanullu tunngatillugu patsisaasartut misissorlugit, taava misissuisut assigiinngissutsinik soqutiginarunik nassaarput. Ataatsimoorussamik paasisaat tassaapput pequtigineqarlutik apequtigineqartunut arfineq-marluusunut Kalaallit Nunaanni akissutigineqartut Danmarkimi inersimasut pequtigisaanniit qaffasinnerummata. Immikkut aallutaqarnissamut pequtaasartut saqqummiunneqartut Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ataatsimoortinneqarnerat ataani takuneqarsinnaavoq.

Tabelimi ataaniittumi kipparissut qorsunnik qalipaatersukkat agguaqatigiisitsinermit allaanerunerannik takutitsisuupput, tassa Kalaallit Nunaanni inersimasut Danmarkimi inersimasunut sanilliullutik 0,5 procentinik tassani amerlanerusarput. Kipparissuni aappaluttumik qalipaattillit tassaasarput aallunneqartartut Danmarkimi inersimasut akornanni Kalaallit Nunaanni inersimasunut sanilliullugit isumaqarnerusutut naliliiffigineqarsimasut. Qorsuit qaamasut tassaapput aallutat immikkuullarissut Kalaallit Nunaanni inersimasut Danmarkimi inersimasunut naleqqiullutik agguaqatigiisitsinermi 0,00-imiit 0,49-mut qaffasinnerusumik kajumissuseqarnerusartut. Qorsummik qaamasumik qalipaatilikkat annerusumik oqaaseqarfigineqassanngillat. Tabelip kingorna pineqartut pingaarnerit misissuinerup inernerisimasai naatsumik eqikkarneqartussaapput.

Tabel 4 – alaallit Nunaanni Danmarkimilu inersimasut timimik aalatsinerit assiginningsut 12-it akornanni aallussisartut kajumissuseqarnissamat peqqutigisartagaasa agguaqatigiissinnerisa inernerit. Sooq timi atorlugu aallutaqartarnerluni kisisitsit tallimat atorlugit naliiisoqartarpoq, isumaqataaangilluinnarnerminngaanniit isumaqataalluinnartut naliiisoqartarluni.

	Aallutamut pikkorinnerulerumalluni		Peqqissuugin-narniarluni peqqin-neruleriarluni-luunniit (peqqinneq, qasujaanneq)		Allat peqatigerusu-llugit		Imminut iluarusut-sinniarluni		Isikkorinnaruma-lluni isikkorinneruler-niarluni luunniit		Nuannarigakku		Imminut allanullu unanniniarluni		Amerlassutsit (n)
	GL	DK	GL	DK	GL	DK	GL	DK	GL	DK	GL	DK	GL	DK	
Aallutaq															
Pisuttuar-nerit	3,99	3,19	4,51	4,41	3,69	3,33	4,44	4,50	3,46	3,23	4,46	4,40	3,35	2,38	765 / 115.870
Arpaneq	4,44	4,11	4,77	4,77	3,67	2,57	4,59	4,68	3,87	3,91	4,57	4,13	4,02	3,32	263 / 32.654
Cyklarneq	3,77	3,24	4,43	4,39	3,36	2,89	4,28	4,41	3,50	3,23	4,40	4,34	3,25	2,66	128 / 56.891
Fitness timillu su-ngiusamera	4,32	3,99	4,74	4,80	3,46	2,94	4,63	4,71	3,98	3,95	4,50	4,10	3,78	3,00	366 / 62.165
Isumaliortaaitsikkut peqqinneq eqaannerulermerlu nalimassarniarneq	4,34	4,11	4,65	4,67	3,09	2,63	4,70	4,77	3,43	3,23	4,54	4,43	3,32	2,27	234 / 29.166
Iligliikkaarluni arsalerineq	4,55	3,93	4,56	4,24	4,56	4,58	4,47	4,30	3,72	3,15	4,77	4,62	4,53	3,91	154 / 9.906
Allatut arsalerineq	4,39	4,09	4,33	4,27	4,53	4,50	4,46	4,41	3,69	2,88	4,70	4,69	4,29	4,06	60 / 13.776
Eqarsaar-neq	4,39	3,82	4,65	4,61	4,03	3,79	4,58	4,59	4,11	3,45	4,57	4,37	4,06	2,73	284 / 14.116
Qitk	3,99	3,95	4,16	4,19	4,15	4,01	4,41	4,47	3,65	3,39	4,51	4,63	3,50	2,62	154 / 9.503
Immami aallutat	3,95	3,52	4,33	4,44	3,92	3,48	4,45	4,58	3,56	3,27	4,56	4,55	3,48	2,65	87 / 19.388
Imaani aalluta	4,05	4,03	4,25	3,94	4,21	4,10	4,34	4,45	3,36	2,80	4,56	4,70	3,62	3,08	107 / 4.564
Aqquineri aallutat	3,65	3,89	3,86	3,69	3,53	3,76	3,50	3,89	3,40	3,08	4,38	4,38	3,25	3,26	18 / 2.038

Kipparissut qorsuit taartut takussutissaraat aallutat aallunnissaannut peqqutit 0,5-imik annerusumilluunniit Kalaallit Nunaanni inersimasunni Danmarkimut sanillullugit qaffasinnerusumik inerreqartut. Qorsuit qaamasut assiginningsutigaat 0,00-0,49, aappaluttut aallunneqartartut kajumissuseqatiginnissaannut peqqutaasartut Kalaallit Nunaanni inersimasut Danmarkimut sanillullugit appasinnerusumik inissimasut.

Ataatsimut isigalugu assigiinngissutsit soqutigintumik assigiinngissuteqarput, tikkuaagamik 'aallutamut pikkorinnerulerumanermik', 'allanik peqateqarumanermik' aammalu 'imminut allanullu unammillerumanermik' naliliisut Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni Danmarkimi inersimasunut sanilliullugit naleqartinneqarnerusut. 'Aallutamut pikkorinnerulerumalluni', taaneqarnerujussuusimavoq peqqutaanerujussuusimalluni peqqutitut pisuttuarnernut, cykilernernut, iligiikkaarluni arsalerinerlut aammalu eqqaarsaarnernut Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni Danmarkimi inersimasunut naleqqiullugu. 'Allat peqatigerusullugit' aamma Kalaallit Nunaanni isumaqartinneqarnerusaqaaq, arpannerlut, cykilernernut aammalu fitnessernernut timimillu sungiusarnerlut tunngatillugu, Danmarkimi inersimasunut taakkuninnga aallussisartunut sanilliullugu. Kiisalu Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu assigiinngissuserujussuarmik naleqartinneqartarpoq 'imminut allanullu unammiliarlunga'. Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni tamanna aallutani 12-iusut akornanni qulini peqqutigineqartarami.

Killormuanik inernerit takutippaat 'peqqissuuginnarniarlunga peqqinnerulerniarlungalu' aammalu 'imminut ajunngitsuliorfiginiarlunga' Danmarkimi inersimasut akornanni Kalaallit Nunaanni inersimasunut sanilliullugit pingaartinneqarnerusartut. Aallutani fitness timillu sungiusarnera, isumaliortaatsikkut sungiusarneq aammalu eqaallisarneq/nalimmassarluni sungiusarnerit, qitinneq aammalu immami aallutat pineqarnerupput. Misissuinerutaaq takutippaa 'imminut ajunngitsuliorfiginiarluni' Danmarkimi inersimasuni Kalaallit Nunaanni inersimasunut sanilliullugit peqqutigineqarnerusartooq aallutat 12-it akornanni quliusuni tamanna peqqutigineqartarmat.

Aammali Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni aallutanut aalajangersimasunut Danmarkimut sanilliullugu kajuminnerulersitsisartut takuneqarsinnaapput, taamatullu aamma Danmarkimi aallutanut aalajangersimasunut kajuminnerulersitsisartut allaallutik. Tamanna erseqqinnerpaajuvoq 'isikkoriinnarusullunga imaluunniit isikkorinnerulerniarlunga' peqqutigineqarnera. Taannami inersimasuni kalaallini annerusumik isumaqartinneqarpoq iligiikkaarluni arsalerisuni, allanik arsalerisuni, eqaarsaartuni aammalu imaani aallutaqartuni, tamatuma patsisigineqarnera Danmarkimi arpannerlut, cykilernermut aammalu fitness aammalu timimik sungiusarnermut attuumassuteqartinneqarnerusartooq.

10. Najoqqutat

- Ahmad, F., Jhajj, A. K., Stewart, D. E., Burghard, M., & Bierman, A. S. (2014). Single item measures of self-rated mental health: a scoping review. *BMC Health services research*.
- Bauman, A. E., Reis, R. S., Sallis, J. F., Wells, J. C., Loos, R. J., & Martin, B. W. (2012). Correlates of physical activity: why are some people physically active and others not? *The Lancet*, 258-271.
- Dalgas, B. W., & Kreutzmann, A. (2022). *Grønland i Bevægelse - Hverdagsfortællinger om bevægelsesvaner og motiver og barrierer for fysisk aktivitet*. Odense: Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC).
- Eske, M., Forsberg, P., & Storm, R. K. (2020). *Grønlandsk idræt i bevægelse - Analyse af de grønlandske idrætsvaner 2019*. Aarhus: Idrættens Analyseinstitut.
- Larsen, C. V., Hansen, C. B., Ingemann, C., Jørgensen, M. E., Olesen, I., Sørensen, I. K., Bjerregaard, P. (2019). *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018. levevilkår, livsstil og helbred: Oversigt over indikatorer for folkesundhed*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). *Danskernes motions og sportsvaner 2016 - Spørgeskema voksne*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Storm, R. K., & Rask, S. (2018). *Idrættens økonomi i Grønland - Et overblik over status og udvikling i de økonomiske midler på idrætsområdet i Grønland*. Aarhus: Idrættens Analyseinstitut.
- Wengel, T. T., & Troelsen, J. (2019). *Omgivelsernes betydning for fysisk aktivitet*. København: Sundhedsstyrelsen.

11. Kakkiussat

Bostedstyper og opdeling

Tabel 5 – Liste med byer og bygder under kategorierne: Hovedstaden, hovedbosteder, større bosteder og bosteder og mindre bosteder

Hovedstaden	Hovedbosteder	Større bosteder	Bosteder og mindre bosteder
Nuuk	Ilulissat Qaqortoq Sisimiut Aasiaat	Maniitsoq Nanortalik Narsaq Paamiut Qasigiannugit Qeqertarsuaq Tasiilaq Upernavik Uummanaq	Alluitsup Paa Arsuk Atammik Attu Eqalugaarsuit Iginniarfik Ikamiut Ikerasak Ikerasaarsuk Innaarsuit Itilleq Ittoqqortoormiit Kangerlussuaq Kangersuatsiaq Kangaamiut Kangaatsiaq Kullorsuaq Kulusuk Kuummiit Narsarmijit (tdl. Narsaq Kujalleq) Narsarsuaq Niaqornaarsuk Nuussuaq Paamiut Qassiarsuk Qeqertaq Qeqertarsuatsiaat Qaanaaq Qaarsut Saqqaq Sarfannguit Savissivik Sermiligaaq Saattut Tasiusaq Ukkusissat Upernavik Kujalleq Aappilattoq

Note:

Større bosteder består af byer og bygder med 700-3.000 indbyggere.

Bosteder og mindre bosteder rummer byer og bygder med 50-699 indbyggere.

Aktivitetstyper og aktiviteter fra spørgeskemaet

Tabel 6a - Tabellen viser aktivitetstyperne, som undersøgelsesdeltagerne kunne angive at have udført indenfor de seneste 12 måneder. Ved valgt aktivitetstype (venstre kolonne) fik respondenterne efterfølgende mulighed for at angive, hvilke af de specifikke aktiviteter (højre kolonne), som respondenterne havde udført inden for de seneste 12 måneder.

Aktivitetstype	Specifikke aktiviteter som findes under aktivitetstypen
Gåture i byen / bygd (ikke som transport)	<ul style="list-style-type: none"> Gåture i hurtigt tempo (fx Power walking, Speed Walking) Gåture i moderat tempo Gåture med hund Andre former for gåture (skriv hvilke)
Fysisk aktive lege og spil (fx leg med børn, rundbold, stikbold, gemmeleg)	Ingen specifikke aktiviteter under denne aktivitetstype
Andre fysisk aktive fritidsaktiviteter (fx husflid, keramik, mad og gastronomi, teater, musikudøvelse)	<ul style="list-style-type: none"> Håndværk (fx sløjd, kajakbygning, slædebygning, møbelpolstring, 'gør-det-selv') Håndarbejde og broderi (fx husflid, hækling, strikning, syning, skindbroderi, pelsarbejde) Mad og gastronomi Teater og scenekunst (fx maskedans, trommedans, amatørteater, dilettant, skuespil) Musikudøvelse (fx spille på instrument, spille i orkester, synge i kor) Andre fysisk aktive fritidsaktiviteter (skriv hvilke)
Fitness og fysisk træning	<ul style="list-style-type: none"> Styrkeøvelser/styrketræning (fx med vægte, i maskiner, funktionel træning) Konditionstræning (fx på løbebånd, motionscykel, romaskine) Aerobic/step Crossfit Spinning Anden holdtræning (fx Spartacus, Salsation, HIIT) Andre former for fitness og fysisk træning (skriv hvilke)
Løb i byen / bygd eller i fjeldet (ikke som transport)	<ul style="list-style-type: none"> Løbeture i byen / bygd Løbeture i fjeldet Orienteringsløb Andre former for løb (skriv hvilke)
Gymnastik	<ul style="list-style-type: none"> Springgymnastik og/eller rytmisk gymnastik Motionsgymnastik Andre former for gymnastik (skriv hvilke)
Mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning (fx yoga, pilates, meditation/mindfulness)	<ul style="list-style-type: none"> Yoga Pilates Meditation/mindfulness Tai chi, qi gong Andre former for mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning (skriv hvilke)
Holdboldspil (fx fodbold, håndbold, volleyball, floorball)	<ul style="list-style-type: none"> Basketball Fodbold Hockey/floorball Futsal Håndbold Volleyball Andre holdboldspil (skriv hvilke)
Aktiviteter på vand (fx kajak og SUP og sejlsads)	<ul style="list-style-type: none"> Kajak (ikke konkurrence) Kajak (konkurrence qajaq-sport) SUP (stand up paddle) Andre aktiviteter på vand (skriv hvilke)
Dans	<ul style="list-style-type: none"> Fitness dans (fx Zumba) Grønlandsk Polka Kædedans Dans i hjemmet Street dance, hip-hop mv. Andre former for dans (skriv hvilke)
Sne og is-aktiviteter (fx langrend, alpint skiløb, hundslædekørsel, skøjteløb, ishockey, snowboard)	<ul style="list-style-type: none"> Langrend Alpint skiløb Snowboard ol. Ishockey Skøjteløb Sneløb Kurre- og kælke Hundslædekørsel Andre former for sne- og is-aktiviteter (skriv hvilke)

Kakkiussat

Cykling (ikke som transport)	<ul style="list-style-type: none"> • Cykling i byen / bygd • MTB og andre former for cykling i fjeldet eller i terræn • Andre former for cykling (skriv hvilke)
Genoptræning og rehabilitering (fx på sygehus, kommunalt, privat, i hjemmet)	<ul style="list-style-type: none"> • Genoptræning eller rehabilitering på sygehus og sundhedscenter • Kommunal genoptræning eller rehabilitering • Privat genoptræning eller rehabilitering (fx hos fysioterapeut, ergoterapeut) • Genoptræning eller rehabilitering i hjemmet • Andre former for genoptræning og rehabilitering (skriv hvilke)
Aktiviteter i vand (fx svømning, dykning, vandpolo, kajakpolo og vinterbadning)	<ul style="list-style-type: none"> • Svømning i svømmehal/bassin • Dykning/fridykning/undervandsjagt • Bassintræning (fx vandaerobic, styrketræning i vand, varmtvandstræning) • Vinterbadning • Kajakpolo • Andre aktiviteter i vand (skriv hvilke)
Andre idrætsaktiviteter (fx klatring, ridning og skydning)	<ul style="list-style-type: none"> • Billard, pool, snooker • Bowling, keglespil • Petanque • Ridning • Skydning • Klatring (sportsklatring, rebklatring, bouldering) • Isklatring • Andre idrætsaktiviteter (skriv hvilke)
Andre boldspil (fx badminton, bordtennis, golf)	<ul style="list-style-type: none"> • Badminton • Bordtennis • Golf • Andre boldspil, fx tennis (skriv hvilke)
Rulle- og streetaktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> • Træning i udendørs redskaber (street workout ol.) • Løbehjul, scoot • Parkour, freerunning, tricking • Rulleskøjteløb • Rulleski • Skateboard, longboard, carverboard • Streetbasket, fodbold på vejen / udenfor huset ol. • Andre rulle- og streetaktiviteter (skriv hvilke)
Kampsport (fx taekwondo, karate og boksning)	<ul style="list-style-type: none"> • Taekwondo • Karate • Boksning • Andre former for kampsport (skriv hvilke)
Arctic Sports (fx Dene Games og Inuit Games)	<ul style="list-style-type: none"> • Inuit Games • Dene Games • Andet (skriv hvilke)

Tabel 6b – Tabellen viser aktiviteterne tilhørende naturdelen (Del 5. fysiske aktiviteter i naturen) i spørgeskemaundersøgelsen.

Aktivitetstype	Specifikke aktiviteter
Fysiske aktiviteter i naturen	<ul style="list-style-type: none"> • Jagt på land • Jagt på vand • Jagt på havis • Fiskeri fra land • Fiskeri fra vand • Fiskeri fra is • Gå- og vandreture i fjeldet / nature • Turski / fjeldski • Tur med båd • Fangst fra båd • Plukke bær, samle urter, svampe æg mv. • Andre aktiviteter i naturen

Deltagelse og bevægelsesvaner

Tabel 7 – Andelen af voksne fordelt på bostedstyper, der inden for de seneste 12 måneder har udført følgende aktivitetstyper.

	Samlet	Hoved- staden	Hoved- bosteder	Større bosteder	Bosteder og mindre bosteder
AKTIVITETSTYPE					
Gåture i byen / bygd (ikke som transport)	80%	83%	79%	75%	85%
Fysisk aktive lege og spil (fx leg med børn, rundbold, stikbold, gemmeleg)	47%	47%	47%	44%	50%
Andre fysisk aktive fritidsaktiviteter (fx husflid, keramik, mad og gastronomi, teater, musikudøvelse)	43%	38%	44%	45%	54%
Fitness og fysisk træning	42%	48%	45%	32%	36%
Løb i byen / bygd eller i fjeldet (ikke som transport)	36%	38%	35%	28%	48%
Gymnastik	35%	24%	39%	38%	52%
Mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning (fx yoga, pilates, meditation/mindfulness)	25%	31%	23%	19%	21%
Holdboldspil (fx fodbold, håndbold, volleyball, floorball)	23%	17%	26%	23%	33%
Aktiviteter på vand (fx kajak og SUP og sejlsads)	23%	19%	22%	21%	37%
Dans	22%	20%	22%	22%	28%
Sne og is-aktiviteter (fx langrend, alpint skiløb, hundeslædekørsel, skøjteløb, ishockey, snowboard)	22%	25%	21%	17%	25%
Cykling (ikke som transport)	20%	20%	22%	20%	17%
Genoptræning og rehabilitering (fx på sygehus, kommunalt, privat, i hjemmet)	16%	16%	17%	17%	16%
Aktiviteter i vand (fx svømning, dykning, vandpolo, kajakpolo og vinterbadning)	16%	32%	9%	9%	5%
Andre idrætsaktiviteter (fx klatring, ridning og skydning)	14%	17%	12%	8%	16%
Andre boldspil (fx badminton, bordtennis, golf)	13%	13%	11%	12%	15%
Rulle- og streetaktiviteter	4%	5%	3%	4%	2%
Kampsport (fx taekwondo, karate, boksning)	3%	2%	3%	3%	4%
Arctic Sports (fx Dene Games og Inuit Games)	3%	1%	3%	4%	3%
N	1.073	464	309	201	179

Tabel 8 – Andel af voksne i Grønland som har dyrket følgende aktiviteter indenfor det seneste år.

Aktivitetstyperne	Aktiviteterne	Samlet	Kvinder	Mænd	Hovedstad	Hovedbosteder	Større bosteder	Bosteder og mindre bosteder
Gå og vandreture	Gåture i hurtigt tempo	21%	25%	18%	23%	21%	19%	21%
	Gåture i moderat tempo	61%	63%	60%	68%	57%	56%	61%
	Gåture med hund	12%	12%	12%	19%	8%	10%	6%
	Andre former for gåture	17%	17%	17%	13%	17%	17%	27%
Løb	Løbetur i by/bygd	24%	26%	23%	29%	22%	16%	30%
	Løbetur i fjeld	15%	13%	17%	17%	13%	11%	20%
	Orienteringsløb	4%	5%	3%	4%	6%	3%	0%
	Andre former for løb	7%	6%	7%	4%	9%	6%	9%
Cykling (ikke som transport)	Cykling i by/bygd	16%	15%	17%	17%	17%	16%	14%
	MTB og andre former for cykling i fjeldet eller i terræn	2%	1%	3%	3%	2%	2%	1%
	Andre former for cykling	3%	3%	3%	3%	3%	4%	3%
Fitness og fysisk træning	Styrkeøvelser/styrketræning	26%	24%	27%	34%	26%	17%	17%
	Konditionstræning*	25%	26%	24%	29%	32%	15%	20%
	Aerobic/step	3%	4%	2%	3%	3%	4%	2%
	Crossfit	6%	8%	4%	6%	7%	6%	3%
	Spinning	5%	6%	3%	3%	8%	2%	5%
	Anden holdtræning	4%	5%	3%	3%	6%	3%	3%
	Andre former for fitness	6%	6%	5%	7%	3%	7%	5%
	Yoga	10%	17%	4%	15%	9%	6%	5%
	Pilates	1%	1%	1%	2%	0%	1%	0%
	Meditation/mindfulness	15%	23%	9%	20%	14%	12%	13%
Mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning	Tai chi, qi gong	1%	1%	0%	1%	1%	0%	1%
	Andre former for mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning	4%	5%	4%	4%	5%	4%	5%

	Basketball	1%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
	Fodbold	16%	12%	21%	10%	18%	17%	17%	17%	29%	29%
	Hockey/floorball	1%	1%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Holdboldspil	Futsal	7%	3%	11%	4%	9%	7%	7%	7%	13%	13%
	Håndbold	4%	4%	4%	5%	4%	4%	4%	4%	1%	1%
	Volleyball	3%	2%	3%	2%	3%	5%	5%	5%	2%	2%
	Andre holdboldspil	2%	1%	2%	2%	2%	0%	0%	0%	3%	3%
	Badminton	6%	4%	8%	8%	5%	5%	5%	5%	6%	6%
Andre boldspil	Bordtennis	6%	5%	6%	3%	6%	7%	7%	7%	9%	9%
	Golf	1%	0%	2%	2%	0%	2%	2%	2%	0%	0%
	Andre boldspil, fx tennis	1%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%
	Langrend	9%	10%	9%	14%	8%	8%	8%	8%	2%	2%
	Alpint skiløb	5%	3%	6%	11%	2%	2%	2%	2%	0%	0%
	Snowboard ol.	2%	1%	3%	4%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
	Ishockey	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sne- og is-aktiviteter	Skøjteløb	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%	0%	0%
	Sneløb	3%	4%	2%	1%	5%	1%	1%	1%	6%	6%
	Kurre- og kælke	4%	4%	4%	6%	4%	1%	1%	1%	4%	4%
	Hundeslædekørsel	6%	6%	7%	2%	8%	6%	6%	6%	17%	17%
	Andre former for sne- og is-aktiviteter	3%	3%	3%	2%	2%	3%	3%	3%	5%	5%
Gymnastik	Springgymnastik og/eller rytmisk gymnastik	9%	11%	7%	5%	9%	10%	10%	10%	18%	18%
	Motionsgymnastik	22%	26%	17%	15%	25%	22%	22%	22%	30%	30%
	Andre former for gymnastik	8%	11%	6%	6%	8%	11%	11%	11%	11%	11%
	Fitness dans (fx Zumba)	2%	3%	1%	3%	2%	1%	1%	1%	1%	1%
Dans	Grønlandsk Polka	7%	10%	4%	5%	7%	6%	6%	6%	14%	14%
	Kædedans	2%	2%	1%	2%	1%	3%	3%	3%	1%	1%
	Dans i hjemmet	14%	21%	7%	11%	12%	17%	17%	17%	17%	17%
	Street dance, hip-hop mv.	2%	2%	1%	2%	2%	0%	0%	0%	1%	1%
	Andre former for dans	3%	3%	3%	3%	4%	1%	1%	1%	2%	2%

Kampsport	Taekwondo	1%	1%	1%	0%	2%	0%	2%
	Karate	0%	0%	1%	0%	0%	0%	2%
	Boksning	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%
	Andre former for kampsport	1%	0%	1%	0%	1%	1%	0%
Aktiviteter i vand	Svømning i svømmehal/bassin	14%	14%	14%	29%	7%	6%	3%
	Dykning/fridykning/ undervandsjagt	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
	Bassintræning (fx vandaerobic, styrke-træning i vand, varmtvandsstræning)	1%	2%	1%	2%	1%	1%	0%
	Vinterbadning	3%	3%	3%	5%	2%	2%	0%
	Kajakpolo	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%
	Andre aktiviteter i vand	1%	1%	1%	1%	1%	0%	2%
	Kajak (ikke konkurrence)	5%	4%	5%	5%	6%	3%	3%
	Kajak (konkurrence qajaq-sport)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	SUP (stand up paddle)	2%	2%	2%	3%	1%	2%	1%
	Andre aktiviteter på vand (skriv hvilke)	16%	13%	20%	12%	16%	15%	32%
Arctic Sports	Inuit Games	2%	1%	3%	1%	3%	2%	3%
	Dene Games	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1%
	Andet	0%	0%	1%	0%	1%	1%	0%
Rulle- og streetaktiviteter / gadeidræt	Træning i udendørs redskaber (street workout ol.)	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
	Løbehjul, scoot	1%	1%	2%	2%	0%	2%	1%
	Parkour, freerunning, tricking	0%	0%	1%	1%	0%	0%	1%
	Rulleskøjteløb	0%	1%	0%	0%	1%	1%	0%
	Rulleski	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%
	Skateboard, longboard, carverboard	1%	1%	1%	2%	0%	0%	0%
	Streetbasket, fodbold på vejen / udenfor huset ol.	1%	0%	1%	1%	0%	0%	1%
	Andre rulle- og streetaktiviteter w	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Genoptræning og rehabilitering	Genoptræning eller rehabilitering på sygehus og sundhedscenter	3%	4%	3%	4%	3%	2%	4%
	Kommunal genoptræning eller rehabilitering	1%	1%	1%	0%	2%	2%	1%
	Privat genoptræning eller rehabilitering (fx hos fysioterapeut, ergoterapeut)	3%	3%	3%	4%	2%	1%	2%
	Genoptræning eller rehabilitering i hjemmet	10%	10%	9%	9%	10%	10%	8%
Andre idrætsaktiviteter	Andre former for genoptræning og rehabilitering	3%	2%	3%	1%	3%	3%	4%
	Billard, pool, snooker	3%	2%	4%	4%	2%	1%	1%
	Bowling, keglespil	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%
	Petanque	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Ridning	1%	1%	1%	1%	0%	0%	1%
	Skydning	6%	3%	9%	7%	5%	3%	10%
	Klatring (sports- / rebklatring, bouldering)	3%	3%	4%	4%	4%	2%	2%
	Isklatring	1%	1%	2%	1%	1%	0%	2%
	Andre idrætsaktiviteter	3%	2%	3%	2%	3%	3%	3%
	Håndværk (fx sløjd, kajakbygning, slædebygning)	12%	9%	15%	12%	12%	12%	14%
	Håndarbejde og broderi	14%	26%	3%	14%	13%	13%	16%
	Mad og gastronomi	26%	30%	22%	26%	24%	25%	30%
Teater og scenekunst	2%	3%	1%	1%	4%	1%	1%	
Musikudøvelse	12%	10%	13%	8%	12%	14%	16%	
Andre fysisk aktive fritidsaktiviteter	5%	3%	6%	4%	4%	5%	8%	

Sandsynlighed for regelmæssig udførelse af bevægelsesaktiviteter og deltagelse

Tabel 9 - Regressionsanalyse med odds ratio for at være bevægelsesaktiv, idræts- og motionsaktiv samt aktiv i naturen.

BAGGRUNDSVARIABLE	Bevægelsesaktiv	Idræts- og motionsaktiv	Aktiv i naturen
Køn (kvinde ref.)	0,814	0,942	1,021
25-34 år (15-24 år ref.)	0,539	0,697	1,289
35-44 år	0,466	0,873	1,720
45-59 år	0,451	0,589	1,534
60 år og ældre	0,253**	0,383**	2,194*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,058	0,623*	1,849***
Større bosteder	0,539*	0,437***	1,978***
Bosteder og mindre bosteder	1,363	1,231	7,210***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	1,583	1,421	1,413
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,556	1,550	0,752
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	2,893*	1,806*	0,914
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,277	1,588	0,733
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,007	0,911	0,687
Konstant	21,523***	5,079***	1,843
Justeret R ²	0,056	0,059	0,106

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 10 – Regressionsanalyse med odds ratio for at være fysisk aktiv i fritiden (bevægelsesaktiv) sammen med følgende personer.

	Kæreste/ partner/ ægtefælle	Barn/børn	Anden familie	Venner	Kolleger/ Studiekam- merater	Andre personer	Alene
BAGGRUNDSVARIABLE							
Køn (kvinde ref.)	1,086	0,746*	0,536**	0,957	0,871	1,482*	0,678**
25-34 år (15-24 år ref.)	2,195**	2,259**	0,646	0,380***	0,653	0,777	0,507*
35-44 år	3,503***	4,732***	0,382**	0,333***	0,436**	0,748	0,438**
45-59 år	1,928*	1,779*	0,177***	0,202***	0,289***	0,926	0,400***
60 år og ældre	1,201	0,814	0,155***	0,141***	0,242***	0,780	0,450*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,856	0,989	1,078	1,265	1,529*	0,780	0,602**
Større bosteder	0,655*	0,783	1,250	0,710	0,809	1,037	0,711
Bosteder og mindre bosteder	0,914	1,163	1,224	1,986**	1,223	1,439	0,754
Under uddannelse (i job som uaglært ref.)	1,057	1,186	0,977	1,410	1,447	1,518	2,272*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,384	0,914	1,231	1,447	1,482	1,155	1,612*
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	1,232	1,166	1,670	1,721*	1,437	1,228	2,592***
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,606	1,178	1,247	1,091	0,654	1,308	1,694*
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,378	0,613*	0,467*	1,443	1,087	0,932	1,445
Konstant	0,201***	0,757	2,287	1,252	0,476	0,124***	3,446**
Justeret R ²	0,067	0,117	0,131	0,112	0,080	0,022	0,080

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 11 – Regressionsanalyse med odds ratio for at være fysisk aktiv i naturen sammen med følgende personer.

	Kæreste/ partner/ ægtefælle	Barn/børn	Anden familie	Venner	Kolleger/ Studiekam- merater	Andre personer	Alene
BAGGRUNDSVARIABLE							
Køn (kvinde ref.)	1,081	0,799	0,671**	1,017	1,539*	1,377	1,691**
25-34 år (15-24 år ref.)	3,282***	2,243**	0,607*	0,713	0,838	0,895	1,247
35-44 år	4,652***	3,581***	0,594*	0,701	0,670	0,401*	1,786*
45-59 år	3,633***	1,894*	0,268***	0,507**	0,321**	0,719	1,806
60 år og ældre	3,466***	1,238	0,375**	0,535*	0,337	1,045	1,522*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,559**	1,608**	1,468*	1,158	1,327	1,730	1,448
Større bosteder	1,383	2,110***	2,427***	1,290	1,082	1,851	1,568*
Bosteder og mindre bosteder	2,179***	2,845***	2,369***	1,720**	1,332	2,693**	1,991**
Under uddannelse (i job som uaglært ref.)	0,908	1,474	1,059	1,159	1,359	1,845	1,922*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,909	1,278	1,026	1,296	1,310	1,209	0,971
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	1,010	1,461	1,551	1,485	1,182	0,717	1,217
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	0,833	1,405	0,828	1,131	0,451	1,305	1,729*
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,871	0,547**	0,334***	0,961	0,779	0,992	1,301
Konstant	0,214***	0,360	4,319	0,705	0,140***	0,049***	0,054***
Justeret R ²	0,077	0,108	0,153	0,024	0,069	0,067	0,058

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 12 – Regressionsanalyse med odds ratio for at være idræts- og motionsaktiv i følgende organisatoriske sammenhænge.

	Forening	Idrætshal / fitness center	På arbejds- pladsen	Organiseret via sociale medier	Selvorga- niseret / på egen hånd	Anden sammen- hæng
BAGGRUNDSVARIABLE						
Køn (kvinde ref.)	1,236	0,918	0,698	0,608	0,608**	1,576*
25-34 år (15-24 år ref.)	0,504*	0,374**	1,740	0,585	0,452*	0,799
35-44 år	0,700	0,320**	1,060	0,634	0,409*	1,260
45-59 år	0,469**	0,329**	0,983	0,479	0,285***	1,259
60 år og ældre	0,465*	0,235**	1,318	0,402	0,251***	0,996
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,242	0,653	1,135	0,793	0,559**	1,075
Større bosteder	0,891	0,823	1,052	0,986	0,468***	1,423
Bosteder og mindre bosteder	1,357	0,680	1,015	1,120	1,239	1,797*
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,900	1,866	0,713	1,177	1,103	2,581**
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,861*	2,406*	1,375	1,618	1,450	0,772
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	1,637	2,131	1,476	1,719	1,728	1,264
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,407	1,862	0,578	0,816	1,008	1,509
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,084	1,219	0,341**	1,628	2,162**	0,733
Konstant	0,214***	0,152**	0,678	0,129**	8,349***	0,091***
Justeret R ²	0,032	0,045	0,058	0,035	0,101	0,048

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Motiver

Tabel 13a – Gennemsnitsværdi af hvor enig voksne i Grønland er i følgende motiver for at udfører de forskellige aktivitetstyper

AKTIVITETSTYPE	For at få sanselige oplevelser	For at blive bedre til aktiviteten	For at overvinde en krævende udfordring	For at vedligeholde eller forbedre min sundhed	For at være sammen med andre	For at vedligeholde eller forbedre mit udseende	For at opleve spænding
Gang	4,1	4,0	3,7	4,5	3,7	3,5	3,2
Løb	4,2	4,4	4,3	4,8	3,7	3,9	3,7
Cykling	4,0	3,8	3,5	4,4	3,4	3,5	3,3
Fitness og fysisk træning	3,9	4,3	4,1	4,7	3,5	4,0	3,4
Mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning	4,4	4,3	4,1	4,6	3,1	3,4	3,0
Holdboldspil	4,6	4,5	4,4	4,6	4,6	3,7	4,3
Andre boldspil	4,0	4,4	3,9	4,3	4,5	3,7	3,9
Sne og is-aktiviteter	4,4	4,2	3,9	4,4	4,2	3,5	3,9
Gymnastik	4,3	4,4	4,3	4,6	4,0	4,1	3,7
Dans	4,4	4,0	3,8	4,2	4,2	3,6	3,7
Kampsport	4,5	4,6	4,5	4,5	4,0	4,0	4,3
Aktiviteter i vand	4,1	4,0	3,9	4,3	3,9	3,6	3,4
Aktiviteter på vand	4,4	4,0	3,8	4,3	4,2	3,4	3,9
Arctic Sports	3,8	3,7	3,9	4,7	3,4	4,1	3,9
Rulle- og streetaktiviteter	4,0	3,7	3,4	3,9	3,5	3,4	3,2

n=2.785

Skalaen går fra 1-5, hvor meget uenig er 1 og meget enig er 5. Et højere gennemsnit er således udtryk for, at respondenter vurderer det respektive motiv som af større betydning for, hvorfor han/hun er fysisk aktiv i/ved den respektive aktivitetstype

Tabel 13b – Gennemsnit af hvor enig voksne i Grønland er i følgende motiver for at udfører de forskellige aktivitetstyper.

AKTIVITETSTYPE	For at gøre noget godt for mig selv	Fordi der er tradition for det	Fordi jeg er god til aktiviteten	Fordi jeg godt kan lide aktiviteten	For at opfylde et praktisk behov	For at konkurrere med mig selv eller andre
Gang	4,4	3,4	3,7	4,5	3,9	3,4
Løb	4,6	3,6	4,1	4,6	3,9	4,0
Cykling	4,3	3,3	3,8	4,4	3,7	3,2
Fitness og fysisk træning	4,6	3,2	3,8	4,5	3,8	3,8
Mental træning og smidigheds-/ stabilitetstræning	4,7	3,0	3,7	4,5	3,8	3,3
Holdboldspil	4,5	4,1	4,4	4,8	4,1	4,5
Andre boldspil	4,5	3,5	4,1	4,7	3,8	4,3
Sne og is-aktiviteter	4,3	3,6	4,0	4,7	3,6	3,7
Gymnastik	4,6	3,8	4,1	4,6	4,2	4,1
Dans	4,4	3,6	3,9	4,5	3,8	3,5
Kampsport	4,9	3,7	4,5	4,8	4,0	4,4
Aktiviteter i vand	4,4	3,3	3,6	4,6	3,6	3,5
Aktiviteter på vand	4,3	3,9	4,0	4,6	3,9	3,6
Arctic Sports	4,4	3,7	3,8	3,9	3,7	4,3
Rulle- og streetaktiviteter	3,5	2,9	3,7	4,4	3,2	3,3

n=2.785

Skalaen går fra 1-5, hvor meget uenig er 1 og meget enig er 5. Et højere gennemsnit er således udtryk for, at respondenter vurderer det respektive motiv som af større betydning for, hvorfor han/hun er fysisk aktiv i/ved den respektive aktivitetstype

Kakkiussat

Tabel 14a – Lineær regressioner med koefficienter vist for sammenhængen mellem den afhængige variabel (motivet) og de uafhængige variable.

	For at få sanselige oplevelser	For at blive bedre til aktiviteten	For at overvinde en krævende udfordring	For at vedligeholde eller forbedre min sundhed	For at være sammen med andre
AKTIVITETSTYPE (aktiviteten løb er referencekategori)					
Gang	0,024	-0,803***	-0,980***	-1,241***	0,380**
Cykling	-0,554*	-1,426***	-1,234***	-1,506***	-0,254
Fitness og fysisk træning	-0,514**	0,006	-0,141	-0,531*	-0,187
Mental træning og smidigheds-/ stabilitetstræning	0,578**	-0,208	-0,342	-0,811**	-0,756***
Holdboldspil	0,553**	0,188	0,007	-1,066***	1,877***
Andre boldspil	-0,443	0,016	-0,759**	-1,627***	2,225***
Sne og is-aktiviteter	0,844***	-0,435	-0,437	-1,468***	1,146***
Gymnastik	-0,084	-0,378*	-0,506**	-0,947***	0,341*
Dans	0,117	-1,389***	-1,584***	-2,365***	0,786***
Kampsport	1,163	0,563	0,470	-0,832	1,100
Aktiviteter i vand	0,152	-1,143***	-1,041***	-1,843***	0,830**
Aktiviteter på vand	0,779**	-0,743**	-0,816**	-1,892***	1,283***
Arctic Sports	-0,471	-1,002	-0,408	-1,657	-0,430
Rulle- og streetaktiviteter	-0,093	-1,666**	-2,149***	-2,779***	0,077
BAGGRUNDSVARIABLE					
Køn (kvinder ref.)	-0,714***	-0,554***	-0,404*	-0,625***	-0,191
25-34 år (15-24 år ref.)	0,324	-0,327	-0,246	0,084	0,072
35-44 år	0,504	-0,095	-0,252	0,358	-0,061
45-59 år	0,326	-0,228	-0,347	0,864***	-0,043
60 år og ældre	0,376	-0,279	-0,622	0,607*	-0,524
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,794***	0,412**	0,663***	0,075	0,392*
Større bosteder	0,624**	0,121	0,591**	0,139	0,487*
Bosteder og mindre bosteder	0,850***	0,433*	0,667**	0,065	0,965***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	-0,562*	-0,674**	-0,932**	-0,769**	-0,774*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	-0,465	-0,277	-0,680**	-0,119	-0,631*
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	-0,790**	-0,691**	-1,415***	-0,400	-0,743**
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-0,460	-0,234	-0,435	0,068	-0,501

n=2.785

Kakkiussat

Tabel 14b – Lineær regressioner med koefficienter vist for sammenhængen mellem den afhængige variabel (motivet) og de uafhængige variable.

	For at vedligeholde eller forbedre mit udseende	For at opleve spænding	For at gøre noget godt for mig selv	Fordi der er tradition for det	Fordi jeg er god til aktiviteten
AKTIVITETSTYPE (løb er reference kategori)					
Gang	-0,647***	-0,542***	-0,400*	0,047	-0,386**
Cykling	-0,517*	-0,416	-0,793**	-0,238	-0,402
Fitness og fysisk træning	0,381**	-0,327*	0,120	-0,380**	-0,322*
Mental træning og smidigheds-/ stabilitetstræning	-0,965***	-0,986***	0,388	-0,532**	-0,391*
Holdboldspil	-0,454*	0,957***	-0,123	0,823***	0,712**
Andre boldspil	-0,965***	0,521	-0,245	-0,151	0,287
Sne og is-aktiviteter	-0,599**	0,946***	-0,480	0,318	-0,233
Gymnastik	0,170	-0,121	-0,101	0,052	-0,231
Dans	-0,839***	-0,225	-0,727**	0,077	-0,270
Kampsport	0,045	1,199*	0,777	0,268	1,273
Aktiviteter i vand	-0,662*	-0,256	-0,624*	0,033	-0,595*
Aktiviteter på vand	-0,938***	0,821**	-0,232	0,754**	0,103
Arctic Sports	-0,857	0,410	-0,263	-0,408	-0,386
Rulle- og streetaktiviteter	-0,591	-0,198	-2,155**	-1,323*	-0,613
BAGGRUNDSVARIABLE					
Køn (kvinder ref.)	-0,581**	0,146	-0,884***	0,075	-0,133
25-34 år (15-24 år ref.)	0,044	-0,034	0,316	0,038	0,227
35-44 år	-0,021	0,322	0,664*	0,289	0,771**
45-59 år	-0,005	-0,220	0,969***	0,302	0,432
60 år og ældre	-0,572	-0,646	0,871*	0,029	0,104
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,359	0,884***	0,018	0,834***	0,548**
Større bosteder	0,335	0,258	-0,213	1,214***	0,809**
Bosteder og mindre bosteder	0,773**	0,909**	0,067	1,972***	1,079***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	-1,162**	-0,984**	-0,311	-0,667	-0,655*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	-0,197	-0,588*	0,035	-0,968**	-0,721**
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	-0,269	-1,222***	0,098	-1,261***	-0,995***
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-0,054	-0,681*	-0,004	-0,214	-0,602*

n=2.785

Tabel 14c – Lineær regressioner med koefficienter vist for sammenhængen mellem den afhængige variabel (motivet) og de uafhængige variable.

	Fordi jeg kan lide aktiviteten	For at opfylde et praktisk behov	For at konkurrere med mig selv eller andre
AKTIVITETSTYPE (løb er reference kategori)			
Gang	-0,252	0,182	-0,960***
Cykling	-0,500*	-0,194	-0,939***
Fitness og fysisk træning	-0,237	0,013	-0,159
Mental træning og smidigheds-/stabilitetstræning	-0,293	-0,047	-1,009***
Holdboldspil	0,568*	0,129	0,737**
Andre boldspil	0,489	-0,291	0,707*
Sne og is-aktiviteter	0,356	-0,534**	-0,494*
Gymnastik	-0,490*	0,101	-0,324
Dans	-0,379	-0,500*	-1,167***
Kampsport	0,440	-0,109	0,670
Aktiviteter i vand	0,073	-0,408	-0,745**
Aktiviteter på vand	0,037	-0,026	-0,713**
Arctic Sports	-0,815	-0,764	-0,052
Rulle- og streetaktiviteter	-0,605	-1,080	-0,873
BAGGRUNDSVARIABLE			
Køn (kvinder ref.)	-0,617*	0,093	-0,034
25-34 år (15-24 år ref.)	0,021	-0,154	0,064
35-44 år	0,442	0,197	0,159
45-59 år	0,502*	0,199	-0,078
60 år og ældre	0,403	0,299	-0,560
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,285	0,490*	0,906***
Større bosteder	0,309	0,787**	0,597*
Bosteder og mindre bosteder	0,792***	0,823**	1,357***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	-0,565*	-0,973**	-0,737*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	-0,480*	-0,587*	-0,592*
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	-0,363	-1,223***	-1,057***
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-0,320	-0,213	-0,680*

n=2.785

Muligheder

Tabel 15 – Lineær regressionsanalyse med ustandardiserede betakoefficienter for enighed (1-5 meget uenig til meget enig) i at have gode muligheder for at være fysisk aktiv i idrætsfaciliteter og anlæg samt natur og fjeld.

	I indendørs idrætsfaciliteter	I udendørs idrætsanlæg	I fitnesscentre	I natur og fjeld
BAGGRUNDSVARIABLE				
Køn (kvinde ref.)	-0,033	-0,075	-0,105	-0,212***
25-34 år (15-24 år ref.)	-0,120	-0,115	-0,149	0,150
35-44 år	0,161	0,113	-0,115	0,213*
45-59 år	0,256*	0,087	-0,055	0,284**
60 år og ældre	0,221	0,110	0,207	0,360***
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	-0,067	0,055	-0,049	-0,077
Større bosteder	-0,272**	-0,284**	-0,331**	-0,242***
Bosteder og mindre bosteder	-0,621***	-0,279*	-0,831***	-0,001
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,209	-0,002	0,191	-0,140
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,019	-0,084	-0,009	-0,184*
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,009	-0,328**	0,168	-0,193*
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-0,111	-0,272*	-0,237	-0,329***
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	-0,243*	-0,419***	-0,022	-0,093
Konstant	4,749***	5,100***	4,682***	5,143***
Justeret R ²	0,056	0,049	0,082	0,061

I indendørs idrætsfaciliteter n=866, i udendørs idrætsanlæg n=834, i fitnesscentre n=817 og i natur og fjeld n=870

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Svar fra Ved ikke/ikke relevant er ikke inkluderet i analyserne.

Svar blev givet på en fempunktsskala fra meget uenig til meget enig og spørgsmålet lød: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om mulighederne for fysisk aktivitet i det område, hvor du bor? Jeg har gode muligheder for at være fysisk aktiv... - ?*

Tabel 16 – Lineær regressionsanalyse med ustandardiserede betakoefficienter for enighed i at have gode muligheder for at være fysisk aktiv i følgende faciliteter, anlæg, områder mv.

BAGGRUNDSVARIABLE	På eller i vand	Hjemme hos mig selv (inde eller ude)	På veje, stier og fortove	På mit studie eller min arbejdsplads
Køn (kvinde ref.)	0,125	-0,403***	-0,142*	-0,034
25-34 år (15-24 år ref.)	0,344*	0,267*	-0,043	0,033
35-44 år	0,400*	0,391**	0,174	0,044
45-59 år	0,577***	0,467***	0,203	0,157
60 år og ældre	0,724***	0,459***	0,407**	0,517*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	-0,002	0,125	-0,021	0,424**
Større bosteder	-0,100	0,027	-0,015	0,261
Bosteder og mindre bosteder	-0,101	0,198*	0,013	0,090
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	-0,121	-0,061	-0,152	-0,139
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	-0,147	-0,006	-0,105	-0,244
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	-0,166	-0,064	-0,143	-0,566**
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-0,269	-0,017	-0,065	-
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	-0,187	-0,387***	-0,487***	-0,931***
Konstant	3,875	5,024	5,120	4,614
Justeret R ²	0,023	0,094	0,053	0,105

På eller i vand n=786, hjemme hos mig selv n=866, på veje stier og fortove n=888 og på mit studie og arbejdsplads n=642

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Svar fra Ved ikke/ikke relevant er ikke inkluderet i analyserne. Spørgsmålet om muligheder for at være fysisk aktiv på mit studie eller min arbejdsplads er kun givet til personer for hvem dette er relevant.

Svar blev givet på en fempunktsskala fra meget uenig til meget enig og spørgsmålet lød: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om mulighederne for fysisk aktivitet i det område, hvor du bor? Jeg har gode muligheder for at være fysisk aktiv... - ?*

Barrierer

Tabel 17 – Andel som angiver følgende barrierer for at være (mere) fysisk aktiv i fritiden fordelt på aldersgrupper.

	15-24 år	25-34 år	35-44 år	45-59 år	60 år og ældre	Samlet
Hvad afholder dig fra at være (mere) fysisk aktiv i din fritid?						
At jeg prioriterer tid på mit arbejde eller med min familie	42%	50%	56%	47%	36%	46%
At vejret ofte gør det svært	20%	17%	16%	13%	22%	18%
At jeg ofte er for udkørt eller træt	13%	21%	21%	15%	15%	17%
At jeg prioriterer andre fritidsaktiviteter	16%	16%	14%	15%	10%	14%
At jeg er i dårlig form	9%	6%	15%	11%	21%	12%
Jeg er ikke interesseret i at være (mere) fysisk aktiv i min fritid	11%	12%	10%	10%	14%	12%
At jeg mangler nogen, jeg kan være fysisk aktiv sammen med	26%	17%	8%	10%	1%	12%
At det tager for lang tid	9%	11%	12%	13%	4%	10%
At jeg er skadet	4%	4%	11%	11%	16%	10%
Andet (skriv gerne hvad)	7%	9%	8%	11%	9%	9%
At jeg mangler de nødvendige færdigheder	11%	8%	6%	4%	16%	9%
At jeg mangler faciliteter eller egnede steder til at være fysisk aktiv	16%	9%	11%	5%	1%	8%
At jeg har et handicap eller en kronisk sygdom	2%	1%	2%	8%	19%	7%
At de aktiviteter, jeg gerne vil gå til, er for dyre	6%	6%	7%	3%	11%	6%
At jeg ikke har kunnet finde en aktivitet, som passer til mig	6%	6%	5%	6%	3%	5%
At jeg ikke kan praktisere de aktiviteter, jeg gerne vil, der hvor jeg bor	7%	7%	4%	3%	6%	5%
At jeg er bekymret for at blive skadet	5%	4%	6%	6%	4%	5%
At jeg mangler eller har dårligt udstyr (fx ski eller jagtudstyr)	5%	4%	7%	4%	2%	4%
At jeg føler mig pinligt berørt, når jeg er fysisk aktiv	4%	4%	3%	5%	1%	4%
At jeg er bekymret for ikke at passe ind	7%	4%	5%	2%	1%	4%
At jeg er utryg ved at færdes i naturen	3%	3%	1%	3%	5%	3%
At andre i min omgangskreds ikke opmuntrer mig til at være fysisk aktiv	4%	4%	4%	2%	1%	3%
At jeg ikke bryder mig om at være varm og svedig	2%	2%	1%	1%	0%	1%
Antal (n)	123	256	193	266	120	958

Tabel 18 – Andel som angiver følgende barrierer for at være (mere) fysisk aktiv i fritiden fordelt på bostedstyper.

	Hovedstad	Hoved- bosteder	Større bosteder	Bosteder og mindre bosteder
Hvad afholder dig fra at være (mere) fysisk aktiv i din fritid?				
At jeg prioriterer tid på mit arbejde eller med min familie	54%	41%	42%	42%
At vejret ofte gør det svært	25%	15%	11%	14%
At jeg ofte er for udkørt eller træet	22%	17%	16%	6%
At jeg prioriterer andre fritidsaktiviteter	13%	15%	16%	11%
At jeg er i dårlig form	19%	12%	7%	6%
Jeg er ikke interesseret i at være (mere) fysisk aktiv i min fritid	10%	12%	10%	17%
At jeg mangler nogen, jeg kan være fysisk aktiv sammen med	11%	15%	10%	8%
At det tager for lang tid	10%	10%	12%	9%
At jeg er skadet	13%	8%	10%	3%
Andet (skriv gerne hvad)	8%	9%	11%	9%
At jeg mangler de nødvendige færdigheder	12%	9%	5%	5%
At jeg mangler faciliteter eller egnede steder til at være fysisk aktiv	6%	10%	6%	10%
At jeg har et handicap eller en kronisk sygdom	11%	4%	6%	4%
At de aktiviteter, jeg gerne vil gå til, er for dyre	12%	4%	3%	2%
At jeg ikke har kunnet finde en aktivitet, som passer til mig	5%	4%	6%	7%
At jeg ikke kan praktisere de aktiviteter, jeg gerne vil, der hvor jeg bor	3%	5%	6%	7%
At jeg er bekymret for at blive skadet	4%	5%	6%	5%
At jeg mangler eller har dårligt udstyr (fx ski eller jagtudstyr)	4%	4%	3%	4%
At jeg føler mig pinligt berørt, når jeg er fysisk aktiv	3%	4%	3%	4%
At jeg er bekymret for ikke at passe ind	4%	4%	2%	5%
At jeg er utryg ved at færdes i naturen	1%	2%	8%	3%
At andre i min omgangskreds ikke opmuntrer mig til at være fysisk aktiv	3%	2%	2%	4%
At jeg ikke bryder mig om at være varm og svedig	1%	2%	2%	0%
Antal (n)	389	253	167	149

Tabel 19 – Andel som angiver følgende barrierer for at være (mere) fysisk aktiv i fritiden fordelt på beskæftigelsesgrupper.

	Under uddannelse	I job ufaglært	I job med erhvervsfaglig eller kort videregående uddannelse	I job med mellemlang eller lang videregående uddannelse	Arbejdsløs, pensionist, orlov, anden hovedbeskæftigelse mv.
Hvad afholder dig fra at være (mere) fysisk aktiv i din fritid?					
At jeg prioriterer tid på mit arbejde eller med min familie	48%	48%	45%	58%	33%
At vejret ofte gør det svært	25%	11%	14%	20%	22%
At jeg ofte er for udkørt eller træt	17%	9%	16%	28%	12%
At jeg prioriterer andre fritidsaktiviteter	16%	12%	16%	14%	12%
At jeg er i dårlig form	15%	4%	11%	12%	19%
Jeg er ikke interesseret i at være (mere) fysisk aktiv i min fritid	9%	18%	13%	6%	13%
At jeg mangler nogen, jeg kan være fysisk aktiv sammen med	18%	14%	9%	10%	12%
At det tager for lang tid	11%	10%	10%	15%	5%
At jeg er skadet	3%	4%	13%	12%	10%
Andet (skriv gerne hvad)	8%	10%	10%	9%	8%
At jeg mangler de nødvendige færdigheder	8%	4%	6%	6%	19%
At jeg mangler faciliteter eller egnede steder til at være fysisk aktiv	9%	13%	4%	6%	11%
At jeg har et handicap eller en kronisk sygdom	0%	2%	6%	3%	18%
At de aktiviteter, jeg gerne vil gå til, er for dyre	7%	9%	3%	3%	14%
At jeg ikke har kunnet finde en aktivitet, som passer til mig	6%	5%	4%	7%	6%
At jeg ikke kan praktisere de aktiviteter, jeg gerne vil, der hvor jeg bor	5%	5%	3%	7%	6%
At jeg er bekymret for at blive skadet	4%	3%	4%	5%	8%
At jeg mangler eller har dårligt udstyr (fx ski eller jagtudstyr)	6%	7%	2%	4%	5%
At jeg føler mig pinligt berørt, når jeg er fysisk aktiv	5%	3%	5%	2%	4%
At jeg er bekymret for ikke at passe ind	4%	3%	5%	3%	3%
At jeg er utryg ved at færdes i naturen	5%	0%	2%	2%	6%
At andre i min omgangskreds ikke opmuntrer mig til at være fysisk aktiv	4%	1%	3%	4%	2%
At jeg ikke bryder mig om at være varm og svedig	2%	3%	2%	1%	0%
Antal (n)	87	150	305	250	166

Tabel 20a – Regressionsanalyse med odds ratio for at angive følgende barrierer.

	Jeg er ikke interessert i at være (mere) fysisk aktiv i min fritid	At det tager for lang tid	At jeg prioriterer tid på mit arbejde eller med min familie	At jeg prioriterer andre fritids- aktiviteter	At jeg føler mig pinligt berørt, når jeg er fysisk aktiv	At jeg ikke bryder mig om at være varm og svedig
BAGGRUNDSVARIABLE						
Køn (kvinde ref.)	1,758*	2,455***	1,042	1,263	0,600	0,883
25-34 år (15-24 år ref.)	1,187	1,076	1,226	0,887	0,959	0,836
35-44 år	1,021	1,348	1,477	0,781	0,670	0,458
45-59 år	0,949	1,116	1,108	0,801	1,315	0,381
60 år og ældre	1,322	0,358*	0,762	0,543	0,272	0,000
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,190	1,197	0,575**	1,081	1,275	1,925
Større bosteder	0,890	1,618	0,640*	1,179	0,754	1,987
Bosteder og mindre bosteder	1,446	1,350	0,681	0,808	1,052	0,000
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,484	1,465	0,967	1,224	1,763	0,460
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,620	0,853	0,850	1,425	2,173	0,936
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,280*	1,348	1,361	1,292	0,571	0,287
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	0,638	0,599	0,582*	1,127	2,075	0,114
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,113	2,634**	1,019	0,743	1,621	3,876
Konstant	0,070***	0,007	1,064	0,159*	0,034**	0,010*
Justeret R ²	0,056	0,113	0,069	0,018	0,059	0,148

N=942 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 20b – Regressionsanalyse med odds ratio for at angive følgende barrierer.

	At jeg er utryg ved at færdes i naturen	At jeg er bekymret for at blive skadet	At jeg ofte er for udkørt eller træt	Jeg er ikke interesseret i at være (mere) fysisk aktiv i min fritid	At jeg har et handicap eller en kronisk sygdom	At jeg er i dårlig form
BAGGRUNDSVARIABLE						
Køn (kvinde ref.)	0,471	0,294***	0,799	1,758*	3,173***	1,071
25-34 år (15-24 år ref.)	1,324	0,742	1,294	1,187	0,665	0,701
35-44 år	0,769	1,206	1,235	1,021	0,918	2,144
45-59 år	1,314	1,176	0,748	0,949	4,298*	1,463
60 år og ældre	1,615	0,587	0,788	1,322	6,495**	2,285*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	2,230	1,247	0,815	1,190	0,306**	0,614*
Større bosteder	10,762***	1,899	0,893	0,890	0,445*	0,335**
Bosteder og mindre bosteder	4,004	1,706	0,343**	1,446	0,279**	0,301**
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	-	1,182	1,791	0,484	0,000	4,939**
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	-	1,184	1,823	0,620	1,788	2,184
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	-	1,204	2,805**	0,280**	1,162	1,949
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	-	3,104	1,506	0,638	4,886*	4,270**
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,919	3,607**	2,657***	1,113	0,286**	1,416
Konstant	0,000	0,032***	0,058***	0,070***	0,013***	0,034***
Justeret R ²	0,193	0,091	0,110	0,056	0,304	0,122

N=942 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 20c – Regressionsanalyse med odds ratio for at angive følgende barrierer.

	At jeg er skadet	At jeg mangler de nødvendige færdigheder	At jeg mangler nogen, jeg kan være fysisk aktiv sammen med	At andre i min omgangs- kreds ikke opmuntrer mig til at være fysisk aktiv	At jeg er bekymret for ikke at passe ind	At jeg mangler faciliteter eller egnede steder til at være fysisk aktiv
BAGGRUNDSVARIABLE						
Køn (kvinde ref.)	0,861	0,743	0,650	0,993	0,259**	0,523*
25-34 år (15-24 år ref.)	0,731	0,836	0,630	0,595	0,406	0,622
35-44 år	1,847	0,667	0,236***	0,661	0,372	0,711
45-59 år	1,816	0,505	0,350**	0,249	0,210**	0,341**
60 år og ældre	2,851*	1,215	0,025***	0,168*	0,110**	0,065***
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,657	0,736	1,109	0,519	0,945	1,462
Større bosteder	0,848	0,338**	0,751	0,748	0,549	0,751
Bosteder og mindre bosteder	0,268**	0,370*	0,573	1,436	1,420	1,543
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,819	1,278	0,750	4,013	0,978	0,527
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	2,538	1,239	0,933	5,201	3,922	0,420*
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	2,138	1,131	0,751	7,332	1,303	0,483
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,739	4,061**	1,438	4,286	1,632	1,306
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,033	0,792	1,485	1,109	2,973*	1,713
Konstant	0,053***	0,195*	0,461	0,014**	0,102*	0,284
Justeret R ²	0,089	0,127	0,153	0,066	0,119	0,144

N=942 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 20d – Regressionsanalyse med odds ratio for at angive følgende barrierer.

	At jeg mangler eller har dårligt udstyr (fx ski eller jagtudstyr)	At jeg ikke kan praktisere de aktiviteter, jeg gerne vil, der hvor jeg bor	At jeg ikke har kunnet finde en aktivitet, som passer til mig	At de aktiviteter, jeg gerne vil gå til, er for dyre	At vejret ofte gør det svært
BAGGRUNDSVARIABLE					
Køn (kvinde ref.)	1,175	0,403**	0,485*	1,725	1,736**
25-34 år (15-24 år ref.)	0,960	0,816	0,738	1,666	0,798
35-44 år	1,915	0,536	0,580	2,246	0,842
45-59 år	1,229	0,304*	0,841	1,130	0,617
60 år og ældre	0,226	0,688	0,410	1,885	0,881
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	0,865	1,957	0,684	0,281**	0,579*
Større bosteder	0,649	2,968*	1,115	0,147***	0,411**
Bosteder og mindre bosteder	0,761	3,465*	1,658	0,104***	0,550*
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,790	0,870	0,943	0,517	2,436*
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,266*	0,905	0,777	0,194**	1,165
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,473	2,019	1,185	0,180**	1,713
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	0,966	1,478	1,311	1,102	2,127*
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,685	2,647*	2,673*	0,248*	1,222
Konstant	0,098*	0,037***	0,063***	0,413	0,083***
Justeret R ²	0,072	0,090	0,055	0,222	0,078

N=942 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Aktiv transport – gang, løb og cykling

Tabel 21 – Logistisk regression med odds ratio vist for udførelsen af gang, løb og cykling som aktiv transport i fritiden til og fra indkøb, institution, fritidsaktiviteter, besøg hos venner, familie o.l. tre dage om ugen eller oftere.

	Gang	Løb	Cykling
BAGGRUNDSVARIABLE			
Køn (kvinde ref.)	0,777	1,122	0,922
25-34 år (15-24 år ref.)	0,831	0,473**	0,656
35-44 år	0,659	0,465**	0,789
45-59 år	0,467*	0,254***	0,541
60 år og ældre	0,478*	0,188***	0,642
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,306	1,077	1,213
Større bosteder	2,657***	1,186	1,538
Bosteder og mindre bosteder	4,534***	2,609***	0,866
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	1,732	2,057*	1,096
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,615	1,443	1,123
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,739	1,037	0,993
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,418	2,125**	1,340
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,878	0,536*	1,196
Konstant	7,632***	0,447	0,119***
Justeret R ²	0,132	0,133	0,018

n=1.125 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 22 – Logistisk regression med odds ratio vist for benyttelsen af gang, løb og cykling som aktiv transport til og fra arbejdspladsen eller uddannelsessted tre dage om ugen eller oftere. Kun voksne i arbejde eller under uddannelse som hovedbeskæftigelse er inkluderet.

	Gang	Løb	Cykling
BAGGRUNDSVARIABLE			
Køn (kvinde ref.)	0,630**	1,311	1,323
25-34 år (15-24 år ref.)	0,592	0,511*	0,476*
35-44 år	0,462*	0,474*	0,707
45-59 år	0,317**	0,265***	0,322**
60 år og ældre	0,450*	0,236**	0,330*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	2,125***	1,069	0,827
Større bosteder	3,763***	0,959	1,233
Bosteder og mindre bosteder	7,316***	3,032***	0,616
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	1,280	1,787	1,741
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,660	1,115	1,285
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,911	0,873	0,966
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,727	0,358**	1,138
Konstant	10,920***	0,629	0,121***
Justeret R ²	0,184	0,154	0,059

n=872 ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Kategorien udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.) er ikke inkluderet i analysen.

Fysisk krævende arbejdsopgaver

Tabel 23 – Logistisk regression med odds ratio vist for fysisk anstrengende arbejde 3 dage om ugen eller oftere.

BAGGRUNDSVARIABLE	Opgaver der kræver hård fysisk anstrengelse 3 dage om ugen eller oftere	Opgaver der ikke kræver fysisk anstrengelse 3 dage om ugen eller oftere
Køn (kvinde ref.)	3,028***	0,555***
25-34 år (15-24 år ref.)	1,198	0,798
35-44 år	0,820	1,477
45-59 år	0,412**	1,638*
60 år og ældre	0,595	0,903
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,912**	0,692*
Større bosteder	1,644*	0,797
Bosteder og mindre bosteder	2,149**	0,634*
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,262***	3,384***
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	0,443***	1,976**
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	0,217***	3,176***
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,363***	1,546*
Konstant	0,416	1,212
Justeret R ²	0,240	0,132

N=946

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Deltagere som ikke er i arbejde eller under uddannelse er ikke inkluderet i analysen.

Fysisk aktive opgaver i hjemmet

Tabel 24 – Logistisk regression med odds ratio for at udfører fysisk aktive opgaver i hjemmet tre dage om ugen eller oftere.

	Madlavning, afrydning og opvask	Rengøring	Tøjvask	Andet prak- tisk arbejde i hjemmet
BAGGRUNDSVARIABLE				
Køn (kvinde ref.)	0,406***	0,634**	0,355***	1,922***
25-34 år (15-24 år ref.)	2,322*	2,261**	1,315	0,979
35-44 år	2,709*	2,147**	1,471	1,377
45-59 år	1,892	1,999**	0,791	1,180
60 år og ældre	1,555	1,415	0,422**	1,255
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,839*	1,145	1,307	1,100
Større bosteder	1,861*	1,419	1,361	1,187
Bosteder og mindre bosteder	2,962**	2,354***	1,190	1,417
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	0,841	0,789	0,570	1,068
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,193	0,645*	0,834	1,039
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	1,945	0,591*	0,732	1,163
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	0,977	0,843	0,998	1,613
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,965	0,561*	0,416***	0,825
Konstant	4,491*	1,621	14,498***	0,118***
Justeret R ²	0,100	0,098	0,181	0,046

N=946

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Længerevarende helbredsproblemer og sammenhæng med regelmæssig fysisk aktivitet i fritiden

Tabel 25 – Logistisk regression med odds ratio for at være bevægelsesaktiv, idræts- og motionsaktiv samt aktiv i naturen efter kontrol for et længerevarende helbredsproblem eller handicap samt baggrundsvARIABLE.

	Bevægelsesaktiv	Idræts- og motionsaktiv	Aktiv i naturen
BAGGRUNDSVARIABLE			
Har et længerevarende helbredsproblem eller handicap	0,822	0,820	0,789
Køn (kvinde ref.)	0,814	0,941	1,019
25-34 år (15-24 år ref.)	0,523	0,677	1,249
35-44 år	0,457	0,855	1,684
45-59 år	0,457	0,597	1,575
60 år og ældre	0,262*	0,397*	2,291*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,044	0,614*	1,815**
Større bosteder	0,543*	0,438***	1,980**
Bosteder og mindre bosteder	1,329	1,201	7,022***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	1,576	1,414	1,404
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,577	1,572	0,765
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	2,912*	1,822*	0,923
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,301	1,618	0,750
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	0,988	0,902	0,679
Konstant	23,311***	5,526***	2,032
Justeret R ²	0,057	0,061	0,109

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 26 – Logistisk regression med odds ratio for at være bevægelsesaktiv, idræts- og motionsaktiv samt aktiv i naturen efter kontrol for selvvaluerede fysisk og mentale helbredstilstand samt baggrundsvariable.

	Bevægelsesaktiv	Idræts- og motionsaktiv	Aktiv i naturen
BAGGRUNDSVARIABLE			
Vurdering af nuværende fysiske helbredstilstand (dårlig ref.)			
Nogenlunde	1,812	1,592	1,535
God	2,221	2,587**	2,132*
Vurdering af nuværende mentale helbredstilstand (dårlig ref.)			
Nogenlunde	0,678	0,608	0,643
God	0,923	1,041	1,179
Køn (kvinde ref.)	0,841	0,956	1,023
25-34 år (15-24 år ref.)	0,500	0,609	1,134
35-44 år	0,425	0,758	1,497
45-59 år	0,433	0,540*	1,409
60 år og ældre	0,244**	0,347**	1,997*
Hovedbosteder (hovedstad ref.)	1,040	0,561**	1,725**
Større bosteder	0,517*	0,385***	1,833**
Bosteder og mindre bosteder	1,280	1,059	6,518***
Under uddannelse (i job som ufaglært ref.)	1,747	1,642	1,628
I job som faglært eller med kort videregående uddannelse	1,591	1,606*	0,751
I job med mellem lang eller lang videregående uddannelse	3,069**	1,959*	0,952
Udenfor job eller uddannelse (pensionist, orlov, mv.)	1,344	1,758*	0,766
Født udenfor Grønland (født i Grønland ref.)	1,028	0,958	0,711
Konstant	12,072*	2,622	1,007
Justeret R ²	0,069	0,099	0,138

N=952

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

